

16 EKİM 1988/YIL:2/SAYI:43/2000TL.

2000

İKİBİN'E DOĞRU

Cezaevleri: Bakanlık
yangına körükle gidiyor

Sorumlu:Polisteki Hareketçi kanat

TUZLA CİNAYETİ

EZGİNİN GÜNLÜĞÜ

bahçedeki sandal

004 İvme Müzik Yapım ve Tic. Ltd. Şti. Çiçekçi/İST. Tel:333 80 75

MAJER ÖZGÜN MÜZİK YAPIM İ.M.Ç. 6.Blok No:6506 Unkapanı-İSTANBUL Tel:512 58 32

HAFTALIK HABER YORUM DERGISI

2000

İKİBİN'E DOĞRU

16 EKİM 1988
YIL: 2 SAYI: 43/2000 TL.

Sistem Yayıncılık Tic. ve San. A.Ş. Adına
Sahibi: Kamil Arslantürkoglu
Genel Yayın Yönetmeni: Doğu Perinçek
Yayın Kurulu: Kamil Arslantürkoglu, Halil
Berkay, Hüseyin Bülbül, Ender Helvacioğlu,
Doğu Perinçek, Hasan Yalçın.
Redaksiyon: Cemal Süreya
Yayın Koordinatörü: Feyza Zileli
Sorumlu Müdür: Fatma Yazıcı
Ankara Temsilcisi: Halil Berkay
Ankara Büro Şefi: Hasan Yalçın
Haber Müdürü: Serhan Bolluk
İstihbarat Şefi: İrfan Taştanmur
Özel İstihbarat: Adnan Akfırat
Yurt Haberleri: Hasan Bögün
Dış Haberler: Faik Bulut
Ekonomi: Neyyir Kalaycıoğlu
Toplum: Şule Perinçek
Kültür-Sanat: Asaf Güven Aksel
Arşiv Araştırma: Rozerin Doğan
İzmir Temsilcisi: Ali Karşılayan
Adana Temsilcisi: Hüseyin Bülbül
Yurtdışı Temsilcisi: Deniz Kavukcuoğlu
Yazar ve Çizerler: Melih Cevdet Anday, Şahap
Balıoğlu, Nihat Behram, Halil Berkay, Korkut
Boratav, Necati Cumalı, Deniz Gökçe, Tan Oral,
Baskın Oran, Demir Özlü, Doğu Perinçek,
Cemal Süreya, Hasan Yalçın.

Bürolar:

İstanbul:

Tunca Arslan, Gülden Aydın, Sevil Baştürk,
Asuman Bayrak, Ayşe Bengi, Seral Çelik,
Türkan Demir, Kamil Erdoğan, Ali Hasdemir,
Hürriyet Karadeniz, Hüseyin Kalkan, Fenni
Özalp, Fethi Özalp, Oğuz Sakallı, Ruhsar
Şenoğlu.

Ankara:

Zihni Erdem, Bilgehan Murathan, Metin
Özdoğan, Selami İnce, L. Doğan Tılıç, Soner
Yalçın

İzmir:

Erdal Çelen, Saim Gözek

Adana:

Muhterem Cangürel, Tayfun Özcan

Van:

Günay Aslan

İdare Müdürü:

Mehmet Sabuncu

Düzeltili:

Sinan Bek

Reklam Müdürü:

Hadiye Gül

İstanbul:

Ayhan İlhan

Tel: 513 83 52/53

Ankara: Güner Tokgöz

Tel: 229 83 80

Montaj: Cengiz Tezcür

Pikaj: Baki Başgöze

Dizgi: Hülya Özben

Dizgi ve Teknik Hizmetler:

SİSTEM OFSET, 520 66 27

Basıldığı Yer: HURRIYET OFSET

Seraköy/İSTANBUL

Dağıtım: HURRIYET HOLDİNG A.Ş.

İstanbul: Başmusaşah Sok. No: 16 Talas Han

Kat: 4 Çarşıoğlu/İSTANBUL

Tel: (1)513 83 52-513 83 53

Fax Tel: 513 83 52

Ankara: Necatibey Cad. 94/15 Kızılay/ANKARA

Tel: (4)229 83 80

İzmir: 850 Sok. (3. Bayler Sokağı) Danış İşhanı

No: 4 Kat. 3/303, Tel: (51)13 72 90

Van: Perihanoglu iş hani, Yüzbaşıoğlu sok. No:7

Kat:2

Tel: (061)164 25

Adana: Turhan Cemal Beriker Bulvarı, Kaiaoğlu

İş Hani Kat: 7 No: 63

Uzunköprü: Hükümet Konağı Karşısı, Çakırlar

İşhanı Kat: 2, EDİRNE Tel: (1811)28 12

Yurtdışı: Mittelweg 25 2000 Hamburg 13
FEDERAL ALMANYA Tel: (040) 44 94 09

Yurtdışı Abone Yazışma Adresleri: I. Soner,
Fierrentwiete 49a 2000 Hamburg 56
Tel: (040) 810927

KAPAK

• Polisin iç çatışmasında kurbanlar:

Tuzla cinayeti. İstanbul polisi, bilgileri MİT'le birlikte değerlendirdi. Tuzla operasyonundan bir gün önce İstanbul Emniyeti'nde son beş yılın en büyük atama operasyonu gerçekleşmişti. Emniyet Müdürü Hamdi Ardali'ya acele tarafından bir başarı gerekiyordu. Terörle Mücadele Daire Başkanı Mete Altan ise faaliyete 18 gün önce başlamıştı. Ardali'nın "dört dörtlük" operasyonu dört gence ölüm getirdi.

TÜRKİYE

• Cezaevleri: Adalet Bakanlığı yan-

gına körükle gidiyor. Bakan Mehmet Topaç, genelgeyi uygulamakta ısrarlı. Bursa Cezaevi'nue savcının verdiği sözü tutmaması üzerine açlık grevine yeniden başlandı. Tutuklu ve hükümlüler bugüne dek elde ettikleri hakları geri vermemekte ısrarlı.

• "Aç aç geceleri" üzerine Silahlı Kuvvetler'in genelgesi: "Kadın

aşagılanmakta".

• Kürt örgütlerinin Şam Zirvesi.

• ANAP, DYP'ye göz koydu: İste-

yene para, isteyene koltuk

• Bakanla randevu haberine tepki-

ler: Çiçekçi kadın "yalan" diyor, Nuray Doğan ısrarlı.

• Fındıkta vurgun: Üretici kan

ağlıyor.

İŞÇİ-SENDİKA

• Otomobil-İş sözleşmeyi imzaladı:

MESS memnun, işçiler kızgın.

• Devlet desteğinde tersanelerde iş-

çi ticareti.

• Seyir defteri.

• Ekonomi: TL'ye ne oluyor?

• Cezayir: Önce kurşun konuştu,

sonra başkan... Ülkede genel bir

başkaldırı var. Bir hafta içinde ölenlerin sayısı 500'ü buldu. Olaylardan sonra Başkan Şadli, ekonomik ve siyasi reformların gerçekleştirileceği sözünü verdi.

• Şili: Pinochet'nin mahşeri şimdi başlıyor.

• Sovyet gençliği: "Aslında hepimiz çok yalnızız".

• Beş kıtadan.

TOPLUM

• Ve Galleria açıldı: Bakması bed-

va! "Gördün mü, gördün mü"...

"150 milyona saat varmış"...

"Buz pateni pisti bile var, hem de bed-

va"...

"Dükkanlar çok sıkışık-

mış"...

"Dolarla alışveriş ediliyor-

muş"...

Eh, zengin malı züğür-

dün çenesini yorarmış.

KÜLTÜR-SANAT

• Yeni Türkü: Sürgünler bizim, tur-

nalar da...

"Ancak, var olabilen bir hareketi yansıtabilir müzik.

Her çıkan bir fetva, bir mesaj ver-

rip çıkan hemen etkilemeyi bekleydi,

herhalde bambaşka olurdu işler.

Gerçekten toplumsal bir dinamik

varsa, onu ortaya koyabilirsiniz."

• Güle güle Tuncay Betil.

• Kitap.

• Sinema: Kara Sevdalı Bulut dene-

timden geçmedi.

• Tiyatro: Perdenin arkası.

• Bu hafta.

• Spor: Avrupa futbolunun nere-

sindeyiz?

• Bulmaca

• Satranç

• TV

• Anti TRT: YÖK açikoturumu.

YAZI VE ÇİZGİLERİYLE

• Tan Oral: Karikatür

• Hasan Yalçın: Günü kurtarmak.

• Cemal Süreya: Nahit Hanım.

İnançsız olunamaz ki

Derginizin 25 Eylül tarihli sayısında "Amaç herkesi müslüman yapmak" başlıklı bir haber çıktı. Biz, laikliği, devlet işlerinin din işlerinden ayrılması diye öğrendik. Laiklikte herkesin dinini yayma özgürlüğü vardır. Şile'de, müslümanlığı yayma çalışmasını neden yapıyorsunuz? Bu şekilde yetişen bir gençliğin bunalımlı olacağını belirtiyorsunuz. Gençlik nasıl yetişsin istiyorsunuz? İnançsız olamayacağına göre hangi dine mensup olarak yetişmesini istiyorsunuz.

HAKAN ALPASLAN/
BİTLİS

Süper valiye bağlanmak için suçlu yaratılıyor

Ağrı'da demokratlar üzerindeki baskı gittikçe artıyor. Polis önce birtakım suçlar işliyor, sonra da bu suçlara fail arıyor. Polislerin amacı, kişisel çıkarları için insanlarımızı malzeme olarak kullanmaktan başka bir şey değil. Ağrı ilinde çalışan memurlarla Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nde görevli memurların maaş durumları arasında büyük bir fark söz konusu. Polis teşkilatı mensupları bu durumu ken-

Türkeş'in Soyer'e yanıtı

Nurettin Soyer'in MHP Genel Merkezi'nde katliam raporları çıktı sözleri, gerçek dışı ve saptırmadır. Bunlar memlekette meydana gelen olaylar hakkında bilgi vermek maksadı ile çeşitli kişilerce hazırlanmış yazılardır. Bunlar parti yönetiminin ve teşkilatının olaylarla hiçbir ilgisinin bulunmadığını gösteren sadece bilgi vermek için hazırlanmış belgelerdir.

Nurettin Soyer İddia ettiği gibi, kendisi hemen görevden alınmış değildir. Dava sırasında 2,5 yıl iddia makamını işgal etmiştir. Görevden alınması sanıkların himayesi maksadıyla yapılmış olmayıp, kendisinin sebep olduğu hukuki skandallar dolayısıyladır. Çünkü, kendisi hazırladığı iddianamede CHP Erzinan Senatörü Niyazi Ünsal'ı MHP Senatörü göstermiş, onun tarafından yazıl-

mış olan mektubu "MHP'nin suç delili" olarak kullanmıştır. Ayrıca, başkaları tarafından yazılmış olan kitaplardaki metinlerin MHP Genel Başkanı'na ait suç delilleri olduğunu iddia ederken, bu kitapların yazarlarını sorguya bile çekmemiştir. Ayrıca MHP Genel Başkanı'nın kitaplarında yazılmamış bulunan cümle ve paragrafları varmış gibi göstererek iddianamesinde gerçek dışı metinler kullanarak sahtecilik yapmıştır. M.Ali Ağca tarafından yazıldığı iddia edilen bir uydurma bilirkişi raporu olarak, yazının ve imzanın Ağca'ya ait olduğunu iddiayla ve bu yolla beni merhum Abdi İpekçi cinayetiyle ilişkili göstermeye çalışmıştır. Bilahare, bu belgeyle ilgili olarak Roma Grafiteoloji Enstitüsü'nde yapılan inceleme, aksi yönde bir sonuca varmıştır. Bu olay bile, nasıl bir zihniyetle karşı karşıya bıraktığımızı göstermeye yeter. Yine bu zihniyet, parti genel merkezinde bulunan bir radyo dolayısıyla, bunun büyük bir telsiz cihazı olduğunu ve bu telsizle Genel Kurmay çevrimlerini, MİT ve polis telsiz muhaberelelerini dinlediğimizi iddia edebilmiştir. Çarşıda her yerde satılan bu radyo, mahkeme tarafından bilirkişiye incelettirilmiş ve basit bir radyo olduğu raporla tesbit edilmiştir. Ayrıca genel merkezde bulunduğu iddia edilen tabancaların genel merkeze bitişik apartmanın bahçesinde bulunduğu ve parmak izi uzmanları-

na yaptırılan incelemede, üzerindeki parmak izlerinin bir polis memuruna ait olduğu bilirkişi raporu ile sabit olmuştur. İddianamenin 884. ve 885. sayfalarında hukukla, adaletle, vatanseverlikle bağdaştırılmayacak mütalaalar serdederek MHP Genel Başkanı ve arkadaşlarını dünya komünizmini, kendi beyanıyla "dünya toplumsuluğu" sömüren "şoven milliyetçiler" olmakla suçlamıştır. Soyer'in kendisine hangi fikri münasip gördüğü bu mütalaayla ortaya çıkmıştır. Mahkeme, Soyer'in iddia ettiği gibi işi ağırdan almış değildir. Aksine çok ciddi, biraz da usul prensiplerine uymayan tutumlarla ele almıştır. Haftada bir gün değil, en az iki, bazen üç veya dört gün davaya aralıksız olarak bakmıştır. Yine Soyer'in iddia ettiği gibi savcılar ekibi dağıtılmamıştır. İşlemiş olduğu hukuki hata ve skandalları dolayısıyla kendisi görevinden alınmış, yerine Başsavcı olarak, soruşturmanın başladığı andan itibaren yardımcılığını yapmış, ekte yer almış olan Albay rütbesindeki Savcı getirilmiştir. Ekipten üç savcı yardımcısı davanın sonuna kadar iddia makamında bulunmuştur.

ALPASLAN TÜRKİŞ
MÇP GENEL BAŞKANI

Açıklama

Derginizin 25 Eylül tarihli sayısındaki Athhan Otel'i ni konu alan haberde "80 öncesi Yozgat Ülkü Ocakları Dernek Başkanı" olduğum iddia edilmiştir. 1973 Ağustosunda Deniz Kuvvetleri Komutanlığı emrine astsubay olarak katıldım. Son 9 yılımı Mersin Çıkarma Filosu Komutanlığı emrinde çalışarak 1983 yılı Mayıs ayında sıhhi yönden malulen emekliye ayrıldım. Yozgat'a seyahat amaçlı olarak bile, hiç gitmedim.

İ.KEMAL DEMİRHAN /
OTEL ATLIHAN PERSONEL MÜDÜRÜ MERSİN

BİŞAR KARAMAN /
AĞRI

ABONE KOŞULLARI

YURTIÇİ:

6 Aylık: 35.000 TL.-

1 Yıllık: 65.000 TL.-

Abone bedellerinin 149322 no'lu Postageki hesabına yatırılması rica olunur.

YURTDIŞI:

Avrupa ve Ortadoğu

6 Aylık: 70 DM

1 Yıllık: 130 DM

Amerika ve Uzakdoğu

6 Aylık: 55 Dolar

1 Yıllık: 100 Dolar

Yurtdışı abone bedellerinin

Işık Soner, Postgirokonto 6082

79-205 Postgiroamt: Hamburg

hesabına transferini rica ederiz.

Ekrem Ekşi

**Ve dinledi kendini
son defa
pişman değildi
1955'de başlayıp
1980 yılı Ekim ayının
ondördünde,
bir sabah
şafakla bitecek olanı
elden gelseydi**

Sefariye Ekşi ve Dostları.

**tekrarlamak,
tekrarlardı aynı
yerden,
aynı yoldan geçerek
ve yine gerekirse
aynı yerde bitirmek
üzere...**

**Unutulmadın
Unutmayacağız**

Özal halterci olsaydı

Seul Olimpiyat Stadı'nda o zamana dek görülmemiş bir hava esiyordu. Salon ayıtlı bayraklarla kaplanmıştı. Alkışlar, sloganlar birbirine karışıyordu. Türkiye'nin Kore Büyükelçisi yanındaki gazetecilere hayatında ikinci kez bu kadar heyecanlandığını anlatıyordu. Birincisi; 38 yıl önce Kore'de Türk'ün yığılmasını bütün dünyaya gösterirkenmiş. İkincisi ise dünyaca ünlü haltercimizin alkışlar arasında salona girdiği şu dakikalar... Kısa boylu, bıyıklı, gözlüklü ve göbekli halterci yerinde duramıyordu. ABD'den özel olarak getirtilen beyaz mayosunun içine sığamıyordu heyecandan. Halterin birkaç metre önünde durdu, ellerini pudraladı ve tribünlere baktı. En yakınında "Seul Muhalefete Mezar Olacak" yazılı pankartlarla, çılgınca tezahürat yapan ANAP'lı vefakâr sporseverler vardı. Onların bir yanında yabancı spor yazarları ve askeri üniformalı taraftarlar, öteki yanında da akrabaları bulunuyordu. Akrabalarının arasında karısı, büyük dert ortağı ve özel antrenörü Semra'yı görünce rahatladı. Salonun oldukça büyük bir kısmını kaplayan kahverengi ceketli ve şapkaklı öteki seyirciler alırmadı bile. Emin adımlarla haltere yaklaştı, durdu. Geçmiş, bir film şeridi gibi geçti aklından... Adını ünlü haltercilerin arasına sokması sekiz yıl öncesine dayanıyordu. 1983'te en korktuğu rakiplerinin Spor Federasyonu tarafından oyunlara sokulmaması yüzünden şampiyon olmuştu. 1987'de doping yapmıştı, ama olsun. Şampiyon olmuştu ya...

Olimpiyatların ilk günü kafası kızmıştı. TV ekranla-

rına çıkıp "İstediğim ağırlığı kaldıramazsam bırakırım vallahi bu sporu" demiş, ardından da derin bir of çekerek sessizce ağlamıştı. Gazetecilerin, "Efendim, istediğim ağırlık derken neyi kastediyorsunuz?" şeklindeki soruları karşısında hıçkırarak ağlamaya başlamış ve cevap vermeden koşarak oradan uzaklaşmıştı. Son günlerde morali iyice bozuktu. Rakip halterciler antrenmanlarda onun kaldıracabileceği ağırlığın iki katını kaldırıyorlardı. Yine aklına 83'teki ve 87'deki başarıları geldi, "biz ne ağırlıkların altında ezilmedik, şimdi mi ezileceğiz yani?" diye düşündü. Eğildi, bir daha tribünlere baktı. Çıt yoktu: Ya Allah! dedi, olanca gücüyle kaldırdı halteri. Göğsüne kadar getirmeyi başarmıştı. Ama asıl iş bunca ağırlığı başının üzerinde tutup, birkaç saniye öyle kalmaktı. Soğuk ter içinde kalmıştı. Nihayet, son hamlesini yaptı, halteri kaldırdı. Ama ağırlık dengesini bozdu. Hafiften sendeledi, bir iki adım geriledi. ANAP'lı sporseverler, yabancı spor yazarları, askeri üniformalı taraftarlar ve akrabaları heyecanla ayağa fırladılar. Olayı TV'den izleyen milyonlarca sporseverin nefesi kesildi. Ne olduysa o anda oldu. Hatlar koptu, yayın kesildi ve TV'lerinin başında sonucu bekleyen milyonlarca insan merak ve öfke içinde kaldı. Kimbilir niye kesilmişti yayın? Bulgarların işi olamazdı. Rekor kıracağını düşünen muhalefet mi bir şeyler yapıp engellemişti yayını? Haltercinin halteri düşüreceğini hisseden ANAP'lı sporseverlerin mi parmağı vardı bu işte?

RUHİ ÖLMEZ/İSTANBUL

Kağıt sıkıntısı nedeniyle
57. sayımız EKİM-KASIM sayısı
olarak KASIM ayı başında
yayınlanacaktır.
Okuyucularımızdan özür dileriz

SAÇAK

İKİBİNDEN

Özal'ın hediyesi

Yanlış görmediniz, 2000'e Doğru'nun fiyatı bu sayıdan başlayarak 2000 lira oldu. Biliyorsunuz, SEKA'da grev var. Özal iktidarı bu grevden çok memnun. Çünkü grev kağıdın bulunmaz meta oluşunda katmerli rol oynayan bir etken. Bu yüzden siyasal iktidar grevin sürmesini özlemekte, hiçbir uzlaşma yoluna yaklaşmamakta. Grev sürsün, yayın kurumları kağıt bulamasınlar, fiyatlar katlansın, sonuçta da gazete ya da dergi alıcısı, okur, bunalarak daha az gazete ve dergi okusun.. Okurlarımızın bu gerçeği değerlendirecekleri kanısındayız. Şu da var: Kağıt fiyatlarındaki artışın bir kısmını yayın organı sineye çekmeli ve okura yansıtmamalı, denebilir. Bunun için bir kâr marjıyla çalışılması gerek. 2000'e Doğru'nun yayın güçlüklerini biraz işin içinde olan herkes kestirebilir. Kağıt bunalımı çeşitli yansımalarla derginin maliyetinde yüzde 48 girdi fazlası yarattı.

12 Eylül dönemi Sıkıyönetim Savcısı Nurettin Soyer'le 42. sayımızda bir görüşme yayımlamıştık. Eski Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun üzerine anılarını ve gözlemlerini aktaran Nurettin Soyer'den bir mektup düzeltme istemi aldık. Aynen yayımlıyoruz.

"İKİBİN'e Doğru dergisi genel yayın yönetmenliğine

Derginizin 9 Ekim 1988 tarihli 42. sayısında benim ile yapılan söyleşi ile ilgili olarak dergide çıkan yazıda, eski Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun ile ilgili anlatımlarımda konusu suç olabilecek hiçbir beyanım olmamıştır.

Özellikle konuşma sırasında, Recep Ergun'un MHP ve MSP soruşturmaları hakkında emir vermediği ve bu konuda Konsey toplantısının olmadığı şeklinde, yine derginizde çıkan haber ile ilgili olarak, bu sözler Recep Ergun'a ait ise, "gerçekleri söylemiyor" şeklindeki beyanım "Recep Ergun yalan söylüyor" şeklinde çıkmıştır. Bu bakımdan, bana ait olmayan bu sözlerin düzeltilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Recep Ergun'un ve benim imzalarımı taşıyan resmi yazıların da mahkeme dosyalarından alınmış ise bunun da belirtilmesi gerekirdi. Bu sebeplerle derginizin ilk çıkacak nüshasında bu açıklamalarımın yapılmasını rica eder, saygılarımı sunarım.

Sanat bölümümüzde gelecek sayıdan başlayarak bereketli soruşturmalara başlayacağız.

Günü kurtarmak!

1 987 Eylül referandumundan hemen sonra aktif siyasetten ayrılan bir eski DYP lideriyle, Demirel'in son referandumdaki taktiğini konuşuyoruz. Özal, 12 Eylül'ü bütün gücüyle gündeme sokmuş, Demirel ise susmuştu. "Geçen sefer için bu taktik doğrudu belki" diyor eski lider, "Ama şimdi 12 Eylül'le cepheden tartışmadan başarı imkânsızdı." Demirel ise 2000'e Doğru'nun konuya ilişkin sorusunu şöyle yanıtlamıştı geçen sayıda: "Ben bir mücadeleyi başkasının istediği yerde kabul etmem." Güzel de, yoksa Demirel, şu 12 Eylül Anayasası'nın getirdiği iktidar kolaylıklarını kendisi için de gerekli mi görüyordu? "Hayır" diyor eski DYP lideri, "Öyle uzun vadeli hesapları yoktur. Ama iktidara gelince de 'Anayasayı değiştireceğim' diye ortaya çıkmaz". Statüko, işlerin yürütmesine elverdiği sürece değişiklikten kaçınırdı. "Başıma niçin dert alayım" diye düşünürdü. Özetle Demirel bir pragmatistti. Kendi belirlediği güçlere karşı, kendi seçtiği alanda dövüşmeyi 12 Eylül'ü görmezden gelmeye kadar götürebilir; kendisini iktidara getirecekse hatta 12 Eylül'le uzlaşabilirdi.

Pragmatizm, çok akılcıca görünse de büyük hedeflerin küçük menfaatlere feda edilmesinden ibarettir. Rakibi ni köşeye sıkıştırmak uğruna her silaha sarılma tutumu, bir çaresizliği içerir ve taktik sahibinin yenilgisine de yol açabilir.

Referandumdan sonra Demirel, kendini bir anda köşeye sıkışmış buldu. Özal son andaki manevrasıyla krizin ateşten topunu muhalefetin üzerine atmıştı. Muhalefetin ise krize göre bir programı yoktu. ANAP şimdi, bütün iktidar olanaklarını kullanarak DYP'nin "altını oyacağını" söylüyordu. İktidar nimetlerinden sürgit yoksun kalamayacağı kesin olan DYP kadrolarında çözülme belirtileri görülmüyordu. Meydanlara çektiği kitleleri sandığa akıtamayan yeni bir Bölükbaşı olma tehlikesi Demirel'i ciddi biçimde endişelendiriyor olmalıydı. Mücadeleyi yitiriyor muydu? DYP işte o anda buldu "dahiyane" çıkış yolunu.

Kutsal İttifak TRT'nin yeni yönetiminden hoşnut değildi. Bu çatıktan yararlanılabilir, DYP'nin kendi bunalımı ANAP'ın bunalımıyla gözlerden saklanabilirdi. DYP Milletvekili Yaşar Topçu, TRT'nin yayın ilkeleri, taraflı tutumu gibi konulara da yer vermişti gensoru önergesinin taslağında. Grup Başkan Vekili Köksal Toptan bu bölümlerin hepsini çıkardı. Şimdi, oku sıvırltmenin zamanıydı. Kutsal İttifak'la en birleştirici temalar işlenmeliydi, Demirel okun sıvı ucunu şöyle açıkladı: "Sorumlu hükümet, bağımsız mahkemelerin kararını ve Yargıtay'ın onayladığı suçları delillerle sabit sabıkalıların devletin en hassas yerlerinde tutmak hakkını bulundurmaz"dı. (Milliyet, 12 Ekim 1988). DYP, TRT'de bir "solcu kadrolaşma" olduğu görüşündeydi. "Devlet elden gidiyordu". Bunu kanıtlamak üzere sıkıyönetim savcılarının iddianameleri bile Meclis'e taşınmıştı.

TRT'de bir solcu kadrolaşma! Üstelik ANAP iktidarı

altında. Özal, 'hacці ek'ana bu çocuklar getirdi' diyordu. Başbakan'ı yerlere halılar sererek karşılayanlar da "bu çocuklardı". TRT'nin taraflı yayın yaptığından bugüne kadar hep yakınagelmişti muhalefet. İşte o taraflı yayınlar da bu "solcu" denen kadrolaşma sırasında sürüp gidiyordu. Gerekçe ne kadar komikse, o derece sıkı sarılmak zorunluluğu doğuyordu. "Hukuk devleti" sözünü ağızından düşürmeyen Demirel, "bütün sonuçlarıyla affa uğramış mahkûmiyetlerden" dolayı bile insanları "sabıkalı" ilan edebiliyordu. Beraatle sonuçlanmış olsa bile yargılanmış olmayı mahkûmiyet gibi sunabiliyordu. DYP sıkıyönetim mahkemelerini, 12 Eylül'ün güvenlik soruşturmalarını savunuyordu. Artık 12 Eylül dili konuşuluyordu. DYP'nin iki sözünden biri, "devlet yıkıcısı", "yıkıcı düşünce sahipleri" olmuştu.

DYP siyasal yelpazede rahatça oturabileceği bir yer bulamıyor. ANAP'ın "dört eğilimi birleştirme" sloganı geçerliliğini ne kadar yitirmiş olursa olsun, Demirel'i marjinal sağda taban aramaya zorluyor. İç ve dış sermaye çevrelerinin Özal'dan desteklerini henüz çekmemiş olmaları da işini zorlaştıran bir etken olarak devreye giriyor.

Demirel ANAP'ın daha sağından hangi güçleri toplayabilir? O güçlerle hangi çözümü üretebilir? Çözüm sağda olsaydı 12 Eylül, sekiz sene sonra Türkiye'yi bu noktaya getirmezdi. Giderek derinleşen kriz koşullarında DYP kendi çözümsüzlüğüne koşuyor.

DYP mağdur olmaktan da güç alan "liberal" görüntüsünü 12 Eylül karşısındaki suskunluğuyla zedelemişti. Son tutumu, onu tamamen terkedebileceği izlenimini yarattı. Eğer gensoru bundan sonraki stratejinin ipuçlarını veriyorsa, DYP, Özal'

in istediği yere hızla kayacak demektir; modern hiçbir düşünce taşımayan, kendini tekrarlamaktan ötede bir çözüm üretemeyen, kabuk bağlamış küçük parti konumuna.

Özal'a "sağ sol ayırımını biz başından beri reddettik" diyerek "liberal" görünme fırsatını tek başına DYP'nin sunduğunu söylemek haksızlık olur. İlginç bir tablo ortaya çıkmıştı. *Tercüman*, *Zaman*, *Yeni Nesil* ve *Türkiye* gazeteleri, DYP, SHP, aynı saftaydı. İnönü'nün "ANAP'la birlikte görünmemeliyiz" yönlendirmesiyle DYP önergesinin arkasına geçen SHP de büyük politikaların partisi olmadığını bir kere daha ortaya koydu.

SHP'nin Cüneyt Canver, Mehmet Ali Eren, Veli Yıldırım, Mehmet Kahraman, İsmail Cem, Ekin Dikmen, İbrahim Aksoy, Mustafa Kul, Ömer Çiftçi gibi bazı milletvekilleri ise gensoruda çekimser kaldılar. ANAP'a karşı bir oy kullanmış olmak yerine ilkeli demokrat tutumu benimsemişlerdi.

Geniş ufuk yoksunluğu Türkiye politika yaşamının iktidarı ve muhalefetiyle en büyük sorunu olarak ortada duruyor.

Demirel ANAP'ın daha sağından hangi güçleri toparlayabilir? O güçlerle hangi çözümü üretebilir? Çözüm sağda olsaydı 12 Eylül, sekiz sene sonra Türkiye'yi bu noktaya getirmezdi. Giderek derinleşen kriz koşullarında, DYP kendi çözümsüzlüğüne koşuyor.

POLİSİN İÇ ÇATIŞMASINDA KURBANLAR

Tuzla cinayeti

İstanbul polisi bilgileri MİT'le birlikte değerlendirdi. Baskın, sabotaj, suikast, bomba ihbarına karşı önlemler alındı. Tuzla operasyonundan bir gün önce İstanbul Emniyeti'nde son beş yılın en büyük atama operasyonu gerçekleşmişti. Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı'ya acele tarafından bir başarı gerekiyordu. Terörle Mücadele Daire Başkanı Mete Altan ise faaliyete 18 gün önce başlamıştı. Ardalı'nın "dört dörtlük" operasyonu dört gence ölüm getirdi.

Telsizden çatışma haberini duyar duymaz olay yerine giden bir gazeteci, "Şunu yazmanızı isterim" diye anlatıyordu 2000'e *Doğru*'ya. Gördüklerini kendi gazetesine olduğu gibi yazamamıştı. "Taranan kırmızı araba, hareket halinde kurşunlanmış olamazdı. Çünkü sürücü vurulduğu an, araç sağa sola yalpalar, yoldan çıkabilir. Oysa otomobil çivi gibi durmuştu."

TİKKO'cu oldukları söylenen Kemal Soğukpınar, İsmail Hakkı Adalı, Fevzi Yalçın ve Reha Şen o kırmızı otomobilde 283 kurşunla öldürülmüşlerdi. Polis, otomobildekilerin ateş açarak kaçmaya çalıştıklarını ileri sürüyordu. Oysa sadece gazeteciler değil, adlarının açıklanmasından çekinen birçok görgü tanığı da kurşun yağdırılırken otomobilin hareketsiz durduğunu görmüştü. Tanıklardan biri, "Arabayı sağa çektiler, iki kişi inmeye çalışırken vurdu. Ama ben söyleyemem, nasıl söyleyeyim?" diyordu.

Bir başka polis muhabiri de söylemişti, "Gittiğimizde adamlar ölüydü. Etrafı temizlemişlerdi. Polisler çok rahattı. Halleri hiç de çatışmadan çıkmışa benzemiyordu. Orada bulunan Siyasi Şube Müdür Vekili Ali Rıza Atak'a, 'İnfaz mı?' diye sordum. 'Ne demek, öyle denir mi?' yanıtını verdi." "Nasıl deneceği" ayrı konu. Ama nasıl olmuştu? Polis, "azılı bir terörist grubunu" yok etmek zorunda mı kalmıştı? Yoksa sorgusuz, yargısız bir infaz mı söz konusuydu? Yakalamak için mi pusu kurulmuştu, yoksa öldürmek kararıyla mı?

BEŞİNCİ KİŞİ VAR

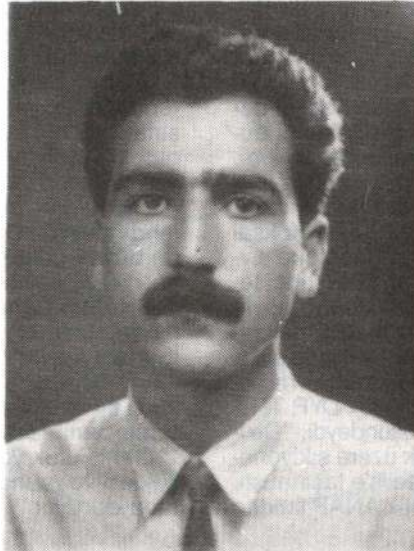
Yakın zamana kadar emniyetin üst düzeylerinde görev yapmış bir yetkili anlamlı soruyu atıyor ortaya, "Niçin açık arazide durduruyorsun? Ateş et-

memesini istiyorsan, ateş edemeyeceği yerde durdurursun? Yakalamak istiyorsan yapacağın budur." Emekli bir emniyet müdürü de şu değerlendirmeyi yaptı, "Bir arabayı barikat kurarak durduramıyorlarsa yazık onlara. 283 kurşun sıkılmışlar, akıl alacak iş değil."

Görgü tanıkları kurşun yağdırılırken otomobilin hareketsiz durduğunu söylüyorlar. Polis muhabiri, siyasi şube müdür vekiline sordu: "İnfaz mı?" Yanıt: "Ne demek, öyle denir mi?"

Polisin Tuzla Köprüsü'nü seçmesinin özel bir nedeni mi vardı yoksa? Olaydan bir gün sonra, 8 Ekim tarihli *Gü-*

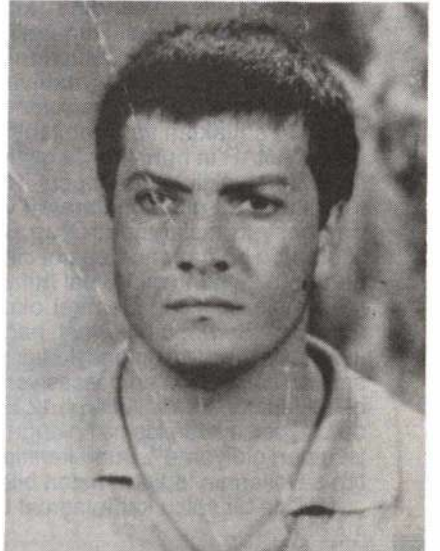
İSMAİL HAKKI ADALI

neş gazetesinde şöyle yazıyordu, "Edinilen bilgiye göre, birkaç gün önce yakalanan TİKKO üyesi bir militanın verdiği bilgiler doğrultusunda operasyonlara başlandı. Kozyatağı'nda yakalanan militanın öbür arkadaşları ile (dün öğle saatlerinde) Tuzla Köprüsü altında buluşacakları ve eyleme girişecekleri belirlendi. Polisin elindeki militan, buluşma yeri olan Tuzla Köprüsü altına yem olarak bırakıldı ve çevrede tedbir alındı." Operasyon konusundaki bazı gerçekler bir hafta boyunca gazetelerde bir görünüp bir kayboldu. Nitekim "yem olarak kullanılan militan" haberini ne *Güneş* bir daha tekrarladı, ne de başka bir gazete bu konuya girdi. Beşinci kişiye ilişkin bilgiler bazı kimselerce 2000'e *Doğru*'ya da ulaştırılmıştı.

İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı, dört kişinin öldürüldüğü pusuya, "Dört dörtlük operasyon" diyordu. Ama gerçekler gözler önüne dört

FEVZİ YALÇIN

ANALAR TABUT BAŞINDA

dörtlülük bir cinayeti sermekteydi. **KIRMIZI OTOMOBİLLE GELEN ORDU**

Tuzla operasyonundan 18 gün önce, 2000'e Doğru Ankara bürosuna, İstanbul Kartal'da iki kişinin kaldığı bir be-kâr evine polisçe karakol kurulduğu bilgisi ulaşmıştı. Aynı günlerde, başında ünlü polis şefi Mete Altan'ın bulunduğu Terörle Mücadele, İstihbarat ve Harekât Dairesi Başkanlığı'ndan bir ekip İstanbul'a gelerek dört kişiyi gözaltına aldı. Sözü edilen dört kişi Ankara'ya götürülerek sorgulandı, elde edilen bilgiler MİT'le birlikte değerlendirildi. İstanbul polisi işte bu istihbarat üzerine operasyona geçiyordu. Ama, istihbaratın içeriği neydi? 8 Ekim tarihli *Hürriyet* olayı "İbret olsun" başlığıyla vermişti. Haberde ölen dört kişinin elinde "patlamaya hazır bombalar", arabada ise "örgütsel yayın ve dokümanlar" bulunduğu söyleniyordu. Gazete, bombaları "uzmanların tesirsiz hale getirdiği"ni bile yazıyordu. Aynı *Hürriyet* bir gün sonra da, "tartışmalı operasyon" nitelemesini yapacaktı. Ortaya attığı beş sorudan biri şöyleydi, "İhbara rağmen, araçta bomba bulunmayışını polis nasıl açıklıyor?" Polis elindeki istihbarata o kadar güvenmişti ki, bilgi olarak önceden gazetelere vermişti. Kendisi yanılmakla kalmamış, yayın organlarını da yanıltmıştı. Ya da

bir provokasyon hazırlığı söz konusuydu. 9 Ekim tarihli *Gazete* de, hâlâ "büyük eylem"den dem vurmaktaydı. Hem de ne eylem! "1- İstanbul Valiliği'ne BASKIN; 2- 1.Ordu Karargâhı'na SABOTAJ; 3- Emniyet Müdürlüğü'ne BOMBA; 4- Kadıköy Emniyet Amerine SUİKAST." Sanki İstanbul yabancı bir ordu tarafından işgal ediliyordu. Büyük eylem öğrenilmiş önlem

Eski bir emniyet üst düzey yetkilisi: "Niçin açık arazide durduruyorsun? Ateş etmemesini istiyorsan, ateş edemeyeceği yerde durdurursun. Yakalamak istiyorsan yapacağın budur."

ona göre alınmıştı. Polis o dört kişiyi elinden kaçırıyorsa acaba bütün bunlar gerçekleştire miydi? Üçü sabıkasız, dört ölünün üzerinden çıka çıka iki tabanca çıkmıştı.

AV KAPMA SAVAŞININ BEDELİ

Emniyetin en üst düzeylerinde görev almış bir bayan yetkili olayı şöyle değerlendiriyor 2000'e Doğru'ya, "Bir istihbarat var ve bu istihbarat yanlış. Bence bu kesin böyle. O dört kişi bu şe-

kilde öldürülecek insanlar değil." Polis İstanbul'u yakıp yıkacak bir kuvvete karşı operasyon planlamıştı, ortaya çıkan sonuç ise komikti. 12 Ekim tarihli *Sabah* gazetesi, "Polisi MİT mi yanılttı?" diye soruyordu.

Polis yetkilileri, "konuyla ilgili bilgileri" kendilerine MİT'in aktardığını buna göre operasyona giriştiklerini söylüyorlardı. Emniyette de görev yapmış bir üst düzey bürokrat şöyle dedi, "Emniyet ve MİT arasında şöyle bir durum her zaman vardır: Emniyet, 'bizim verdiğimiz bilgileri bize satıyorlar' der, MİT ise 'bizim verdiğimiz bilgileri kullanamıyorlar, yüzlerine gözlerine buluşturuyorlar' diye yakıdır. Ama, doğrusu, benim görev yaptığım zamanlarda yanlış bilgi vermek gibi kışkırtmalar olmazdı." Şimdi olmuş muydu böyle bir yanıltma acaba?

Ünlü MİT raporu günlerinde MİT ve polis arasındaki çelişmelerin hangi boyutlara ulaşabileceği gözler önüne serilmişti. Yakın zamanda yaşanmış olayların bu son operasyonu da etkilediği söylenemez miydi?

Başka bazı kaynaklarda da, TİK-KO'nun Ocak 1988'deki Kandıra baskını sonrasında ortaya çıkan sürtüşmeye dikkat çekiliyordu. Baskın sonrası MİT'in verdiği bilgilere göre yapılan operasyonların hep boş çıktığı, İstanbul polisinin topladığı istihbaratın ise

hep başarılı sonuçlar doğurduğu iddia edilmişti. Polise göre Tuzla operasyonunda öldürülen Fevzi Yalçın'ın adı daha önce Kandıra baskını olayında da geçmişti. Kandıra sanıkları, Fevzi Yalçın'ın adından söz etmişlerdi. 2000'e *Doğru*'ya bir açıklama yollayan sanıklar, Baba Erdoğan, Cemal Rakip, Ali Rıza Dermanlı ve Yılmaz Zurnacı ise kendi ifadelerinde Fevzi Yalçın'ın adının geçtiğini kesinlikle yalanlıyorlardı. Sanıklar, Fevzi Yalçın'ı tanımadıklarını söylüyorlardı. Onların açıklamaları dikkate alındığında, Tuzla operasyonuna Kandıra'nın karışması MİT'le polis arasındaki rekabete bağlanabilirdi.

Eski emniyetçi Avukat Muzaffer Özbayrak geçmişte MİT'le Emniyet arasındaki koordinasyona önem verildiğini hatırlatıyordu. "Oysa şimdi kim önce davranırsa, o dalış yapıyor. Birbirlerinin önünden av kapıyorlar adeta."

MİT RAPORU HÜKMÜNÜ SÜRDÜRÜYOR

Tuzla, bir başka operasyonu adeta unutturdu. Polis, söz konusu bu ikinci operasyonun öz-

nesi değil nesnesiydi. Dört gencin öldürülmesinden bir gün önce İstanbul polisi büyük bir "atama operasyonu" geçirmişti. Hamdi Ardali'nin İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gelmesinden sonra yapılan bu ilk toplu değişiklik, 8 emniyet müdür yardımcısı, 35 şube müdür yardımcısı ile 7 emniyet amirini kapsıyordu. Adeta bir temizlik yapılıyor. Bir emniyet müdürü, "bu olayla mutlaka MİT raporunun ilgisi var. Raporda İstanbul Emniyet Teşkilatı'ndan çok söz ediliyordu" diyor. Eski bir emniyet müdürü ise 2000'e *Doğru*'ya daha net bir değerlendirme yapıyordu: "Mehmet Eymür'lerin hedef aldığı kadrolar boşaltılıyor." 2000'e *Doğru*, bu gelişmeyi çok önceden haber vermişti: 19 Haziran tarihli 26. sayısında "İstanbul polisi birinci raundu kazanmış gibi görünüyor" diye yazmıştı. Raporu kaleme alanlar tasfiye edilmişti. Ama artık rapor İstanbul polisinin başı üzerinde sallanacaktı.

ACELE BAŞARI ARANIYOR:
Polis atamalarıyla Tuzla operasyonu

TUZLA KÖPRÜSÜ
Otomobilin üzerindeki kurşunlar açık havadaki operasyonun mantığını açıklıyor.

BABA HAMİT YALÇIN Hayali gönlünde yadigar kaldı.

arasında bir ilişki kurulabilir miydi? Kendisi de sayısız operasyona katılmış eski bir güvenlik yetkilisi şu değerlendirmeyi yapıyor: "Son yılların en geniş çaplı atamaları İstanbul'da yaşandı. Bu, İstanbul polisi için olumsuz bir durumdur. Bakanlık nezdinde olumlu not alamamış ki, bu kadar atama çıkmış. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için böylesine pervasız ve aceleci bir operasyon gerçekleştirmiş olabilirler."

Eski yetkili, bir ikinci noktaya da dikkat çekiyor: "Operasyonu yöneten

kim ise kolay bir başarı elde etmeyi amaçlamış olabilir. Demek ki, hanesine bir başarı kaydetmek için oldukça acelesi vardı."

Operasyonu fiilen yöneten Siyasi Şube Müdür Vekili Ali Rıza Atak'tı. Emniyet Müdür Yardımcısı Metin Günay ise operasyonu telsizle idare etmişti. Fakat Tuzla eyleminin en ateşli savunucusu İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardali'ydı. "Devlet silahı şüs için mi veriyordu polise?" Devletin otoritesi sıfıra indirilemezdi. Bütün sözler ve davranışlar "başarıya ihtiyacı olan yetkiliyi" projektörün önüne getiriyordu.

MÜDÜR ARDALI'NIN SİCİLİ

Tecrübeli ve eski emniyetçiler, Hamdi Ardali'nin İstanbul'a gelirken, "Kendi kadrosunu işbaşına getirmeyi şart koşmuş olabileceğini" söylüyorlardı. Müdür yardımcılarının tümüyle alınmasının başka bir anlamı olamazdı.

Ardali, gücünü tamamen iktidardan alıyordu. Kutsal ittifakçılarla sıkı ilişkileri vardı. İttifak içinde ise hareketçilerle birlikteydi. Emekli emniyet müdür yardımcısı, "Emniyet müdürü MHP'li. Oğlu Mehmet Ardali, ülkücülerden. Pek çok olaya karışmıştır" diyor. Bir başka yetkili ise Avukat Mehmet Ardali'nin eylemleri konusunda emniyette kayıtlar bulunduğunu belirtiyor. "Babasının emniyet müdürlüğü yaptığı Tekirdağ ve Trabzon'da estirdiği terör hafızalardan silinmiş değil-

dir.” Tekirdağlı bir doktor da şunları hatırlıyor: “Ne zaman ki Ardali buraya geldi, komplolar başladı.” Hamdi Ardali çok göze batan hareketçiliğini örtmek için İstanbul’a gelir gelmez göstermelik bir Alaaddin Çakıcı operasyonu bile yapmıştı.

Bir yetkili, Ardali’nın şu ünlü DAL şefi ülkücü Kemal Yazıcıoğlu ile birlikte hareket ettiğine de dikkat çekiyor. Hatta bu ikiliye Atilla Aytek’i de dahil ediyor.

Emniyette görev yapmış bir üst düzey bürokrat: “Benim zamanımda emniyet ve MİT arasında yanlış bilgi vermek gibi kıskırtmalar olmazdı.”

Hamdi Ardali, Ömer Naci Bozkurt’un çantasından fırlayan ünlü “İstifade edilecekler-Sakıncılar” listesinin mübetlerinden. Adının karşısına, “cesur, tecrübeli ehil” yazılmış. Emniyet genel müdür yardımcısı ya da, il emniyet müdürü yapılması tavsiye ediliyor. Nitekim her iki tavsiye de sırasıyla gerçekleşmiş bulunuyor.

“Poliste Kıyım” listesini hazırlayanlardan birinin Hamdi Ardali olduğu, bu listenin o dönemde bizzat Türkeş’e onaylatıldığı da 2000’e Doğru’nun arşiv bilgileri arasında.

Ardali hakkındaki bir başka bilgi de, emniyet genel müdür yardımcılığı sırasında itirafların koordinasyonunu sağladığı yönünde.

Diyarbakır Valiliği’nden Tunceli’ye atanmasını, yarattığı tedirginlik dolayısıyla bizzat Süper Vali Hayri Kozakçioğlu’nun istediği anlatılıyor. Şimdi ise İstanbul’da Ünal Erkan’dan boşalan yeri ANAP’taki gücü sayesinde elde ettiği vurgulanıyor.

Eski emniyetçi Avukat Muzaffer Özbayrak, geçmişte emniyet ve MİT arasındaki koordinasyona önem verildiğini hatırlatıyor. “Oysa şimdi kim önce davranırsa o dalış yapıyor.”

Ardali’nın İstanbul’a geçici olarak gönderildiği görüşü çok yaygın. Geçicinin kalıcı olması için ne yapmak gerekirdi? Acele bir başarı kazanmak! Tuzla operasyonu bu gereksinmeye yanıt olabilecek miydi? Eski bir emniyet üst düzey yetkilisi Ardali’nın başarı

şansını şu sözlerle değerlendiriyor: “Bu ekiple İstanbul’un emniyet hizmetlerinin başarılı bir şekilde yürütülemeyeceğini önümüzdeki dönemde hep birlikte göreceğiz!” Başarısızlık olasılığı Ardali’yı ve ekibini Tuzla operasyonu cinsinden başka eylemlere sürükleyebilirdi.

VE METE ALTAN

İstanbul’a dalışlar yaparak bir bakıma Tuzla operasyonunu hazırlayan

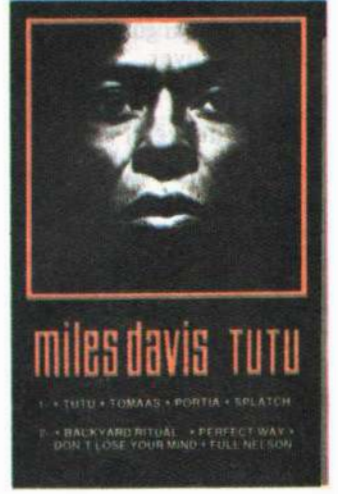
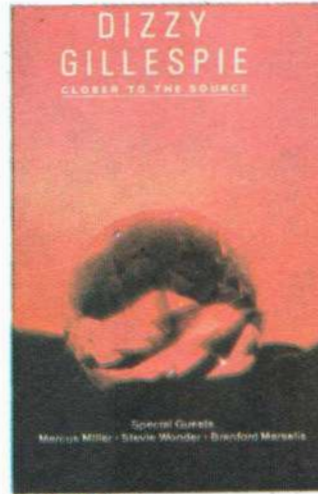
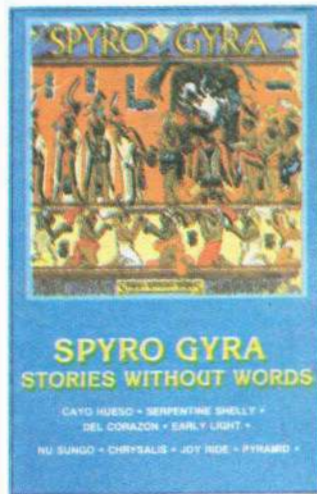
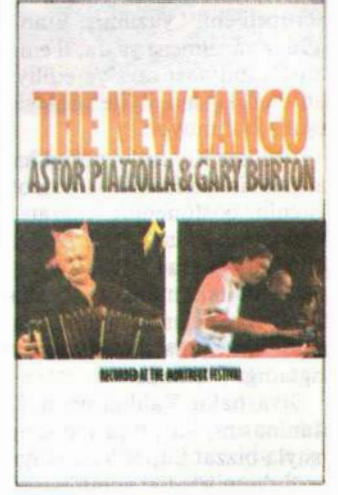
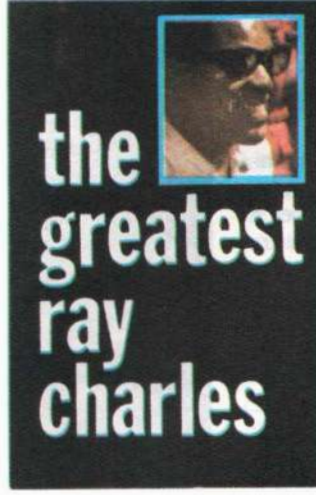
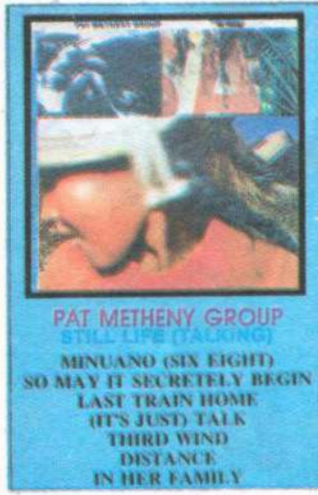
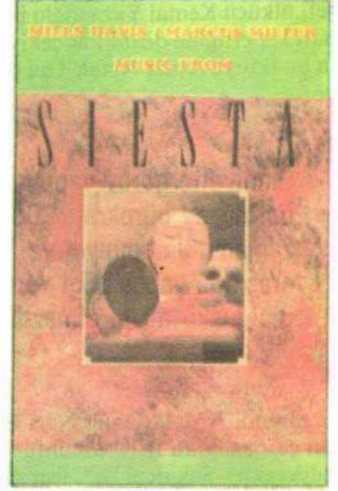
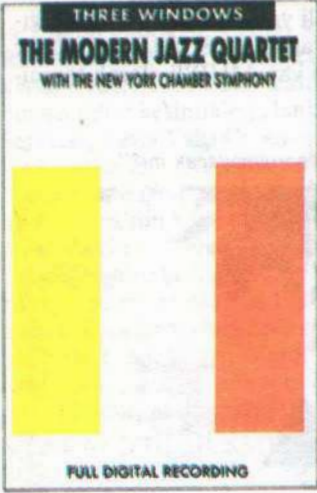
TESELLİSİ YOK

Kemal Soğukpınar’ın eşi Hatice, “Katil polis olunca hesap sorulmayacak mı?”

Anti-terör Dairesi’nin Başkanı Mete Altan’ın adı da tayinlerde etkili olanlar arasında sayılıyor. Hatta bu etkinin Ardali’ninkinden güçlü olduğu bile söyleniyor. CHP hükümeti döneminde teşkilattan ayrılarak *Tercüman*’da polis muhabirliği yapan Mete Altan’ın ilginç bir geçmişi var. 12 Mart’ın ünlülerinden. 1970’li yıllarda işkenceden yargılanıyor. İstanbul’da Siyasi Şube Müdür Muavinliği var. MHP’li olarak tanınıyor.

Dünyanın En Ünlü Caz Ustaları

İstanbul polis teşkilatına yapılan son atamaları değerlendiren kaynakların çoğu, "dinci kesimin ağır bastığı" görüşünde. Bazılarına göre, emniyet içindeki genel denge İstanbul'a da yansıtılıyor.

Hamdi Ardali, Mete Altan gibi üst düzey yöneticilerinin siyasal eğilimleri göz önünde tutularak "Tuzla operasyonunun başarısı ve sorumluluğu hareketçi kanada aittir" deniyor.

ALTINDAN NASIL KALKACAKLAR?

"Bu bir vahşettir?" Emekli emniyet müdür yardımcısı Tuzla operasyonunu net olarak böyle tanımlıyordu. "Her kim olursa olsun, nasıl bir eyleme gidiliyorsa gidilsin, polis böyle davranmaz. Bu yapılmaya başlanınca yarın hepimizin başına benzer gerekçe ve ihbarlarla aynı şey gelebilir. 283 kurşun sıkılmışlar. Akıl alacak şey değil. Her şeyin yolu vardır. Doğu'da böyle şeyler olabilir. Sıcak bir çatışma ortamı. Asker, gölgesinden korkar hale gelmiş, ufak bir çitirtide basıyor tetiğe. Bunu mazur gördüğümde değil, ama hadi orada olur böyle şeyler diyelim. Ama İstanbul'da gündüz gözüyle?.. Buna tepki göstermek, üstünde iyi düşünmek gerekir."

- Hamdi Ardali'nın Diyarbakır'dan Tunceli'ye atanmasını, yarattığı tedirginlik havasını gerekçe göstererek, bizzat Kozakçıoğlu istemiş. Ardali Tunceli'de ana rahminde terörist aramıştı.

Yüksek düzeyde başka bir eski emniyet yetkilisi de, "Bakalım bu olayın altından nasıl kalkacaklar?" diye soruyor. İstanbul emniyetinin yetkilileri ise "basına haber sızdırdı" suçlamasına uğramamak için her an arkadaşlarının gözleri önünde olmaya dikkat ediyorlar. Hatta bu nedenle emniyette yatıp kalktıkları anlatılıyor.

YAKALA ÖLDÜR

2000'e Doğru, Tuğgeneral Osman Çitım imzalı "yakala ve öldür" emirlerini bundan bir yıl kadar önce 15-21 Kasım 1987 tarihli 47. sayısında beşerleriyle yayımlamıştı. Emir o zaman devletin yüksek makamları tarafından suskunlukla örtülmeye çalışılmış, siyasal partiler de devlete ayak uydurmuşlardı. Genel Kurmay Başkanlığı, "Biz emir vermedik" gibi bir açıklamayla yetinmişti. "Yakala ve öldür" Tuzla'da hükümünü yürüttü geçen hafta. Dört yurttaş yargılanmadan haklarındaki karar Yargıtay'a gitmeden devlet otoritesini korumak adına kurşuna dizildi.□

BİR SOĞUK KAPI İki gün önce ne kadar sıcaktılar

Ardali'ya sorular

2000'e Doğru'nun muhatabı İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardali'ydı. Önce kendileriyle görüşmek için bir randevu istenmiş fakat Ardali, her gün gazetelerde bir demeci yayınlandığı halde, 2000'e Doğru'nun görüşme isteğini kibarca reddetmişti. Soruların yazılı sorulması istenmişti. Dergimizin Haber Müdürü Serhan Boluk, aşağıda yayımladığımız soruları Emniyet Müdürü'ne gönderdi. Ne çare ki dergi baskıya hazırlandığı ana kadar sorulara yanıt gelmedi.

Emniyet Müdür Yardımcısı Metin Günay 2000'e Doğru'yu aradı. Günay, Emniyet Müdürü adına, "Bu konuda gerekli açıklamalar yapıldığı ve soruşturma sürdürüldüğü için" yanıt vermeye gerek olmadığını bildirdi. Günay, 2000'e Doğru'nun "Sorumlular kim?" sorusuna karşılık "onu bilemem" dedi.

1- Araba durdurularak sanıkları canlı yakalama olanağı varken, öldürme yoluna gitmek yasal mıdır?

2- Diğer istihbarat birimleriyle polis arasında koordinasyon eksikliği olduğu iddia ediliyor. Nasıl değerlendiriyorsunuz?

3- Basında "MIT'in polisi

yanıtlı" belirtilmiştir. Nasıl değerlendiriyorsunuz?

4- Operasyonun İstanbul Emniyeti'ndeki son atamalarla ilgisi var mıdır?

5- İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevinde geçici olarak bulunduğu ve bazı düzenlemeler yapıldıktan sonra görevi bırakacağınız söylenmektedir. Bu konuda bir açıklamanız var mı?

6- Bu göreve "ANAP içindeki Hareketçi kanadın desteğiyle" geldiğiniz söylenmektedir. Ne diyorsunuz?

7- Oğlunuzun ülkücü olduğu ve polisin bazı operasyonlarına katıldığı söylenmektedir. Bir açıklamanız var mı?

8- Öldürülen şahısların arabasından çıktığı belirtilen silahların ballistik raporu sonucu nedir?

9- Bu operasyon için üst makamlardan emir aldınız mı?

10- Terörle Mücadele Daire Başkanlığı'nın İstanbul'da yaptığı operasyon bilginiz dahilinde midir?

11- İstanbul Emniyet Müdürü olarak kaldığınız sürece bu tür operasyonlar devam edecek mi?

12- İstifa etmeyi düşünüyor musunuz? □

İçtenlik ihtiyacı

Tuğgeneral Osman Çitim, “Yakala ve öldür” emirlerini 1985 ve 1986’da imzalamıştı. Ancak yarıltıcıdır bu tarihler. Bir generalin yargı, yürütme, hatta yaşama güçlerini kendi elinde topladığını bir kâğıda yazıp imzalamasındaki akıl almaz korkusuzluğun altında toplumsal gerçeğimiz yatıyor.

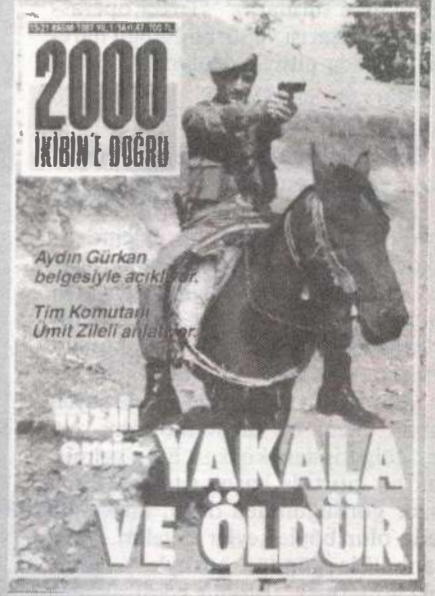
Şu son dönemin ilk “yakala-öldür” emrinin tarihi 12 Eylül 1980’dir. Milli Güvenlik Konseyi ilk bildirisiyle kendisi için her türlü anayasal engeli ortadan kaldırdığını ilan etmiştir. Artık beş generalin ağızlarından çıkan her söz yasa değeri taşıyacaktır. Bundan sonra yüce devlet toplumun üzerine bütün ağırlığıyla çökecek, yurttaşın başlıca görevi devleti güçlendirmek biçiminde tanımlanacaktır. Mutlak iktidarın karşısında insanların fare

kadar, hatta pire kadar değeri yoktur.

Tuzla’ya buralardan geçilerek gendi. Polis, dört genci başka nasıl olur da, öylesine kolayca kurşuna dizebilir? İçişleri Bakanı ve en yüksek polis yetkilileri, “Devlet elbette öldürecek” demeçlerini böylesine rahat verirken yakın geçmişin bu yapılaşmasından başka nereden güç alabilirler?

Hukuk devleti ilkesi, sadece hukuk fakültelerinin ders kitaplarında. Türkiye’de güçlüler yasaları istedikleri gibi çiğneyebiliyorlar. Alt takilere ise uygulanan kanunsuzluktur. Öldürülürken bile sığınabilecekleri bir yasal olanakları yoktur on milyonların. O zaman yasalara ne gerek var acaba?

İkiyüzlülüğe bir son vermek gerekiyor.

KAMER GENÇ (SHP Tunceli Milletvekili)

“12 Eylül’ün fetvaları

Bu katliamı savunan İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı’yı Diyarbakır’daki görevi dolayısıyla tanırım. “Kadın rahminde terörist izi sürülmesi” şeklinde kamuoyuna intikal eden ve Tunceli’de geçen olayla ilgili olarak, o kanunsuz ve ahlaksızca uygulamayı da Ardalı savunmuştu; “Efendim, demişti, polis daha sonra kendisine iftira atılmasın diye bunu yapıyor.” İktidar partisine yakınlığıyla bilinen Ardalı’nın Tuzla katliamını savunması da bizi şaşırtmadı. Asıl zulüm, böyle tarafçı ve kanun tanımaz bu kişinin İstanbul emniyetinin başına getirilmesidir. Masum insanları öldüren güvenlik güçlerini savunan, koruyan İstanbul Emniyet Müdürü, Emniyet Genel Müdürü ve İçişleri Bakanı, güvenilirliklerini kaybetmişlerdir. Bu makamlarda daha fazla kalmaları halinde yeni yeni masum insanların ölmelerine sebebiyet verecekleri endişesini taşımaktayız. Olayın peşini bırakmayacağız ve araştırmalarımızın sonunda SHP olarak İçişleri Bakanı hakkında bir gensoru önergesi vereceğiz.

Tuzla istisnai bir olay değildir, 12 Eylül’le birlikte aralıksız yaşanan hukuk dışı uygulamaların yeni bir halkasıdır. Hatırlarda; Evren, “12 Eylül’den önce teröristler evinize giriyordu, şimdi polisler girsin, ne var bunda?” demişti. Bir başka konuşmasında da “Türk askerine, polisi ne kurşun sıkanları besleyecek miyiz” demişti. İşte Tuzla’da yaşanan 12 Eylül anlayışının fiili sonucudur. Daha geçen yıl Tunceli kenti

üzerine 50 bin kurşun şıkılmamış mıydı? Yine bu ülkede askeri yetkililerce “Yakala ve öldür” emirleri verilmemiş miydi?

Öte yandan, emniyet güçleri içinde büyük çaplı bir hesaplaşmanın yaşandığı da bir gerçek. MİT Rapor’unda bu açık seçik biçimde ortaya çıktı. Fakat onların kendi aralarındaki çıkar, post amaçlı çekişmelerinin zararını sokaktaki vatandaş mı çekecek?

AİLELER

Çocuğunu kazağından tanıdı

Öldürülen gençlerin aileleri, "Susmayacağız, nereye kadar gidilmesi gerekiyorsa oraya kadar gideceğiz!" diyorlar. 2000'e Doğru, ailelerle görüştü.

Kemal Soğukpınar, 28 yaşındaymış. Dört kardeşin en büyüğü. Ailesi olayı akşam televizyonda izlemiş. Ancak Kemal'in adı verilmemiş. Babası Mehmet Soğukpınar, ölenler arasında oğlunun da olduğunu 8 Ekim günü gazetelerdeki fotoğraflardan öğreniyor. Baba-oğul Belediye-İş'te şöför olarak çalışıyorlarmış. O cumartesi günü Kemal işe gelmemiş. Mehmet Soğukpınar, "Yeşil kazaklının sakalını da fark edince kuşum iyice arttı" diyor. Sonra sırasıyla, Kartal Devlet Hastahanesi'nde "Burada yok" yanıtı, ardından savcılık. Baba Soğukpınar savcılıkta masanın üzerinde oğlunun ehliyetini görmüş.

"Ehliyeti ellerinde olduğu halde, adı iki gün basına açıklanmadı. Neden?" diye soruyor. Pazar günü olay yerine gitmiş. Yanına gelenlerden biri sormuş: "Amca ne arıyorsun?" Yanıtlayınca da, "Olayı ben gördüm. İki kişi inmeye çalışırken vurdular." diyerek uzak-

laşmış. Mehmet Soğukpınar, "Onlara terörist diyenler teröristtir. Polis suçlu, katliamda bulunmuştur" diyor. Küçük oğul askerde. Anne Soğukpınar, "Düşünüyorum bu vatana niye hizmet ediyorlar ki! Bir yanda ağabeyini vuruyorlar yok yere. Bir yanda kardeşini askere alıyorlar" diyor.

Fevzi Yalçın, elektrik teknisyeni olmak için kursa gidiyormuş. Annesi Şaziment Yalçın, ölüm haberini televizyondan öğrenmiş. O günün akşamı ev olarak kullandıkları dükkana polis ve jandarma gelmiş. Şaziment Yalçın, "Neden öldürdünüz" sorusuna bir yanıt alamamış. Baba Hamit Yalçın, "Suçluların cezalandırılması için önce Allah'a, sonra basına güveniyoruz. Polis yapacağını yaptı zaten" diyor. Ölü yıkama işine bile karışmış sivil polisler. Hakkı Adalı'nın babası bir polisi fark edip kovmuş. Fevzi Yalçın TIKKO davasından 4.5 yıl yatmış. Çıktıktan sonra Yargıtay kararıyla beraat etmiş. İşkence yapıldığı için suç duyurusunda bulunmuş. Ancak sonuç alınamamış.

Adalı'nın annesi, onun üniversitede okuyan öbür beş çocuğu için gece yarılarına kadar çalıştığını anlatıyor. Morgda ve mezarlıkta oğlunu görmesine izin vermemişler.

Hüsniye Adalı, "Beş kardeşi var. Bunlar unutacak mı onun suçsuz yere öldürülmesini?" diyor. Kardeşi Kemal anlatıyor: İsmail bilime, klasik müziğe meraklıymış. Bilim ve Teknik dergisini okur, Mozart'ı, diğer ustaları dinlermiş.

İsmail'in babası Ahmet Adalı'ya göre "Bu böyle devam ederse herkesin bir kırmızı araba içinde kurşunlanma ihtimali var." Kartal Savcılığı'na ifade vermeye gittiklerinde ordaki polisler alay edercesine gülmüşler. "Katliamı gerçekleştirenler, terfi ettirilmiş, diye ekliyor; çocuklarımız terörist değil, asıl terör bunların yaptığıdır."

Adalıların evi didik didik aramış. Bu arada oturma odasında bulunan kitaplığın yanında oturan polisler, alttaki kapalı dolaba bir silah atmaya çalışmışlar. İsmail Hakkı Adalı'nın Tıp Fakültesi'nde okuyan kardeşi ve Adalı ailesinin komşuları bunu görerek müdahale etmişler.

Ahmet Adalı, bir gazetecinin kendisine polislin araba durduktan sonra ateş açtığını söylediğini belirtiyor. Ancak gazeteci tanıklık yapması istendiğinde, "Yapamam, polis beni yaşatmaz. En azından işimden olurum" demiş. □

Nahit Hanım

Samet Ağaoğlu anılarında Nahit Hanım için "Rönesans gibi kadın" sözlerini kullanır. "Bin dokuz-yüz yirmi üç gibi kadın" da diyebilirdi. Ya da "Cumhuriyet gibi kadın." Bu onun mistik kişilerden hoşlanmasına hiçbir zaman engel olmamıştır. Sözgelimi ilk kavalyelerinden biri Necip Fâzıl.

Kaç kuşak geçmiş Cumhuriyet'in ilanından bu yana? Nahit Hanım bunların hepsinde sanatçılarla, aydınlarla içli dışlı olmuş. 1930'larda da, 1940'larda da, 1950'lerde de, 1960'larda da, 1970'lerde de, 1980'lerde de.. Yine de 1940 ve 1950 kuşaklarının temsilcileri ile daha bir yakınlık kurduğu görülüyor.

Sofranın başında "Rönesans gibi" açılır. Ertesi gün o geceden bir şey kalacak: Şuranızda bütün insanlara uzanan sıcak bir iletişim gereksinimi.. Ortak tarihini yaşıyorsunuz. Kendinizdeki bir ışığı farkettiniz. En azından öyle bir ışık varsayımı içindedir. Bir şey ürettiyor. Yoksa gençlik duygusu mu ürettiyor Nahit Hanım?

Anılar? Anlatmaz anılarını. O konuda bütün girişimleri boşa çıkarır, hiçbir tuzağa düşmez; çok şeyi inceliklerle geçiştirmeyi bilir. Kimi zaman da öfkelenir. Ama kısa sürer bu. "Geliyorum" yerine "geliyom" dediği anda bunalım atlatılmıştır. Geçmişe dayanmaz; kimseyle paylaşmaz da onu. An'ın içindedir. An'ın değil de, an'lar yumağı olarak capcanlı bir şimdiki zamanın ortasında. İri yapraklı giysisi de bir miyopluk aşlar çevresine. Bu yüzden belki de, onun yanında çok eski ve çok ilerdeki günler görünmez olur. Kendisi de, zamanı, her evrede, her kişide şimdiki zaman olarak yaşamıştır.

Bir törendir Nahit Hanım'a gitmek. Sorunu olan çiftler gelip o sofradaki havaya girerler. Ayrılacakların da, birleşmek üzere olanların da son yerleri orasıdır. Daha doğrusu sondan bir önceki.. Nahit Hanım farkında değilmiş gibi davranır. Ne mi konuşulur? Her şey. Bir ressam bir mimara takılır. Faruk Nafiz'in küçük gelini dizeler söyler, Kıbrıslı bir bayanın tamburu bir koltuğun üstünde unutulmuş gibi durur, bir genç şair içkiyi kaçırmıştır... Nahit Hanım eski dostlarına söz söyletmez. Ev herkese açıktır. Salt kişisel kökenli

bazı ölçsüzlükleri de görmezden gelir. Ama ölçsüzlükteki altın ölçüyü de kaçırın birini rahatça kovabilir. Yine de çoğunca bir günlüğüdür bu, bir haftalığına.

Rönesans gibi açılan kadını ertesi gün minyatür gibi anımsarsınız. Artık hiç bozulmayacak, yılların ortalaması pastel renkler içinde. Ilık bir iletişim gereksinimi sürekli ayık durur şuranızda.

Cumhuriyet dönemi küçük burjuva duyurduğunuz anası.

Trenle yolculuk coşkusu. Atatürk'ün yanıbaşındaki nişanlı kız. Orhan Veli yanında mahzun durur. Cahit Sıtkı alt katta oturuyor. Ataç sonsuz çocuksu ve sonuna kadar duygulu. Nihal Atsız sessiz. Muvaffak Şeref neşeyle haykırıyor. Dıranas'la ortak hüznün. Cahit Külebi'nin Antalya'dan Ankara'ya atanması gerek...

İlk eşi Halil Vedat Fıratlı Yahya Kemal'in öğrencisiydi. Orhan Veli de o eşinin öğrencisi. Gülten Akın ise kendisinin öğrencisi. Ve kendisi sonradan Arif Damar'la evlendi.

Bir sanat albümü Nahit Hanım'ın evi. 1930 dedin mi, Hasan Ali Yücel, Sabahattin Ali, Peyami Safa çıkar; 1940 dersin, Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet, Sabahattin Eyüboğlu.. 1950 dedin mi, Edip Cansever, Metin Eloğlu, Alp Kuran. 1960, Gürdal Duyar.

Yahya Kemal'le de yemek yemiş, günümüzün en genç şairlerinden Küçük İskender'le de. Özellikle şairlere yakın. Dostlukla berkitilmemiş aşkı aşk saymaz. Dostluk için de aforizma-

sını belirlemiş: Herkesin yeri ayrı. Yaşama felsefesine dönüştürmüş bunu.

Nahit Hanım'la yakın çevresinde kıskançlık duygusundaki canavarı yan ağırlığını kaybetmiş. Kıskançlık yeni tasarılar zorunluluğu haline gelmiş. Duygunun insancillaşması bir de onda söz sahibi olmuş. Ankara Kız Lisesi'nde, sürgün edildiği Edirne Lisesi'nde ve Haydarpaşa Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenini arıyorum. Öğretmen değil, komşu. Dev bir bardağa su, yüksük kadar bir ayaklı kadehe rakı koyuyor.

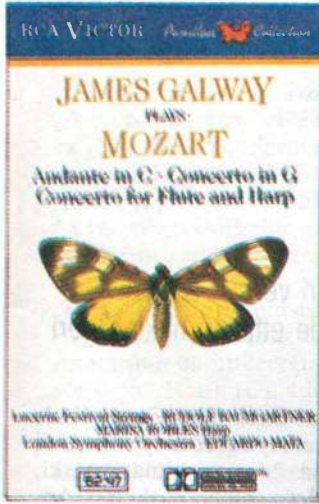
Benzersiz biri Nahit Hanım. Eşi, karışılığı yok. Hiç değilse kendi konumundaki kişiler arasında. Bir an Salim Rıza Kırkpınar'ı düşündüm. Salim Rıza hocayla belli yönlerde koşutlukları yok değil. Yine de Nahit Hanım'ın hikâyesi başka. Koşulunu hayat stratejisi ve kozu haline getirmiş bir insan Nahit Hanım. Özlemi şimdiki zamandır onun, şu an. Hem dramatik, hem başarılı bir hayat.

Nedense Orhan Veli'nin, ölümünden sonra müsvettesi dış fırçasına sarı bir kâğıtta bulunan tamamlanmamış "Aşk Resmigeçidi" adlı şiiri ben de her zaman Nahit Hanım'ın yüzünü çağırırmıştır:

"Ona bağlandığım kadar / Hiçbirine bağlanmadım, / Sade kadın değil, insan. / Ne kibarlık budalası, / Ne malda mülkte gözü var./ Hür olsak der, / Eşit olsak der. / İnsanları sevmesini de bilir / Yaşamayı sevdiği kadar."

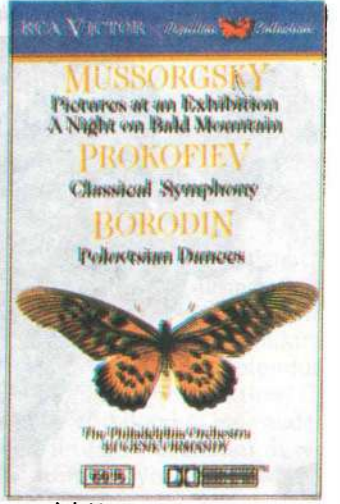
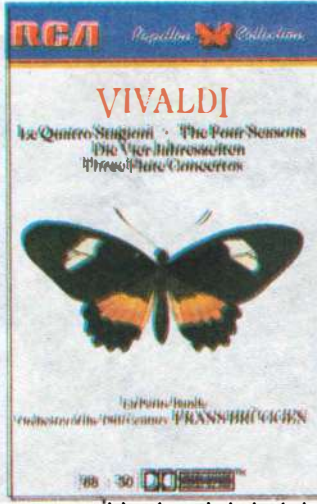
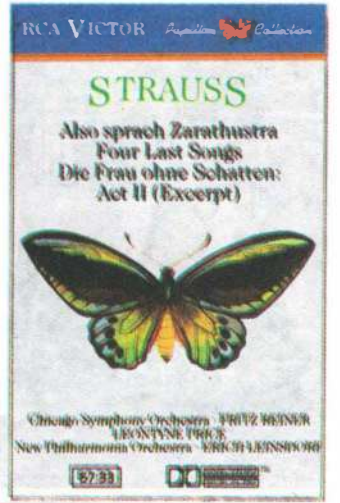
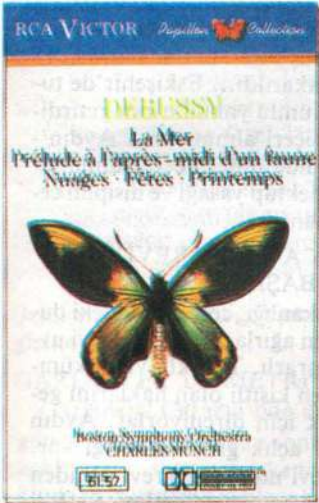
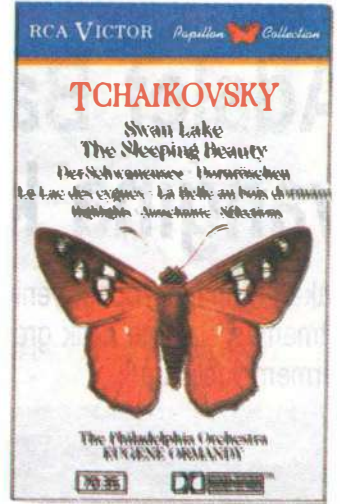
RCA

Papillon Collection

Yeni Bir Serinin Doğuşu..... "Kelebek Koleksiyonu"

- * Üstün kayıt kalitesi
- * Dolby kayıt sistemi
- * Her kasette 60 dakikanın üzerinde müzik

BMG
MUSIC INTERNATIONAL

İkinci onluk kelebek serisi Kasım ayının başında piyasaya sunulacaktır.

Türkiye'de **MMI** tarafından yayınlanmaktadır.

CEZAEVLERİ

Adalet Bakanlığı yangına körükle gidiyor

Bakan Mehmet Topaç, yeni genelgeyi uygulamakta ısrarlı. Bursa Cezaevi'nde savcının verdiği sözü tutmaması üzerine açlık grevi yeniden başladı. Tutuklu ve hükümlüler bugüne dek elde ettikleri hakları geri vermemekte kararlı.

METRİS CEZAEVİ ÖNÜNDE TUTUKLU YAKINLARI
Hem içerde hem dışarda gergin bir bekleyiş var.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ YAKINLARI 2000'E DOĞRU'NUN İSTANBUL BÜROSU'NDA

Bursa Özel Tıp Cezaevi'nde Savcı Aykut Kutlay söz vereli daha 24 saat olmamıştı ki, şiddet yeniden başladı... Antep'te görüş çıkışı mahkûm yakınlarının yolu çevrilip kimlik soruluyor... Metris'te görüş süresi haftada birden 15 günde bire çıkarıldı... Eskişehir'de tutuklu ve hükümlü yakınlarının getirdiği yemekler içeri alınmıyor... Aydın'da genelge hükümlerine dayanılarak yerli yersiz mektup yasağı ve disiplin cezaları uygulanıyor...

BURSA'DA AÇLIK GREVİ YENİDEN BAŞLADI

Adalet Bakanlığı, cezaevlerindeki durumu yeniden ağırlaştıran genelgeyi uygulamakta ısrarlı. Tutuklu ve hükümlüler ise zaten kısıtlı olan haklarını geri vermemek için direniyorlar. Aydın Cezaevi'nde açlık grevi hazırlığı var. Bursa Cezaevi'nde açlık grevi yeniden başladı. Oysa cezaevi yönetimi, SHP'li milletvekilleriyle görüşükten sonra durumun düzeltileceği sözünü vermişlerdi. Savcı Aykut Kutlay, açlık grevine katılanlara ceza verilmeyeceğini, mektup ve görüş yasağının kaldırılacağını ve eski haklara geri döneleceğini belirtmişti. Ancak bu gerçekleşmedi. Olayların hemen ertesinde tahliye olan Mahmut Altıntaş anlatıyor: "Cuma günü verilen söz üzerine greve son verdik. Ama hücrelerden koşullara geri döndükten sonra idare bizden aldığı hiçbir eşyayı geri vermedi. Ne bir çift çorap, ne bir kazak, ne de bir pantolon. Üzerimize örtecek bir battaniye bile verilmeyemedi." Saatlerce dayak yemekten ve 9 günlük açlık greviden bitkin düşen tutuklulara savcı, verilen sözde durulmayacağını da açıklamış. Bursa Cezaevi'nde 11 Ekim gününden beri yeniden açlık grevi var. 8 kişi de ölüm orucunda. 12 Ekim çarşamba günü ziyarete giden bir hükümlü yakını, "Cezaevin-

SHP MİLLETVEKİLLERİ

“Bursa savcısı söz vermişti”

— **Kazım Özev (Tokat):** SHP grubu olarak 5 milletvekili Bursa’ya gittik. Mahkûmların temsilcileri ve savcıyla görüştük. Savcı Aykut Kutlay şöyle dedi: ‘Mahkûmlar bana ve milletvekillerine güvenirlerse arzularını yerine getireceğim.’ Çocuklar da ‘biz size güveniyoruz, ancak sizin haberiniz olmadan yine sorunlar çıkıyor’ dediler. Savcı durumlarının düzeltileceğini hepimize söz verdi. Hatta 16 maddelik taleplerinin yüzde 90’ının olumlu yönde yerine getirileceğini belirtti. Zaten istekleri de yerine getirilmeyecek şeyler değildi. Eğer yine eskisi gibi huzursuzluk varsa Adalet Bakanı dahil gerekli yerlerle girişimde bulunuruz.

— **Fuat Erçetin (Edirne):** Tutuklu ve hükümlülerin sorunlarını çözmek için Bursa Özel Tıp Cezaevi’ne gittik. Savcıyla olan görüşmelerimiz sonucunda bize söz verdiler. Daha öncesakin bir ortam varmış. İsterseniz 15 gün sonra tekrar gelip,

SHP MİLLETVEKİLLERİ: (Soldan Sağa) KAZIM ÖZEV, FUAT ERÇETİN, MEHMET ALİ EREN, ADNAN EKMEN

durumu gözleyebilirsiniz demişlerdi. Haklar yeniden verilmiyorsa, arkadaşlarımla uğraşırız. Bursa’ya zaten gidecektik.

— **Mehmet Ali Eren (İstanbul):** Hükümet cezaevlerini rahat bırakmak istemiyor. Genelgeyle cezaevleri müdürü, savcısı terör estiriyorlar. Yeniden bir kargaşadır başladı. Bu tutuklu ve hükümlülerden kaynaklanmıyor. Cezaevleri yönetimlerinden kaynaklanıyor. Çözüm, koşulsuz bir genel afır. Af çıkarı-

lıncaya kadar, cezaevlerinde insani yaşam koşulları sağlanmalıdır. Genelge mutlaka değiştirilmelidir.

— **Adnan Ekmen (Mardin):** Türkiye, yeniden bir baskı dönemine girdi. Bugün hapisanelerde uygulanan baskı genel baskının bir parçasıdır. Sindirme politikaları yapılıyor. Susturulan bir toplum özleniyor. 12 Eylül devlet terörünün getirdiği bir tepki var. Bu tepki doğal olarak demokratik bir tepki. Dolayısıyla zora dayalı olarak, bastırmaya sindirmeye çalışıyorlar.

dekilerin can güvenliği kamuoyunun ilgisine bağlı” diyor.

GAZİANTEP VE METRİS

Gaziantep Cezaevi’nde de 25 Eylül günü, dayak olayından sonra başlayan açlık grevi, savcının işkenceciler hakkında soruşturma açılacağı sözünden sonra sona ermişti. Ancak 2000’e Doğ-

ru’ya gelen bir hükümlü mektubunda, “Yapılan saldırı şimdiye kadar görülmemiş boyuttaydı. Bütün eşyalarımızı kırıp döktüler. Soruşturma sözüne rağmen endişemiz hâlâ sürmekte” deniyor.

Afyon Cezaevi’nde ise tutuklu yakınlarının içeri verebileceği para miktarı 40 binden 25 bin liraya düşürüldü.

Metris Cezaevi’nde tutuklu ve hükümlü yakınları 15 gündür cezaevi kapısından ayrılmıyorlar. Bir hükümlü yakını, damda dolaşan silahlı askerleri göstererek, “Adalet Bakanlığı’na bağlı bir cezaevinde askerlerin işi ne. Üstelik havalandırma sırasında bu silahlı kişiler mâhkûmlarla karşı karşıya. En ufak bir yanlış anlamada çocuklarımızı ateş edebilirler” diyor. Metris’te tutuklu ve hükümlüler, görüş günlerinin 15 günde bir çıkarılmasını protesto etmek için saat 24.00’e kadar havalandırmadan içeri girmiyorlar.

Adalet Bakanı Mehmet Topaç görevde geldiğinin hemen sonrasında 2000’e Doğru’ya, “Hükümlü cezasını çekerken en insanca yaklaşımın uygulanacağını, lehte bir yönetmelik çalışması” yapılacağını belirtmişti. Oysa uygulanmaya çalışılan genelgede, “İdarece miktarı tayin edilenden fazla eşya bulundurmamak” bile disiplin suçu gerektiren fiil sayılıyor. Adalet Bakanlığı bir yandan basına sürekli olarak durumun düzeltileceği mesajını veriyor. Uygulamada ise yangına körükle gidiyor. Metris Cezaevi’ndeki tutuklu ve hükümlülerin yakınları, hem içerde hem dışarıda süren gergin bekleyişi dile getiriyorlar ve “Doğabilecek bütün olaylardan yetkililer sorumludur” diyorlar. □

AYDIN CEZAEVİ’NDEN BİR ANI FOTOĞRAF

Tutuklu ve hükümlüler, yerli yersiz verilen disiplin cezalarına karşı açlık grevine hazırlanıyorlar

“İstekleri neyse bir bakalım”

Sorumlu Müdürümüz Fatma Yazıcı, Bursa Cezaevi’nde incelemeler yapan SHP milletvekillerinden Mehmet Moğoltay ve Kâzım Özev’le Adalet Bakanı Mehmet Topaç’ı parlamento kulisinde bir araya getirdi. Tartışmaya SHP’li milletvekilleri Mehmet Ali Eren ve Mehmet Kahraman da katıldılar.

Kâzım Özev — Sayın Bakan, Bursa Cezaevi’nde Savcı Bey’le görüştük. Bize mahkûmların sorunlarını halledeceklerini ifade ettiler. Mahkûmların şikâyetleri genelgeyle ilgili. Mahkûmlar, genelge ortadan kaldırılıp eski durumlarına dönerse sorunlarının kalmayacağını bildirdiler. Havalandırma ve görüşlerin kısıtlanması, tek tip elbise şikâyet konuları. O genelge kalksa, hiçbir sorun kalmayacak, sanıyorum.

Mehmet Topaç — Bu genelgeyle getirilen çok yenilik var. Mesela, bu zamana kadar birinci dereceden akrabalar görüşme yaparken, üçüncü dereceye kadar akrabaları da dahil ettik. Süreyi asgari 1 saate çıkarttık.

Tatbikat ne ise onu devam ettirdim. Eğer tek tip, bir yerde devam ediyorsa, ediyor zaten. Etmeyen yerlerimiz var, orada da kesin tarzda tatbik teşebbüsüne geçmiş değiliz. Tüzükte tek tip kaidesi konmuş. Bize devredilen bir iki cezaevinde daha yumuşatılmış veya kaldırılmış. Bunlar konuşma ve şifahi emirler niteliğinde, yazılı bir emir yok. Bana bu cezaevlerindeki görüşmelerden şikâyet geldiği zaman mantıklı ve makul karşıladım.

Kâzım Özev — Volkmen ve daktilo meselesi var. Genelgede de verilmemesi yazıyor. Mahkûmlar önceden bunları kullanmışlar, diyorlar ki, ‘Biz eğitim amacıyla kullanıyoruz ya da kimseyi rahatsız etmeyecek şekilde şarkı, türkü dinliyoruz.’ Genelge yasakladığı için de savcı bunu veremiyor.

— **Mehmet Topaç** — İstanbul’da Metris’i veya Paşakapısı’nı ziyaretlerimden birinde daktilo istediler. ‘İçinizde kaç kişi daktilo biliyor’ diye sordum. Tabii bilen de, bilmeyen de el kaldırdı. Bizdeki koşullar 30-40 kişilik. Koğuşta 30 kişi yattığı, istirahat ettiği sırada sen de eline daktiloyu alsan, takır takır dak-

ADALET BAKANI MEHMET TOPAÇ, SHP MİLLETVEKİLLERİ (Soldan sağa: Mehmet Moğoltay, Kâzım Özev, Mehmet Ali Eren, Mehmet Kahraman) ve FATMA YAZICI

tilo yazsan makul olur mu?

Mehmet Ali Eren — Siyasi suçluların olduğu koşullarda bu olmuyor. Ben avukatım, hep siyasi tutuklularla uğraştım bugüne kadar. Siyasi tutuklular gündüz yaparlar bu işi.

“ÇOK YOĞUN BİR DEVRE YAŞADIK”

Mehmet Topaç — Yeni çalışmaların neticelerini bir dökmek lazım, tüzükte ve yönetmelikte değişmesi gereken maddeler var mı, belli olsun. Bunların tesbiti gerekir her şeyden önce. Konacak kaideleri bir noktaya getirmek lazım. Bazıları, daha önce verilmiş birçok hakkın, hak demeyeyim de tatbikatın geriye alınmamasını isteyecektir. Şimdi bu noktalarda çalışma yapıyoruz.

Önümüzdeki günlerde, neyin değişmesi neyin konması gerekir, bugünkü atmosferde neyi tatbik edebiliriz, bunları bir neticeye vardırmamız lazım.

“GENEL AF GÜNLÜK İŞ DEĞİL”

Mehmet Kahraman — Toplumsal bir yaranın sarılması açısından genel af düşünüyor musunuz? Tabii bu bir hükümet sorunu. Tüzük ve yönetmelikleri bir an önce ele alıp uygulamada bir rahatlığı çabuklaştırmanız mümkün mü?

Mehmet Topaç — Süreç içerisinde. Bunlar bir günlük işler değil.

Mehmet Ali Eren — Tabii, biliyoruz. Ama bu süreç içerisinde za-

taliniz bir rahatlık sağlarsa, hiç değilse yöneticilere bazı emirler verirse bu sorunlar kalkabilir. Bir cezaevinde çıkan olay diğerlerini de etkiliyor.

Kâzım Özev — Efendim biz Bursa’ya gittiğimizde istedik ki milletvekili olarak bu insanların sorunlarına çare bulalım. Tüzükler, yönetmelikler uygulanırken bir de insan-cıl duygular vardır.

Mahkûmlar diyorlar ki, ‘O günkü olaylarda bize sopalarla vurdular’. Aramalardan sonra her tarafın talan edildiğini söylüyorlar. Sadece tüzükleri değiştirmekle olmuyor. Arkadaşımızın dediği gibi sorunun çözümü genel aftır.

Mehmet Topaç — Sayın milletvekilleri gayet güzel yaklaştılar. Dediler ki, önce fiziki şartların, maddi imkânların düzelmesi lazım. Fon kanunu bu açıdan büyük bir imkândır. Bu yasanın iptali için dava açılması bizi çok üzdü.

Fatma Yazıcı — Efendim, af konusuna dönebilir miyiz?

Mehmet Topaç (gülerek) — Oraya geliyorum. Sizin merak ettiğiniz o zaten. Ben bütün hukukçuların adalet fonuyla ilgili konularda da yardımcı olmalarını istiyorum.

Az önce bahsettiğim aramalarda epey karşı koymalar oluyor. Eşyalarımız dağılıyor diyenler olduğu gibi, bir şey bulunur endişesiyle karşı koyanlar da var. Bunu kabul etmemek lazım.

KONU GENELGE DEĞİL

Fatma Yazıcı — Efendim, aramalara karşı bir direnç olmamış. Müdür Recep Toprak ve savcı nezaretinde tüm mahkûmların dövülmesi olayı var. Yaralananları gördüm. Üstelik tutuklu ve hükümlüler bu tür olayların cereyan edileceğini bakanlığınıza 19 ve 20 Eylül'de yazdıkları dilekçelerle bildirmişler.

Olaylar ciddi boyutlardadır. Sorunun kaynağı tüzük, yönetmelik ve genelge mi?

Mehmet Topaç — Konunun sadece genelge olduğu kanaatinde değilim. Çünkü ondan önceki genelge vardı.

Fatma Yazıcı — Olaylar sizin bakan olmanızdan sonra gelişti.

Mehmet Topaç — Bakanlığım sırasında tatbikatta yenilikler yaptım. Huzursuzluk noktasını çok kısa sürede tetkik ettiririm. Bugüne kadar benimle görüşen hiç kimse arama sırasındaki bu muameleyi anlatmadı. Milletvekilleri ve siz anlatıyorsunuz. Eğer idarede bir nokta varsa, bakarız.

Fatma Yazıcı — Soruşturma açtırırım mı demek istiyorsunuz?

Mehmet Topaç — Tetkik ederek, eğer varsa kötü bir muamele mut-

laka ki soruşturma açılır.

BU HAKLAR ÖNCEDEN VAR MIYMIŞ?

Fatma Yazıcı — Bakanlığınızın uygulamasındaki katı tutumu Müsteşar Arif Yüksel'in temsil ettiği söylüyor...

Mehmet Topaç — Göreve geldiğim günden beri birlikte çalıştığım Arif Yüksel'le herhangi bir ayrılığı-mız olmamıştır. Müsteşarın tutumu başka, bakanın tutumu başka gibi bir eleştiriye kesinlikle katılmıyorum. Mutlaka ki, üst yöneticilerin bir yetkisi olacaktır. Her konudan benim haberdar olmam mümkün değildir. Ama müsteşarımız her şeyin prensiplerini birlikte koyduğumuz, birlikte görüştüğümüz bir kişidir. Başarılı bir hâkimdir.

Fatma Yazıcı — Sayın milletvekilleri tanıtırlar. Bursa Cezaevi'nde 7 Ekim günü mahkûmlara haklarınız verilecektir dendi ve açlık grevi sona erdi. Ancak dün, idare sizin hiçbir hakkınız yoktur demiş. Olaylara seyirci mi kalacaksınız?

Mehmet Topaç — Bugüne kadar seyirci kalmadığımız gibi bundan sonra da kalmayacağız. Bu tarz olaylara lüzum yoktur. Belli şeyleri alacağız diye böyle davranışlara

girilmemesi lazım. Yasal haklarıysa zaten onları sağlamakla biz görevliyiz. Şartları iyileştirmeye çalıştığımız noktada 'haklar iade edilecekmış' gibi durumları anlayamıyorum. İkincisi, bugün istedikleri hususlar daha önce var mıymış ki?

Fatma Yazıcı — Varmış efendim. Açlık grevi sonucunda alınmış.

Mehmet Topaç — Milletvekili arkadaşlar oralarda inceleme yaptılar. Hazırlıkları da vardır.

Mehmet Moğoltay — Size bilgi vereceğim efendim.

Mehmet Topaç — Detayları alalım. Verilmesi gereken hususlar verilmiyorsa, kanunen haklarını geri almış olursunuz. İstekleri neyse bir bakalım. Arkadaşlarla bir değerlendirme yapalım.

Mehmet Moğoltay — Ben de Bursa'ya gidenlerden biriyim. Cezaevi koşullarının iyileştirilmesi konusunda ilin savcısına, cezaevi yetkililerine yardımcı olmaya çalıştık. Mahkûmlar fazla bir şey istemiyorlar; önceki koşulların ve imkânların yeniden sağlanması, yalnızca. Örneğin bir volkmenin kullanılmasının yaratacağı sıkıntı nedir?

Mehmet Topaç — Onları ayrıca bir görüşelim.

ARIF YÜKSEL (*Adalet Bakanlığı Müsteşarı*)

“Devletin gücünü ispat etmek zorundayız”

Müsteşar, Bursa Cezaevi'nde 20'nin üstünde mahkûmun yaralanmasıyla sonuçlanan olaylarda görevlilerin sorumluluğu konusunda açık yanıt veremiyor.

Arif Yüksel, olay yaranan genelgeyi yumuşatabileceklerini belirtiyor. Açlık grevindeki tutuklular içinse, gülererek, “Biz onlara baklava veriyoruz. Baklava yesinler, niye şekerli su istiyorlar ki?” diyor.

Arif Yüksel, Kadıköy Asliye Hukuk Hâkimliği'nden Adalet Bakanlığı Müsteşarlığı'na yükselmiş bir bürokrat. Bakanlık geleneklerine göre müsteşarlığa, müsteşar muavinlerinin, genel müdürlerin yükselmesi beklenir. Yüksel'in gelenekleri ve beklentileri delerek şimdiki makamına yükselişi çeşitli değerlendirmelere yol açtı. Bakanlığı iyi bilen çevreler, Yüksel'i Semra Özal'ın oraya getirdiğini söylüyor-

lar. Hakkındaki bir başka önemli bilgi de onun ANAP'ın hareketçi kanadının adamı olduğu. Özellikle Alpaslan Pehlivanlı ile sıkı ilişkiler içinde. Eski MHP'lilerin atamalarında birinci elden rol oynuyor. Suikastçı Kartal Demirağ'ın Dalaman Açık Cezaevi'ne nakli konusunda ki araştırmalar da Arif Yüksel adında düğümlenmekte.

“Arif Yüksel yeni Bakan Mehmet Topaç'ı avucunun içine aldı” kanısı ilgili bütün çevrelerde yaygın. Eski Bakan Oltan Sungurlu'nun büyük dayatmalarda bulunduktan sonra yumuşatmak veya vazgeçmek zorunda kaldığı birçok uygulamayı işbaşına gelir gelmez gündeme sokması, başka türlü açıklanamıyor. Mehmet Topaç da, böylece, sonunda bakanlık koltuğunu yitirebileceği bir serüvene sürüklenmiş oluyor. Son günlerde, Kemal Horzum'la ilişkileri ve henüz bakan ol-

madığı döneme ilişkin bazı davranışları manşetlere çıktığına göre, Mehmet Topaç, kestaneleri ateşten aldıktan sonra yeniden parlamento sıralarına dönebilir.

Arif Yüksel, olaylara 7 Temmuz tarihli bakanlık genelgesi-nin yol açtığını net bir şekilde kabul ediyor, “Tabii tabii, asıl neden

budur." Müsteşar, her soru karşısında, "Cezaevlerinde kuralları vardır; disiplini sağlamak bizim görevimizdir" cümlelerini mutlaka tekrarlıyor.

— *Bursa Cezaevi'nde 30 Eylül sabahı mahkûmların çoğu uykudayken gardiyanlar cop ve sopalarla koğuşlara girip dayak atmaya başlıyorlar. Arama gibi bir neden de yok. Ben Bursa'daydım. Hastanede yaralıları gördüm. Tutuklu ve hükümlüler 19 ve 20 Eylül tarihlerinde bakanlığınıza dilekçe göndererek yöneticilerin eylem hazırlığını bildirmişler. Size ulaştı mı, bilmiyorum?*

— Yazının içeriğini bilmiyorum. Eskiden tünel kazma olayı ortaya çıktı. İhbar geldi. C. Savcısına 'Gerekli araştırmayı yapın, aramaları sıklaştırın' dedim. Onlar da yetkililerle görüşmüşler, tünel kazılması muhtemel olan koğuşlarda arama için söz ve karar birliğine varmışlar. Tabii haberleri olmadan bu aramaya girildiği anda bir kısmı direnmiş. Bazı sürtüşmeler olmuş, bu bir vakıadır. İnkâr etmiyorum. Sonuçta tünel kazmayı kolaylaştıracak suç aletleri de bulundu.

— *Efendim, mahkûmlar, idareye aramalarda her türlü kolaylığın sağlanacağını defalarca bildirmişler. Aramaya hiç direnilmemiş ki...*

— Durup dururken, niçin bir yönetim kendi başına huzursuzluk kaynağı olsun?

"BİZE ÖYLE BİR DURUM GELMEDİ"

— *Merak konusu da bu. Sizin açıklığa kavuşturmanız gerekir. İnsanca yaşama koşullarının sağlanmasına çaba mı göstereceksiniz, yoksa olayların büyümesini mi bekleyeceksiniz?*

— Huzursuzluk, gerçekten cezaevi yönetiminden kaynaklanıyorsa bakanlık olarak gerekli önlemleri alırız. Ben arkadaşlarıma dün gerekli talimatı verdim. Bu cezaevlerinde yeniden bir araştırma ve inceleme yapmak suretiyle gerekli tedbirleri alacağız. Öyle ümit ediyorum ki, bu cezaevlerinde önümüzdeki hafta sonuna kadar bazı önlemler alınabilir.

— *Örneğin Bursa Cezaevi'nde mahkûmları dövdüren yetkililer hakkında cezai soruşturma açtıracak mısınız?*

— Öyle bir durum varsa, tabii. — *Bugüne kadar araştırmadınız mı?*

— Şu anda bize öyle bir durum gelmedi. Fakat biz cumhuriyet savcılığına sorduk. O da bize henüz ra-

porunu göndermedi.

"ÇOK ŞEY İSTİYORLAR"

— *Tutuklu ve hükümlüler, dövülme olayının sorumlularının Müdür Recep Toprak ve Nazmi Hallı, Savcı Olcay Bey ve Başgardiyan Mehmet olduğunu bakanlığınıza hitaben yazdıkları dilekçede belirtmişler. Ancak cumhuriyet savcılığı dilekçeyi size göndermemiş.*

— Bunu araştırınız, gereğini yaparız.

Ceza ve Tevkif Evleri Yasası'nda birtakım değişiklikler yapmak gerekli. Bu konudaki çalışmalarımız başlamıştır ve hayli de mesafe alınmıştır. Ama ne yaparsak yapalım, hükümlü ve tutuklularımız daha çok şey istiyorlar. Bir noktaya getiriyoruz, o noktada yine tatmin olmuyorlar, başka şey istiyorlar.

YUMUŞATABİLİRİZ

— *1 Ağustos genelgesinin yürürlükten kaldırılacağı şeklinde anlayabilir miyiz bunu?*

— O şekilde değil de belki genelgedeki bazı kuralları yumuşatabiliriz, değiştirebiliriz. Ama tümünü değiştirmeyiz.

— *Peki, genelgeyi ortadan kaldırmamak için açlık grevlerini, belki de ölüme varacak oruçları göze alacak mısınız? Nereye kadar gideceksiniz?*

— Yok, yok, insanların ölmesini, hastalanmasını, yaralanmasını göze almak mümkün değil. Genelge hükümlerinde aksaklıklar ve uygulanamayacak hükümler varsa bunları gözden geçiririz. Günün koşullarına göre gerekli düzeltmeleri yaparız.

GENELGE TÜMÜYLE KALKSIN

— *Fakat genelgenin bütününe insanca yaşam koşullarını ortadan kaldırdığı yolunda hükümlü ve tutuklularda, ailelerde, avukatlarda ve kamuoyunda ortak bir görüş var. Sosyal realiteye uymayan her türlü yasal düzenlemeler ya kaldırılmıştır ya da bunda direnen yetkililer makamlarından gitmek zorunda kalmışlardır.*

— Siz bana genelgede bir hüküm gösterin, ben de bunu değiştirmede dikkate alayım. Hangi hükümler, buyrun bakalım.

— *Efendim genelgeyi inceledim. Tümüyle ortadan kaldırılması gerekir.*

— Olmaz efendim. Siz bana bir madde söyleyin.

— *Örneğin tek tip elbise.*

— Fatma Hanım, o gözle bakarsanız, hiçbir olumlu hüküm bulamazsınız orada. Ama biraz da müs-

bet gözle bakmak lazım. Tutuklular için ısrarlı değiliz. İsteyen giysin, istemeyen giymesin diyoruz.

— *Hükümlüler?*

— Hükümlüler giyecek, Tüzük'te var, bütün dünyada var. Devlet güçlüdür diyorum. Yasaya uymak gerekir.

— *Havalandırma saatlerindeki kısıntı?*

— Biz 4 saat yaptık.

— *4 saatin yeterli olmadığını takdir edersiniz.*

— Eh, o zaman dışarı çıksınlar Fatma Hanım.

HUZURSUZLUĞU SİZ Mİ YARATIYORSUNUZ?

— *Cezaevleri yönetimlerine, huzursuzluk yaratmak için sizin talimat verdiğiniz söyleniyor?*

— Açıklıkla konuşuyorsunuz, ben de açıklıkla cevap vereyim. Cezaevinin sevk ve idaresi; infaz koruma başmemuru, cezaevi müdürü ve savcısından başlar, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nde toplanır. Neticede bakan ve müsteşara kadar uzanır. Cezaevi sorunu, Türkiye gündeminde bir bakanın, bir müsteşarın sorunu değildir. Türkiye'nin sorunudur.

Cezaevindeki disiplin sağlanamaz ise o zaman cezaevinde yaşayan tutuklu ve hükümlüler devlete hâkim olmak isterler. Biz devletin gücünü ve varlığını ispat etmek zorundayız. Biz diyoruz ki cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlüler koşullara uymak zorundadırlar.

"BAKLAVA YESİNLER"

— *Daha önce devletin gücünden söz ettiniz. Devlet zora başvurarak mı gücünü gösterecek?*

— Devlet yaşam koşullarını sağlayacak. Onlar da devletin koyduğu kural ve kaidelere riayet edeceklerdir. Cezaevlerinde sulh ve sükûn istiyoruz. Ama onlar da bizim kurallarımıza uysunlar. Pazarlık budur, başka bir şey yok.

— *İnfazların yakılması için mi cezaevlerinde gerginlik yaratılıyor? Açlık grevindekilere disiplin cezası veriliyor.*

— Kurallara uyulmazsa disiplin cezası verecek merciler vardır. Cezaevi tüzüğü açıktır, uygulanır.

— *Açlık grevindekilere şeker ve tuz verilmiyor, ölüm orucuna dönüştürülüyor. Bu uygulama değiştirilemez mi?*

— Tehlike anında hastaneye kaldırılırlar. Biz onlara baklava veriyoruz. (Gülerek). Baklava yesinler, niye şekerli su istiyorlar ki? □

“AÇ AÇ GECELERİ” ÜZERİNE SİLAHLI KUVVETLERİN GENELGESİ

“Kadın aşağılanmakta”

Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 1. Ordu Komutanlığı tarafından yayımlanan emirlerde “kadının aşağılanmasına” dayanan ve “tahribatı kazandırdığı moralden fazla olan” eğlence programlarının yeni bir anlayışla ele alınması isteniyor.

2 000'e Doğru'nun 27 Aralık 1987 tarihli “Orduda Muzır” başlıklı kapak haberi üzerine ordunun çeşitli kademelerinde emirler yayımlandı. Genelkurmay Başkanlığı tarafından yayımlanan ilk emrin tarihi 29 Aralık 1987. Numarası: PER: 7200-23-87, DİSİP.MOR.Ş. (1107). Kara Kuvvetleri komutanlığı iki emir yayımlamış. Birincisinin tarihi 22 Ocak 1988. KKK'nın 23 Mart tarihli ikinci emrinde 2000'e Doğru'nun ilgili bölümünün fotokopilerinin bütün komutanlıklara dağıtılması isteniyor. Bu emirlere dayanarak 1. Ordu Komutanlığı tarafından yayımlanan emirde “Yapılan araştırma ve incelemelere göre, yakın geçmişte, askeri disiplini bozacak,

1. Birlik, Karargah ve ser ve benzeri gruplar rasmlarda, dansa önce ve ve araştırma yapılmadı 1 NCİ O.RDU KOMUTANLIĞI zedelemekte, Türk örf ve âdetleri- rinin dışına çıkılmakta, İ S T A N B U L lili bir yeri olan kadın aşağılanmak ta ve maksatlı yayın organlarında bu durum istisna edilmektedir. Nitekim bunun neticesi olarak 27.12.1987-2 Ocak 1988 tarihli "2000'e doğru" dergide, "Orduda Muzır" adı altında bir yazı yayımlanmak suretiyle T.S.K. Personeli çeşitli şekil- de itham edilmiştir.

2. Yapılan araştırma ve incelemelere göre; yakın geçmişte askeri disiplin- zacak, Türk örf ve âdetlerini ve ahlaki değerleri zedeleyecek Doğan GÜREŞ oyun ve eğlence programlarının bazı kışlalarda, Orduve ve ask- Örgenel gösterilmesine yer verildiği tespit edilmiştir. Tahribatı, kazandırdığı moral- Ordu Komutanı

ORDU KOMUTANI DOĞAN GÜREŞ İMZALI EMİR

Türk örf ve âdetlerini ve ahlaki değerleri zedeleyecek durumda olan oyun ve eğlence programlarının bazı kışlalarda, orduve ve askeri garnizonlarda gösterilmesine yer verildiği tespit edilmiştir” deniyor. 11 Nisan 1988 tarihli, 1. Ordu Komutanı Orgeneral Doğan Güreş’ in imzasını taşıyan emirde, bu tür gecelerde “Türk toplumunda önemli yeri olan kadının aşağılanmakta” olduğu ifadesi yer alıyor ve 2000’e Doğru kastedilerek “Maksatlı yayın organlarında bu durum istisna edilmektedir” deniyor.

“Tahribatı, kazandırdığı moral seviyesinden çok fazla” diye tanımlanan böyle geceler düzenlenmesine neden olarak daha önce yayımlanan emirlere uyulmaması gösteriliyor. Ve bu tür eğ-

lencelerde uygulanacak esaslar için 9 Haziran 1966 tarihli Genelkurmay 2. Başkanı Org. Refik Tulga imzalı metne atıfta bulunuluyor. 1. Ordu Komutanlığı’nın yayımladığı emrin (d) maddesinde bundan sonra “Nezih, terbiyevi ve ahlaki yönleri olan konser, tiyatro ve temsillerin dışında, kalitesi düşük, sanat değeri bulunmayan gösteri ve eğlence gruplarının program yapmasına müsaade edilmeyecektir” deniyor. 1. Ordu Komutanlığı tiyatro ve eğlence gruplarına izin verme yetkisini kolordu komutanlıklarına veriyor. Emre göre tüm birlik ve karargahlar bu bakımdan denetlenecek. Emrin uygulanması için alınacak önlemlere ilişkin, olarak şunlar belirtiliyor: Personel Şube Müdürü, İstihbarata Karşı Koyma (İKK) subayı ve Maliye - Bütçe Şube Müdürlüğü’nden bir subay veya astsubaydan oluşan bir heyet kurulması; bu heyetin “gösterinin, moralin yükseltilmesine hizmet edebilecek düzeyde, kaliteli ve sanat değerinin bulunup bulunmadığı, aşırı cereyanlara ilgisi ve ahlaki değerleri zedeleyici olup olmadığını” ayrıntılı incelemeye tabi tutması...

2000’e Doğru, bu emirlerin yayımlanmasından sonra “aç aç geceleri”nin sayısında bir azalma olduğunu saptadı. 2000’e Doğru’nun saptadığı bir başka gerçek de bu yılın ortalarından itibaren yine eskisi gibi sık sık aynı gecelerin düzenlediği ve emirlerde belirtilen “kadının aşağılanması” olayının devam ettiği.

2000'e DOĞRU'NUN KAPAK HABERİ

Yeni strateji: Diplomatik taarruz

Celal Talabani'nin girişimleriyle Şam'da 5-20 Kasım tarihleri arasında buluşacak olan dört ülkenin Kürt gruplarının liderleri, ortak bir önderlik ve strateji oluşturma koşullarını tartışacaklar. İran ve Irak Kürt grupları, iki ülke arasındaki savaşa bel bağlama stratejisini mahkûm ediyor. Kürt liderler ilk aşamada ortak bir diplomatik büro kurma konusunu ele alacaklar.

Iran, Irak, Suriye, Türkiye ve Avrupa'daki Kürt örgütlerinin önder kadroları, önümüzdeki ay içinde Şam'da buluşacak. Kürdistan Kurtuluş Cephesi'nin girişimleriyle 5-20 Kasım tarihleri arasında yapılacak olan zirvede, Kürt önderleri birlik sorununu, ve ortak bir strateji oluşturulması konusunu ele alacaklar. Bu çerçevede 2000'li yılların kolektif önderliğinin oluşturulması için çaba harcancak. İlk adım olarak da Kürt davasını bütün dünyaya anlatmayı amaçlayan modern bir diplomatik büro kurulmasına çalışılacak.

Kürdistan Kurtuluş Cephesi, Celal Talabani adına dört ülkedeki ve Avrupa'daki Kürt örgütlerine Şam'da bir araya gelmeleri çağrısı yaptı. Çağrıda,

tüm Kürt örgütlerinin merkezi bir yapı etrafında toplanmaları koşullarının toplantıda ele alınacağı belirtildi. Zirveye İran'dan İran KDP'si ve Komala örgütü; Irak'tan Irak KDP, KYPW, Resul Memed önderliğindeki Kürdistan Sosyalist Partisi, Semih Şengal'ın Kürdistan Demokratik Halk Partisi ve Azad Abdurrahman'ın önderlik ettiği Kürdistan Sosyalist Öncü Partisi'nin katılacağı açıklandı. Ayrıca Revkari cephesi içinde yer alan Suriye Demokratik Kürt Partisi, Suriye Kürtleri Halkın Birliği Partisi davet edildi. Türkiye'den de PKK, Kürdistan İşçi Öncü Partisi (PPKK) ve Kemal Burkan'ın önderliğindeki Türkiye Kürdistan'ı Sosyalist Partisi (TKSP) çağrıldı. Avrupa'da kül-

türel ve siyasi faaliyet gösteren demokratik Kürt kitle örgütleri de toplantıda temsil edilecekler.

Haberi veren *Kürdistan'ın Sesi* Radyosu, toplantının başlıca tartışma konularından birinin İran ve Irak Kürtleri arasındaki ayrılık ve çelişkilerin giderilmesi olduğunu bildirdi. Bu temelde iki tarafın İran-Irak savaşına bel bağlamaları stratejisinin hatalı olduğu irdelenecek. Radyonun haberine göre, tüm Kürt örgütlerinin içinde yer alacakları bir birliğin koşulları tartışılacak, öncelikle de Kürt önderleri içinde toplanan merkezi bir yapı kurulmaya çalışılacak.

KDP'nin Sesi Radyosu ise 6 Ekim'de Mesud Barzani'nin zirve ile ilgili bir açıklamasını yayımladı. "Şam'a, tüm ormanı ulu bir ağaçta toplamaya gideceğini" söyleyen Barzani, modern bir Kürt hareketi oluşturmayı amaçladıklarını ve bu amaçla IKDP'nin kendisine düşen her türlü özveriye içtenlikle katlanacağını belirtti. Yıllar önce IKDP'nin sol kanadı tasfiye etmesinin hatalı olduğunu da açıklayan Barzani, "Çok boyutlu ve karmaşık bir sürece girmiş bulunan Kürt ulusal hareketi, en geniş birliğini sağlamak zorundadır. Geçmişte yapay nedenlerle aramızdan ayrılmış bulunanları yeniden kucaklamak istiyoruz" dedi.

İran Kürdistan Demokrat Partisi önderi Dr. Abdurrahman Gassemlu toplantıya katılacağını açıkladı. "Uluslararası koşullar Kürt hareketinin lehinde seyretmektedir. Mücadelenin geldiği noktada, hareketle önderlik arasında uyumsuzluk vardır" diyen Gassemlu, bu uyumsuzluğu gidermenin acil görev olduğunu, bunun da Kürt örgütlerinin arasındaki koordinasyon eksikliğinin giderilmesiyle çözüme kavuşturulacağını belirtti.

Zirveye ilişkin en ilginç değerlendirmeyi İran Komala Radyosu yaptı. Komala'nın Şam'a temsilci göndereceğini bildiren radyo, "Kürdistan'ın dört parçasında birden mücadele yürüten örgütlerin önderlerinin katılacağı bir ulusal konsey kurulmasını" önereceklerini du-

IKDP URUMİYÉ TEMSİLCİSİ MUHAMMED MUSA

'Hepimiz aynı dağın pancarıyız'

2000'e Doğru muhabiri İran KDP'si Urumiyé Temsilcisi Muhammed Musa ile Şam zirvesi konusunda görüştü.

— Sayın Musa, son çağrı hakkın da neler söyleyeceksiniz?

— Memnuniyet verici tabii. Başkalarının aramıza çit çektiği yetmezmiş gibi, bir de kendi topraklarımızda kendi aramıza duvarlar örüp duruyorduk. Aslında bunun bir maddi temeli var elbet: Feodalizm. Ama artık çürümeye yüz tuttu. Son gelişmeler belirleyici oldu. İran Irak savaşına çok bel bağlandı. İran'ın Irak'ta Kürtleri de kapsayan bir planı olduğuna inanıldı. Tersi olunca yeniden düşünmek gerekti.

Şurası bir gerçek: Kürt mücadelesi barikatı aştı, taşip gidiyor. Bunu silahla önleyemeyenler kanala sokmaya çalışacaklar. Çok değil, üç-beş yıl öncesine kadar, emperya-

list metropollerde Kürtlerin Körfez'i tehdit ettiği iddiaları yayılıyordu. Şimdi aynı metropollerde Körfez'in güvenliğini Kürtlerin sağlayacağı söyleniyor. Çok önemli tabii bu... Artık uluslararası alanda pekişme önem taşıyor. Silahla bir yere kadar varılır. Biz oraya vardık, şimdi sıra diyalog ve diplomaside.

— Kürtlerin birliği hayal mi? Gerçekleşme zemini var mı?

— Bakın, ben, sen, o, biz, hepimiz aynı dağın pancarıyız. Kökümüz, rengimiz, tadımız aynı. Birleşmememiz için hiçbir neden yok. Benim gönlümde, anaç partimiz Demokrat Parti etrafında birleşip bütünleşme yatıyor. Irak KDP'si ile temaslarımız bir yıldır sürüyor. Herkesin eteğindeki taşları dökme günü geldi. Birliği, Kürt mücadelesinin dünya ölçüsünde sağladığı muazzam gelişme zorluyor. Birlik sağlanacak inancındayım.

yurdu. Komala Radyosu, "Artık kendi reçetemizi kendimiz yazmalıyız. Esnek olmak bir erdem olmaktan öte bir zorunluluktur da. Bölge ülkeleri arasındaki çelişkilerden yararlanmak iyi, ancak stratejik ittifaklar yapmak hatalıydı. Bunca acı deneyden sonra bunları öğrenmiş olmak umut vericidir" yorumunu yaptı.

DİPLOMATİK BÜRO

Şam zirvesinin gündemindeki ağırlıklı ikinci konu, Kürt hareketinin enforsasyon zaafılarını giderecek bir diplomatik büro oluşturulması. Kürdistan Kurtuluş Cephesi sözcüsü, büronun seçkin, pragmatik ve tanınmış Kürtlerden oluşacağını, ayrıca Avrupalı aydınların, parlamenterlerin, sanatçıların,

avukatların ve gazetecilerin de görev alacağını açıkladı. Kürtlerin benimseydiği bu yeni çizgi FKÖ'nün başarıyla uyguladığı stratejiyi hatırlatıyor. Yorumcular, Kürt hareketinin İran-İrak savaşı sonrasında çıkan son derslerle olgunlaştığını belirtiyorlar. Öte yandan Şam zirvesi öncesinde Kürt çevrelerde yanıtı aranan ve öteki sorunları geride bırakan bir tek soru var: Birlik sağlanacak mı? Siyasi gözlemcilere göre, Şam zirvesinden bu yönde bir sonuçla çıkılması ve güçlü bir önderliğin etkisinin önemli ölçüde artması ihtimali oldukça yüksek. Zirve, Kürtlerin manevi önderi ilan edilen Talabani'nin ilişkiler ağını tüm dünyada örme planının bir parçası. □

Mahmutpaşa esnafının Kürt mültecilere yardım kampanyası sürüyor. Katılmak isteyenler, Mahmutpaşa Hürriyet Çarşısı Müdürlüğü'ne ya da 522 27 81 - 520, 56 55 - 526 99 20 nolu telefonlara başvurabilirler.

Mahmutpaşa esnafınca, Kürt mültecilere gönderilen yardım kamyonu, 5 Ekim'de Suüstü Mülteci Kampı'na vardı. Yardım malzemesi, komite üyeleri ve Yüksekova Kaymakamı'nın eşi tarafından dağıtıldı. Komite üyesi Hasan Deniz, kamptaki Kürtlerin çaresizlik içinde yaşama savaşı verdiklerini söylüyor: "Bir şeye sahip olma-

nın sevincini orada, o insanlarla yaşadım. Dağıtım sırasında geçen her saniye büyük bir insanlık dramını sergiliyordu. Ananın, çocuğunun giyinmesinden duyduğu sevinç karşısında, bugüne dek yaşamadığım bir gurur duydum." Yardım komitesince, yardımın bundan sonra Kürt çocuklarına yönelik olarak sürdürüleceği belirtildi.

BİLSAK'TA BU HAFTA

17 Ekim Pazartesi

19.00 İstanbul Etkinlikleri:
Metin AND

16. Yüzyıl İstanbul'nda Yaşam

18 Ekim Salı

19.00 Konferans
Doç. Ethem GÖNENÇ
Su Kalitesi Yönetimi

19 Ekim Çarşamba

19.00 İstanbul Etkinlikleri
Doğan KUBAN
Batılılaşan İstanbul

20 Ekim Perşembe

19.00 Konferans
Emel GANİMCİL
Kadın Dayanışması

21 Ekim Cuma

19.00 İstanbul Etkinlikleri
Murat BELGE
Kozmopolit İstanbul

22 Ekim Cumartesi

11.00 Çocuklar İçin
Sermet ERKİN
İllüzyon Gösterisi
12.00 Sanatçılarla Sohbet
Cem KARACA
Türk Hafif Müziğinin Bugünü
15.00 Konser
Özgün Kent Müzikçileri
19.00 Yazı Kurullarıyla Tanışma,
Sohbet
Sosyal Demokrat Dergisi
AYDIN GÜVEN GÜRKAN, ASAF
SAVAŞ AKAD, ERCAN KARAKAŞ,
TUNCAY ARTUN, SEYFEDDİN
GÜRSEL, YETKİN ARÖZ

10.00 CAFE-FOYER

Yerli basın-çay, kahve, hafif içkiler

17.00 CAFE-BAR

Gitar

19.00 RESTAURANT-BAR

Ayten ALPMAN
Aşkın ve arkadaşları

BİLSAK, Sıraselviler,
Soğanlı sok. 7 ÇİHANÇIR
143 28 79 - 143 28 99

PKK'lı diye yakalanan mülteciler

Mülteci kamplarında baskılar sürüyor. Bir subay, "direktiflerin Ankara'dan geldiğini" söylüyor. Peşmergeler, 4 Ekim akşamı yakalanıp PKK'lı olarak tanıtılanların aslında Kürt mülteciler olduğunu belirtiyorlar.

Tarih 17 Eylül 1987, bir cumartesi sabahı. Saat 06 Yüksekova Jandarma Komando Alayı ve Hakkâri Komando Alayı'nda yoğun bir hazırlık. Çok geçmeden cemseler, tim cipleri ve polis helikopterleri Suüstü ve Uzunsırt mülteci kamplarını sardı. "Genel arama" yapıldığı söylenmekte. Arananlar, PKK'lılar. Mültecilerden Davut Aktaş, Mustafa Ahmet, Hüseyin Zait, Ramazan Hüseyin, Ganım Hasan, Hasan Reşit, dövüle dövüle gözaltına alınıyorlar. Zaim Şükrü, Salim Macit, Cafer Hüseyin, Nevzat Sadullah, Hacı Halit, Mirhan Şefik, Zübeyir Tahir, Serbest Ömer, Mahmut Pua, Celal Hüseyin, A. Vahap Cemil adlı mülteciler ise ağır yaralı oldukları halde, aynı uygulamadan kurtulamıyorlar. Bese Hüseyin adlı mülteci kadın, "Çocuklara tekme, büyüklere silleye giriştiler. Müdahale edenleri de alıp götürdüler" diyor. Peş-

merge Salih Ahmed olayı yorumluyor: "PKK kendini toplama kampındaki dikenli telin içine sokar mı?" Mülteciler, 4 Ekim'de Hakkâri'de yakalanan ve PKK'lı oldukları iddia edilenlerin peşmerge olduklarını belirtiyorlar. Ölü olarak ele geçirildiği söylenen kişi de işkenceden ölen Hüseyin Kazı adlı Kürt mülteci.

"Kampta PKK arama" senaryosu önceden hazırlanmıştı. Geçici kimlik çıkartmak için yapılan yazılarda mültecilere, "Peşmerge misin, çotkar (çiftçi) mısın?" sorusu yöneltiliyordu. Peşmerge yanıtının karşılığı bir "X" işaretiydi. Tutulan kayıtlarda, mültecilerin beyanından çok, görevlilerin izlenimleri önemliydi. "Çotkarım" diyen birçok mültecinin kâğıdına "Niye yalan söylüyorsun. Bal gibi peşmergesin" denilerek "X" işareti konuluyordu. Peşmergelerin polisler tarafından fotoğrafları çekiliyor, parmakizleri alını-

yordu. Hakkâri Valisi Şükrü Harput bu uygulamaları olağan buluyor. "Hat-ta", diyor, "Tatlıses'i dinlettik bol bol, moralleri düzelsin diye".

Suüstü ve Uzunsırt kamplarında son bir hafta içinde İran ve Irak'a gitmek için 13 bin kişi başvurdu. Gözaltına alınan 18 mülteci 12'si tutuklandı. Kendilerine işkence de yapılan mülteciler kayıp altı arkadaşlarının can güvenliğinden endişeli. 2000'e Doğru'nun görüştüğü peşmergeler sivil giyimli polislerin kısırtıcı davranışlarda bulunduğunu belirtiyorlar. Amaç, "Böylece dünyaya uslu durmadığımız mesajını vermek". Kamplarda çok sayıda ajan da bulunuyor. Ayrıca mültecilere de ajanlık önerisi yapılıyor. Peşmerge Ahmed Rıza, "Devletinizin ajanlık önermediği kimse kalmadı. En son bana da teklif ettiler" diyor. Peşmergeler, İKDP önderliğinin kamplardaki baskılara karşı sessiz kalmasını da eleştiriyorlar. Uzunsırt kamp temsilcisi İbrahim Halil, "Mesud Barzani'nin kamplardaki durumu, dünya kamuoyunun önüne getirmesini boşuna bekliyoruz gibi" diyor. Halil, olayların yerinde incelenmesi için muhalefet partilerinden heyetlerin acilen kamplara gelmesini istiyor.

İbrahim Halil, İran'a gidenler için bir sorun olmadığını, ancak Irak'a gidenlerin "bile bile ölüme gittiklerini" belirtiyor. Avukat Hamid Geylani, Kürtlerin onurlarına ve özgürlüklerine çok düşkün olduklarını vurguluyor. Geylani'ye göre, "Hakkâri hastanesi, polislerin dövdüğü yaralı mültecilerle dolu. Açıkça devlet terörü estiriliyor".

Kamplardaki uygulamalar konusunda görevli bir subay, "direktifin Ankara'dan geldiğini" belirtiyor. Vali Şükrü Harput da, "Ankara'nın girişimine tabi" olduklarını söylüyor.

SHP Kurtalan İlçe Başkanı Emin Uras, kamplarda yaşananların işkence olduğunu söylüyor. Uras, "Devlet tavrını değiştirmeli, kazanacağını iddia ettiği bu insanları düşman ilan etmemeli" diyor.

Peşmergelerin bir kaygısı da Irak resmi makamlarına teslim edilmek. Irak'a geçenlerin hudutta salıverilmesini istiyorlar. □

GÜNAY ASLAN

YUSUF HARPUT (Hakkâri Valisi)

"Batı olmasa görürlerdi günlerini"

Vali Yusuf Harput, 2000'e Doğru'nun mültecilerin PKK'lı olarak yakalandığı sorusuna açık bir cevap vermedi. "Bakin PKK olayı ayrı, onu dün televizyondan izlediniz" demekle yetindi.

— Uzunsırt ve Suüstü kamplarında son durum nedir, efendim?

— Normal hayat devam ediyor. İran'a gitmek için yoğun bir başvuru var. Son gelen başvurularla her iki kamptan 8500 kişi İran'a, 2500 kişi de Irak'a gitmek istediğini belirtti.

— Peki nereden çıktı bu gitme eğilimi?

— Vallahi bilemiyorum. Tabii, birden bire başladı. Irak kendi vatandaşları onların. Bir de kendi özgür iradeleri. İran da bunlara savaş süresince hayli destek sağladı. Dostları yani. Biz karışamayız.

— Kamplarda yaklaşık 20 gündür

operasyonlar sürüyor. Mültecilerden gözaltına alınıp işkence edilenler var.

— Yanlış efendim, yanlış. Mükün değil. Onlar devlete karşı büyük suç işlediler tabii. İsyan ettiler. Biliyorsunuz, Batı'nın hassasiyetle üzerinde durduğu bir konu bu. Batı saptırmasın diye hak ettikleri cezayı vermedik. İsyanların cezasına tavrımız çok daha değişik olabilir di, yani Batı var biliyorsunuz. Yoksa görürlerdi günlerini. Kimseye işkence edilmedi, Batı sayesinde tabii. Mahalli savcılık bunlardan 12 tanesini tutukladı; gözaltında ise kimse yok.

— Fakat basında bunların PKK militanı olarak gözaltına alındığına ilişkin açıklamalarınız var.

— Bakın PKK olayı ayrı, onu dün televizyondan izlediniz. Karıştırmayın lütfen. Kimseyi kısırtma diye bir olay da yok. Olsa araştırırız.

ANAP DYP'YE GÖZ KOYDU

İsteyene para, isteyene koltuk

İşadamlarına ekonomik baskı yapınca, partinin mali kaynakları çökecek. İktidarın nimetlerine alışmış DYP'liler buna dayanır mı? Gececek ANAP'a. Gemiye terk etmeyenler de sonunda köşesine çekilecek. İşte ANAP'ın DYP'yi eritme taktiği.

Sönmez Holding'in devlete olan borçlarını ödemekte ve kredi almakta zorluk çektiği söyleniyordu. Derken, holdingin avukatı, DYP Bursa Milletvekili Mehmet Gazioğlu ANAP'tan ciddi bir teklif aldı. Kabul ederse, Sönmez Holding kurtulacak belki.

DYP Adana Milletvekili Orhan Şendağ müteahhit. İstihkaklarını alamadığından, her alanda zorluklarla karşılaşığından yakınmakta.

ANAP, DYP'yi ekonomik kısıpaca alma politikası izliyor. Çok hedefli bir politika bu. DYP'yi destekleyen işadamlarına ekonomik baskı yaparak, partinin mali kaynakları çöktürülecek. İktidarın nimetlerine alışkın olan DYP'liler, bu durum karşısında partiyi terk etmeye başlayacak. Milletvekillerine özel bir ekonomik ambargo uygulanacak ve en azından birkaç milletvekili gerçeğin (paranın) nerede olduğunu anlayıp ANAP'a geçecek. Gemiye terk etmeyenler ise, işlerinin bozulmaması için, köşelerine çekilmeyi, ANAP'la fazla uğraşmamayı kabul edecek.

ÖNCE DENİZİ KURUT

ANAP kurmayları açıkça söylüyorlar, "Sağ, iktidarın nimetlerine alışmış. İktidarın nimetlerinden yararlanamazlarsa, DYP'liler orayı terk eder."

DYP Samsun Milletvekili Ali Eser, hükümetin devlet olanaklarını partizanca kullandığını anlatıyor. Örnek mi? Ercan Holding, Yaşar Holding, Halit Narin... Eser, ANAP'lı olmayan işadamlarına kredi verilmediğini söylüyor.

DYP İzmir İl Başkanı Sabit Osman Avcı da aynı kanıda, "DYP'li olsun, olmasın, bizimle görünenlere bile baskı yapılıyor. Kredi vermiyorlar. Bankaların, şirketlerin yönetim kurullarından çıkartılmaları için baskı yapıyorlar. Adana il sekreteri Yavuz Bozkurt, Çukobirlik'te DYP'lilere baskı yapıldığını anlatıyor. Ankara ikinci başkanı Müslüm Şahaoğlu, "Bir ihale veya bir kredinin alınması için ANAP'tan yetkili birinin imzası gerekiyor" diyerek, ANAP'ın mali ambargosuna bir örnek veriyor, "Altındağ ilçe başkanımız Baki

Kredi vermiyorlar, yönetim kurullarından çıkarılmaları için baskı yapmıyorlar Ama Demirel, "Siyaset para kazanmak için yapılmaz" diyor.

Erdoğan'ın benzin istasyonu var; adamcağız benzin, mazot almada her türlü zorlukla karşılaştığı gibi, iki ayda bir de istasyonunu kapatıyorlar."

SONRA BÂLIKLARI AVLA

Mehmet Gazioğlu, ANAP'tan teklif aldığını gizlemiyor ama, bunun Sönmez Holding'le ilişkisi olduğunu kesinlikle yalanlıyor, "Ali Osman Sönmez, Koç'tan da, Sabancı'dan da zengindir; devlete bir kuruş borcu da yoktur." Öte yandan, Gazioğlu'nun ANAP'ın hükümetten düşmesinin iyi mi kötü mü olacağı konusunda kuşkuları var.

Bir başka ilginç örnek de DYP Bursa Milletvekili Cavit Çağlar'ın durumu. Gazioğlu, Çağlar'ın kredilerinin referandum sonrasında birden bire kesildiğini bunun nedeninin de Çağlar'ın DYP'nin mali kaynağı olarak lanse edilmesi olduğunu söylüyor. DYP milletvekillerinin hemen hepsi aynı kanıda, "Çağlar, hükümetin DYP'lileri nasıl kısıpaca aldığının en iyi örneğidir." Çağlar ise onları yalanlıyor, "ANAP'ın, dolayısıyla hükümetin hiçbir ekonomik baskısıyla karşılaşmadım. Başka milletvekili arkadaşlarımda da karşılaştıklarını sanmıyorum. Hükümetin bu

işlerle uğraşacağına da ihtimal vermiyorum."

Çağlar'ın Aksoy Şirketler Grubu'nun son günlerde zor durumda olduğu biliniyor. Bilinmeyen ise şu: Çağlar, Bursa'da sağın birliği konusunda ANAP kurmaylarıyla toplantılar yapmakta. DYP milletvekili kabul ediyor, "Evet, ben her zaman ANAP'lı arkadaşlarla görüşürüm. O toplantıda da ülkenin ekonomik sorunlarını konuştuk, tartıştık."

DEMİREL, "YEL KAYADAN NE ALIR?"

ANAP'ın stratejisinin ne kadar başarılı kazanacağı henüz belli değil. DYP Samsun Milletvekili İrfan Demiralp, "Bu şekilde arkadaşlarımızı siyasi hayatta pasifize edebilirler" diyor. Demirel ise siyasetin para kazanmak için yapılmadığını söyleyerek ekliyor, "DYP saflarındaki arkadaşlar devletin hazinesinden yararlanmak isteselerdi, bu saflarda olmazlardı." DYP Genel Başkanı hükümetin kendinden olanı doyurup, olmayana aç bıraktığı kanısında, "Bu zorbalıktır, anayasayı ihlal etmektir. Bu yolla DYP'den milletvekili koparacaklarını sananlar hüsrana uğrayacak. Yel kayadan ne koparır ki?" □

SONER YALÇIN

"BAKANLA RANDEVU" HABERİNE TEPKİLER

Çiçekçi kadın "yalan" diyor, Nuray Doğan ısrarlı

İnciser Garipoğlu, "Ercan Bey bakan olduktan sonra iş için ya da başka bir nedenle kimseyi ona tanıştırmadım" diyor. Nuray Doğan ise 2000'e Doğru'ya söylediklerini tekrarladı, "Yüzde 1 milyon dediklerim doğru"

2 000'e Doğru'nun geçen sayısının da yer alan, "Bakanla randevunun bedeli beş milyon lira" haberi Ankara Büromuzun telefonlarının sık sık çalmasına neden oldu. Olayda adı geçenler iddiaların asılsız olduğunu iddia ediyorlardı. Yalçın Akan'ın geçmişte Nuray Doğan'la gönül ilişkisi olmuştu. Ancak daha sonra onunla evlenmeyi istemeyip hayatını bir başkasıyla birleştirmişti. Akan, Nuray Doğan'ın kendisini bu nedenle hedef aldığı iddia ediyor.

Öte yandan Zeynel Abidin Erdem, Nuray Doğan'la yaptığı telefon görüşmesinin bant kayıtlarının bazı bölümlerini dinletti. Doğan, telefonda, para alışverişiyle randevu olayının ilgili olup olmadığını bilmediğini belirtiyordu. Ancak Doğan, daha sonra 2000'e Doğru'ya önceki yazıda yaptığı açıklamaları tekrarladı ve sürekli tehdit edildiğini söyledi. Nuray Doğan, "Dediklerim yüzde 1 milyon doğru" diyor ve telefon konuşmasının iki tanığı olduğunu belirtiyor.

Bu arada İnciser Garipoğlu da iddialara yanıt vermek istedi. Garipoğlu söze, "Bundan sonra kim İnciser ve Vuralhan ismini birlikte telaffuz ederse mahkemeye vereceğim" diyerek başladı.

İDDİALAR ÇOK ÇİRKİN

— "Bakanla randevunun fiyatı 5 milyon lira" yazmışsınız. Çok çirkin bir iddia. Yok böyle bir şey. Bunu iddia edenleri ispata davet ediyorum. Sonra evli bir insan bana nasıl evlenme teklif edebilir? Ben Nuray Hanım'ı dokuz, on aydır görmüyorum. Evime son gittiğim de Yalçın Bey'le birlikte yaşıyordu. Tahmin ediyorum, bu işin içinde Bilge Erol var. Nuray zaten hasta bir kadın. Ercan Bey'i yıpratmak istiyorlar sanıyorum. Kendisini aylardır görmüyorum. Size bütün samimiyetimle söylüyorum, Ercan Bey birtakım konularda benim iki çocuğum kadar masumdur.

— Biz gazetecilik yapıyoruz. Hakkınızda iddialar vardı yazdık. Yazmadan sizinle de görüşmeye çalıştık.

— Sizin yazınıza hiçbir şey demiyorum. Yorum yapmadan, size söylediklerinizi yazmışsınız. Lütfen benim söylediklerimi de aynen yazın. Bütün bunlar Bilge Erol'un üç aylık mahkûmiyetin-

den kaynaklanıyor. Benim çiçekçilik yaptığım zaman hep telefonum olmuştur. Bakın, faturaların üzerinde var numaralar. Evet bazen telefon parasını bir süre ödeyemediğim ve telefonumun kesildiği oldu. Ticari hayatta sıkıntı çektiğim de oldu. Ancak bunun sorumlusu benden çiçek alıp da parasını ödemenyenlerdir. Şu anda en az 10 milyon liralık alacağım var. Bunların arasında kulüp başkanları, müteahhitler var. Ama hiçbir bürokrat yok.

TELEFON BENİM İSMİME KAYITLI

— Bu telefon sizin adınıza mı kayıtlı, İnci hanım?

— Evet, tabii benim ismime kayıtlı; dilerseniz 011'den sorabilirsiniz.

— Orada numaranızın karşılığı boş gözüküyor. Yani numaranın sahibi ismini gizlemiş.

— Ben, on on bir ay önce numaramı değiştirdim. O numaradan çok rahatsız ediyorlardı. Onun için gizlidir. Faturaları ben kendi adıma ödüyorum.

— Peki, siz iddiaları yanıtlıyordunuz.

— Evet, mesela şu tenis kulübü üyeliğim... Ben oraya 1985-86'da üye oldum. O zaman tahmin ediyorum, üyelik aidatı 400 bin liraydı. Bunu bir kez ödüyorsunuz. Ondan sonra senede 15-20 bin lira bir aidat yatırılıyorsunuz. Yalçın Akan olayına gelince... Bu şampuan işinden falan hiç haberim yok. Her zaman şunu iddia ederim: Ercan Bey bakan olduktan sonra iş için ya da başka bir nedenle kimseyi ona tanıştırmadım.

— Ercan Bey'in bakan olacağını önceden biliyor muydunuz?

— Hayır. Yalnız Ercan Bey, Suudi Arabistan'a giderken, döndüğünde siyasete atılacağını, ancak milletvekili olmak istemediğini, ilerde bakan olabileceğini söylemişti. Ben de birtakım insanlarla konuşurken bunu söylemişimdir. Ama milli savunma bakanı veya devlet bakanı şeklinde bir şey söylemiş olmam mümkün değil.

— Biraz da kendinizden söz edin İnci Hanım. Adınız bir ara manşetlerdeydi. Kimdir İnciser Garipoğlu?

İNCİSER GARİPOĞLU
"İnciser ve Vuralhan adından söz eden doğru mahkemeye"

KÖKLÜ BİR AİLEDEN GELİYORUM

— Ben çok köklü bir aileden geliyorum. Irak hükümeti tarafından çıkarılmış yüz yıllara dayanan bir seceremiz var. Benim babam tam bir mirasyedi. 78 yaşında öldü. 78 yıl bir Erzurum'u sattı yedi. Çok enteresan bir lakabı vardı babamın. "Malyemez" derlerdi. Zeki Alyanak'tır ismi. Dedem Osman Alyanak ise Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk milletvekillerindendir. Erzurum Kongresi'nin temelleri Erzurum'da bizim evde atılmıştır. Bu Meydan-Larousse ansiklopedisinde vardır.

Irak'ta babamların sülalesine Resul Paşa derler. Babamın bir amcazadesi Irak'ın dışişleri bakanıydı, Kral Faysal'la birlikte sarayda suikaste öldürüldü. Bir amcası Irak'ın Roma büyükelçisiydi.

Faysal'ın düğününe babam da davetliymiş. Babaannem Erzurum'daki örnekleri toplatıp, kafalarındaki mavi tüyleri yoldurmuş ablama tuvalet dikirmek için. Fakat bir hafta, on gün sonra kral sarayda öldürülüyor ve Saddam Hüseyin olayı çıkıyor. Bizimkiler düğüne gidemiyorlar.

L. DOĞAN TILIÇ

FINDIKTA VURGUN

Üretici kan ağlıyor

Kaçakçı, fındığı ucuza satıyor. Avrupa'da fındık fiyatı düşüyor.

Tüccar da alım fiyatını düşürüyor. Fon kesintisi bir yandan, tüccarın verdiği düşük fiyat öte yandan, Üretici perişan.

Karadeniz ağustosta genellikle sakin olur. Ancak bu kez Romanya ve Yugoslavya üzerinden esen karayel ortalığı birden karıştırdı: "Yugoslavya'da iki Romanya'da altı Türk TIR'ına el kondu. 20'şer ton fındık dolu TIR'ların yükü "ponza taşı" olarak gösterilmiş. "Tüccarların ve Fiskobirlik yetkililerinin teleksleri ve telefonları durmaksızın çalıştı. Sonunda durum aydınlandı. Aşık Fermani Altun "Türküleri yakanlar yasaları yapanlardan daha güçlüdür" diyerek üç ülkenin de "yasa boşlukları"ndan yararlanıyor, ha babam fındık ihraç ediyordu. Ancak bu kez sert kayaya çarpmıştı. Yugoslav ve Romen gümrükçüler "müsadere"yi kaldırmadılar. Araya giren İstanbul İhracatçı Birlikleri de kurtaramadı.

İhracat yapma isteyen tüccar, fındığı ticaret borsasına kaydettirmek zorundadır. Borsaya kilo başına 0.75 dolar (yaklaşık 1280 lira fon kesilir. Tüccar, fonun bir kısmını üreticiden fındığı alırken keser. Sanayi ve Ticaret Bakanı Şükrü Yürür her ne kadar "Fon devlet için geçim kaynağı haline geldi" diyorsa da devlet kasasına pek bir şey girmez. Çünkü fındığını borsaya getirip ihraç eden tüccara herkes enayi gözüyle bakacaktır.

Kaçakçılığın önemli bir kısmı TIR'larla yapılıyor. Ya fıstık, susam, ayçiçeği, çimento, ponza taşı diye geçer gümrüklerden; ya da fındık olduğu açıklanır ama, TIR normalden fazla yüklenmiştir. O fazlalık kaçaktır. Ne fon, ne vergi ödenmektedir. Kaçak fındık çok daha ucuza satılabilmektedir. Sonuçta, Avrupa'da fındık fiyatları düşecektir.

Giresun Ticaret Borsası Başkanı Ahmet Başkan anlatıyor: "Kaçakçılar başka ülkelerle de işbirliği halindeler. Kaçak her TIR başına devletten 15 bin dolar kaçırılıyor. Üreticiden fon diye kesilen para da kaçakçının cebine giriyor. Buna ödemediği vergiler de eklenirse 25 milyon lirayı buluyor, kazancı" Ahmet Başkan bunları ANAP Giresun millet vekillerine çok anlatmış. Bir kez de, Fiskobirlik'in düzenlediği bir toplantıda, tüccar ve üreticilerin arasında Başbakan Özal'a hatırlatmış. Özal'ın yanıtı ilginç:

"İstedığınız tedbirleri almamız sizi sıkar. İhracatçıyı sıkmamak gerekir."

Başbakanın Giresun'daki İhracat-İthalat bürosu yoğun bir çalışma içinde. İlçelerden Ordu'dan habire tüccarlar geliyor. Tirebolulu bir tüccar yakınmakta: "Yüzde 7 zirai gelir vergisi de, dövizlerin karaborsa farkı da devletin kasasından çıkıp, tüccarın cebine giriyor". Derken bir teleks: Fındık Avrupa'da 2.8 dolara inmiş. Herkeste bir telaş: "Bu fiyata satış yapılmaz. Kurtarmaz." Bir telefon; falanca şirket bu fiyattan satış yapıyor. Büroda bir homurdanmadır gidiyor: "Bu fiyata ihracat yapan, belini başka kanaldan doğrultuyordur."

Kaçakçılık yapmayan tüccar da yeni, düşük ihraç fiyatını kabullenmek zorunda. Olan üreticiye oluyor; çünkü iç piyasada fındığın fiyatı düşmekte. Taban fiyat, devletin açıkladığı 2 bin liranın çoktan altına inmiş. Fiskobirlik peşin ödeme yapmadığı için, köylü fındığını 1500 liradan tüccara satmak zorunda. 1987'de taban fiyat 1200 liraydı. Serbest piyasada ise 1850 liraya kadar çıkmıştı. Yüzde 60'ı, bir tondan az fındık üreten Karadeniz köylüsü, artık borcunun faizini bile ödeyemez durumda." Bir masa, bir kasa, ol Mustafa Kemal Paşa." diyorlar.

Ev ve toprakları Giresun'da Kılıçkaya Baraj alanı içinde kalan köylülerin ise hiçbir şeyleri kalmamış. Amik Gölü'nün kıyısına onlar için yaptırılan evlere de Devlet Afgan'lıları yerleştirmiş. Giresunlu, topraksız, evsiz köylüler, "Bu gidişle Sarp kapısından Sovyetler Birliği'ne geçeceğiz" diyorlar.

Karadeniz'de de köşeyi dönenler var. Lokman Kondakçı'dan Fermani Altun'a, Mehmet Gürel'den Menteşeoğlu Hasbi Ağa'ya... Sonra bir kovan arısı olmayıp arı kredisi alan, aldığı krediyi de yüzde 80 faizle borca veren, ANAP ordu Milletvekili Nuri Topkaya'nın kardeşi var. Ordu'nun en zenginleri arasında yer alıveren ANAP ileri gelenleri ufuk Gençyürek, Sefer Koçak, Avni Şahin, Hüseyin Ongun var...

Fındık üreticisi mi? O, feryat içinde: "Bıçak kemiğe dayandı. □

SELAMİ İNCE

Dilîyle, dilimizle dostlar muhabbeti

OTOMOBİL-İŞ SÖZLEŞMEYİ İMZALADI

MESS memnun, işçiler kızgın

Türk-Metal'in MESS'le yaptığı sözleşmeyi Otomobil-İş Sendikası da imzaladı. İşçiler ve işyeri temsilcileri arasında büyük bir tepki var. Sözleşme, idari maddelerde hiçbir ilerleme sağlamıyor. Kademeli ücret zammı ise iş gruplandırma sistemini güçlendiriyor. Bu sözleşmeyle MESS amacına ulaştı.

Otomobil-İş Sendikası Genel Başkanı İlhan Dalkılıç, 31 Eylül'de yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında, "Ben bu sözleşmenin altına imza atmam" dedi. Söz konusu sözleşme, MESS'in Türk-Metal'le yaptığı sözleşmeydi. Genel Sekreter Celal Özdoğan ayağa fırladı: "Ben imzalarım!"

MESS, referandum öncesinde Türk-Metal'le anlaşıp, büyük bir törenle sözleşmeyi imzaladı. MESS bu sözleşmeyi Otomobil-İş'le yaptığı 5. görüşmede gündeme getirdi. Otomobil-İş sözleşme heyeti, "teklifinizi tabana götüreceğiz" yanıtını verdi. Sendika Yönetim Kurulu'nda, söz konusu teklif hakkında ortak bir görüşe varılamadığı için Başkanlar Kurulu toplandı: "Bu sözleşmeye imza atalım mı atmayalım mı?". Buradan da ortak bir görüş çıkmadı. İmzalamaktan yana olanlar, "Fabrikalarda referandum yapalım" diğerleri, "Konuyu Temsilciler Meclisi'nde görüşelim" diyorlardı. 15 Ekim'de Temsilciler Meclisi toplanacaktı. Ancak toplantıyı izleyen işçiler ve temsilciler, "Sözleşmenin imzalanacağı sözü verilmiş" izlenimiyle oradan ayrıldılar. Bu arada "greve kadar sakal bırakma boykotu" yapan işçilere, sakallarını kesebilecekleri talimatı verilmişti. ELSA işvereni, sakalını kesmeyen işçilere, "Sözleşmeniz imzalandı sayılır, daha ne uğraşıyorsunuz" diyordu. İşveren kehanette bulunmuyordu: Otomobil-İş Sendikası sözleşme heyeti, imza yetkisini kullanarak, Temsilciler Meclisi toplantısından iki gün önce, 12 Ekim'de sözleşmeyi imzaladı. Pancar Motor işçisi Servet Baykan, "Sözleşmenin imzalanacağı sözü Başkanlar Kurulu toplantısından önce verilmiştir iddiasındayım" diyor.

MESS, AMACINA YAKLAŞTI

Türk-Metal'in, MESS gazetesinin, televizyonun, basın ve fabrikalarda işveren gazetelerinin "çok iyi bir sözleşme" diye göklere çıkardığı Türk-Metal-MESS sözleşmesi işçiye ne getiriyor? RABAK temsilcisi Enver İlker,

şöyle yanıtıyor: "Dokuz grupta saat ücretine yapılan zammı bakıldığında, birinci, ikinci ve üçüncü grup arasındaki fark 1-2 lira. Beşinci gruptan sonra fark 35-37 liraya yükseliyor. Yani ücretler arasındaki uçurum genişliyor. İşverenin işçileri bölmek için kullandığı iş gruplandırma sistemi güçleniyor. MESS Başkanı Bahri Ersöz, bir görüşmede, 'Birinci grupla dokuzuncu grup arasındaki farkı 3.7 kata çıkarmak istiyoruz' demişti. Bu sözleşmeyle MESS, amacına biraz daha yaklaştı. İdari maddelerde de, Otomobil-İş Sendikası'nın bir önceki dönem yaptığı sözleşmeye göre bir tek maddede ilerleme sağlanamadı."

Otomobil-İş'in sözleşme taslağında en önemli hedef, iş gruplandırma sisteminin olumsuzluklarını gidermekti. Bu amaçla, ücret zammı seyyanen (miktar olarak ve bütün gruplar için aynı) isteniyordu: Birinci yıl saat ücretine yüzde 10 artı seyyanen 1200 lira, ikinci yıl seyyanen 1400 lira.

"Tabandan tavana doğru, günlerce çalışarak toplu sözleşme taslağı hazırladık. 'MESS dayatmalarına hayır' de-

dik. İşyerlerinde dört eylem yaptık. Türk-Metal'in yaptığı sözleşmeyi kabul edecektik de niye mücadele ettik?" diyor Çelik Montaj temsilcisi Mustafa Aydın.

TABANA SORMADILAR

ELSA temsilcisi Nazife Zerkinli, AOS temsilcileri Fikri Bayır, Mustafa Yıldırım, ESAŞ temsilcisi Yunus Lazoğlu, Çelik Montaj temsilcileri Hikmet Ager, Mustafa Aydın, ELSEL temsil-

FUAT ÖZ

PANCAR MOTOR İŞÇİLERİ YEMEK BOYKOTUNDA

Sözleşme uyuşmazlığa girince, işçiler, yemek, servis, mesai ve sakal boykotu yaptılar. Katılım yüzde yüz oldu.

ELSA İŞÇİLERİ

Tüm Otomobil-İş üyesi işçiler gibi onlar da "MESS DAYATMALARINA HAYIR" yazılı şapkaları giyerken mücadeleye kararlıydılar.

NİZAMETTİN KADIZ

cisi Fuat Öz, BÖHLER temsilcisi Nizamettin Kadız, Pancar Motor temsilcisi Üzeyir Demirtaş, işçi Servet Baykan, RABAK temsilcisi Enver İlker bir noktada birleşiyor: "MESS'in dayattığı sözleşmenin altına imza atmanın alternatifini grevdi. Grev yapsaydık başarırdık!"

Nizamettin Kadız, "Sözleşmeyi imzalayanlar, MESS'in dayatmasıyla önce 40 kişilik toplu sözleşme komisyonunu daralttılar. Bunu yaparken, tabana sordular. İşyerlerinde grev oylaması yapalım, derken de, sözleşmenin kabul edileceğini hesaplıyorlardı" diyor. Üzeyir Demirtaş ekliyor: "Çünkü tabana bilgi vermediler. İşveren cephesi sözleşmeyi göklere çıkarırken, sendika yöneticileri bu sözleşme iyidir veya kötüdür diye teklif etmediler. İşçiye anlatmadan bu yola gidilmesinin amacı, ileride toplu sözleşmeye yönettirecek eleştirileri tabana yüklemektir. 'Taban istedi, onayladık' diyeceklerdi." Servet Baykan, burjuvazinin bile referandumu giderken tartışma ortamı yarattığını vurguluyor.

Ancak hesap yanlış yapılmıştı. Toplu sözleşme heyetindeki sendika yöneticileri, bazı işyerlerinde, el kaldırma yöntemiyle oylama yaptılar. Sendikanın aldığı her eylem kararına yüzde yüz katılan, merkeze defalarca "parasız greve hazırız" mesajı veren işçiler, oylamada da "grev istiyoruz" dediler.

Fikri Bayır, "Otomobil-İş işçisi niçün zaman mücadeleye bu kadar hazır olmadı. İşçiler çok hararetiydi" diyor. GREV HESABA KATILMAMIŞTI

Nazife Zerkimli'ye göre, sendika yönetimi grevi hiç hesaba katmadı. "Grev gözönüne alınsaydı, işverenin bu noktada zayıf olduğu anlaşılırdı. Biz, daha fazla ücret zammı yapilsın demiyoruk. Ücret zammı gruplar arasında adil dağıtılsın istiyorduk. İşveren, cebinden çıkan paraya bakar. İşçi ne için grev yapıyor? İş gruplandırma sistemi için. İşverenler, buna karşı 3-5 ay greve dayanamak durumunda değildi."

"Hiçbir koşulda bundan daha kötü bir sözleşme yapılamazdı" diyor Enver İlker. "Hiç değilse greve dayanamayan 3-5 işyeri MESS'ten ayrılırdı, bir mevzi kazanırdık. Bundan sonraki mücadelenin temelini atardık."

Pancar Motor temsilcisi Üzeyir Demirtaş, sendika yönetiminde sözleşmeye karşı çıkanların, imzalanmasını önleyebileceklerini belirtiyor: "Samimi olsalardı, grev olasılığına karşı tabanı hazırlarlardı. Bölünme var yönetimde. genel kurul hesapları var."

MÜCADELE NE ZAMAN

Bu sözleşme tabana nasıl anlatılacak? Bütün işyeri temsilcileri, bu soruyu aynı şekilde yanıtlıyor: "İmzalayan bana sormadı, gelsin kendisi anlatsın!"

"Şimdiye kadar Otomobil-İş, Türk-Metal'den daha iyi sözleşmeler yaptı" diyor Mustafa Yıldırım. "Seminerlerde 'Biz demokratik bir sendikayız, Türk-Metal sarı sendikadır' diyorduk. Şimdi Türk-Metal'in yaptığı sözleşmenin altına imza atmamızı nasıl açıklayacağız?" Fuat Öz ekliyor: "İşçiler, biz direndik, sözleşmeyi Türk-Metal yaptı diyecek."

Hikmet Ager, sözleşmede idari maddelerin Otomobil-İş'in 1986'da yaptığı sözleşmeden aynen alındığını belirtiyor. "Bu, Türk-Metal açısından bir ilerleme. Yarın işçilerine 'Ben iyi bir sözleşme yaptım' diyebilecek. Sınıf ve kitle sendikacılığını savunan Otomobil-İş, Türk-Metal'den nasıl fabrika koparacak?"

Yunus Lazoğlu, "MESS'in iktidarla işbirliği içinde, Otomobil-İş'i eriterek Türkiye'de metalürji işkolundan başlayarak tek tip sendikacılığı yerleştirmek, onun da iplerini eline almak istediğini" belirtiyor. "MESS 12 Eylül'ü öncesi de iş gruplandırma sistemini gündeme getirdi, ama uygulamadı. 12 Eylül'den sonra YHK, sistemi yaygınlaştırdı." Enver İlker, üç sözleşme dönemi bu sisteme karşı bir şey yapılmadığını, "gücümüz yok" denildiğini söylüyor ve ekliyor: "Nasıl bir güce ulaşacağız da MESS'le mücadele edeceğiz?" □

RUHSAR ŞENOĞLU

SÖZLEŞME

Ücretler arasında uçurum arttı

Birinci ve dokuzuncu grubun ortalama ücreti ele alınarak yapılan hesaplamada, sözleşmenin ücretlerde yol açtığı dengesizlik açıkça görülüyor. Birinci grupta yer alan bir işçinin saat ücreti 650 liradan 1072 liraya yükselirken, dokuzuncu gruptaki bir işçinin saat ücreti 1100 liradan 2337 liraya yükseliyor. İki

grup arasındaki fark ise 450 liradan 1265 liraya çıkarak üçe katlanıyor.

Grup ve fark	Ortalama saat ücreti (TL)		
	Sözleşmeden önce	Sözleşmeden sonra	Sendikanın istediği
1.Grup	650	1072	1915
9.Grup	1100	2337	2410
Fark	450	1265	495

DEVLET DESTEĞİNDE

Tersanelerde işçi ticareti

Türkiye Gemi Sanayi Genel Müdürlüğü'ne bağlı tersanelere 1980'den bu yana işçi alınmıyor. Kurum işçi açığını simsarlar aracılığı ile kapatmakta, Son üç-dört yıldır türeyen simsarların, kurum yöneticileriyle yakınlığı dikkat çekiyor.

“**T**ersanede çalıştırılmak üzere eleman aranıyor.” Günlük gazetelerde bu tür ilanlarla sık sık karşılaşırız. Bu masum görünen ilanlar, işsizlere umut verirken işçi simsarlığı yapan şirketlere de milyarlar kazandırıyor. Hem de bir kuruş sermaye koymadan. Yöntem çok basit; Türkiye Gemi Sanayi Genel Müdürlüğü, tersanelerde çalıştırmak için ihtiyacı olan işçilerde aradığı nitelikleri açıklar. İlkokul mezunu, altı yıl deneyimli, 25 iskele işçisi gibi. İhale açılır. Katılan şirketlerden işçi başına en düşük ücreti veren ihaleyi kazanır. Bundan sonra şirketin yapacağı ucuz işçi bulmaktır. İşçi ne kadar ucuza sağlanırsa kâr o kadar yükselecektir; çünkü, Örneğin, *Haluk Şişmanyazıcı Mühendislik ve Müşavirlik Şirketi* ile Pendik Tersanesi arasında imzalanan sözleşmede; oksijen kaynağı işçisi için şirket tersaneden saat başına 1895 lira (KDV hariç) alırken, kiraladığı işçiye 800 lira veriyor. Şişmanyazıcı, bir işçiden saat başına 1095 lira kâr sağlıyor.

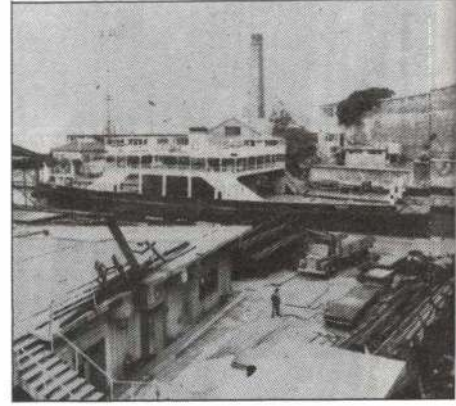
TERSANELER PARSELLENMİŞ

İhaleleri kurumla ilişkisi olan kişile-

rin yalnız bu amaçla kurdukları şirketler kazanıyor. İşçiler “Hesapta şirketler, başka iş yaptıkları yok. Zaten bu işten öyle güzel para kazanıyorlar ki başka iş yapmalarına gerek kalmıyor” diyorlar. Şirketlerin çoğunun belirli bir bürosu yok. Telefon numaraları evlerinin ya da yakınlarının. İhaleye aynı kişilere ait çeşitli isimlerde şirketler katılıyor. Dolayısıyla kazanan kişiler değişmiyor. Her tersane belli kişilerin tekelinde. Pendik Tersanesi'nde *Haluk Şişmanyazıcı Mühendislik ve Müşavirlik* ve aynı kişiye ait *EKA* şirketi, Camialtı Tersanesi'nde *Birlik Denizcilik* (İlyas Han) Haliç Tersanesi'nde *Sedat Denizcilik* (Beklet Çekemci) işçi kiralama işini sürdürüyor.

UYGULAMALAR YASADIŞI

Tersanelerde emekli olanların kadrolarının iptal edilmesi ve yerlerine işçi alınmaması konusunda Başbakanlık genelgesi var. Ayrıca işyerlerine kadrolu'ya da geçici statüde işçi alınması Bakanlık ve Başbakanlığın iznine bağlı. Tersanelerde 80'den bu yana işçi alınmamakta. 7 bin olan işçi sayısı 4 bin

HALIÇ TERSANESİ: 150 kiralık işçi çalışıyor.

500'e inmiş durumda. Bu uygulamalarla Özal hükümeti, kamu işyerlerinde çalışan kadrolu işçi sayısını azaltırken, taşeron çalıştırılmasını teşvik etti, yaygınlaştırdı. Tersanelerde bazı işler taşeronla yaptırılıyor. Taşeron, tersaneden belli bir işi alıyor, kendi işçileriyle yapıyor ve teslim ediyor. Ancak taşeronla verilmeyen işler işçi açığı yüzünden yarım kalıyor. Gemi Sanayi Genel Müdürlüğü de zamanında bitmeyen işler için ceza ödüyor. 1984'den bu yana bu soruna da bir çözüm bulundu. İşçi açığını kapatmanın yolu, işçi ticareti.

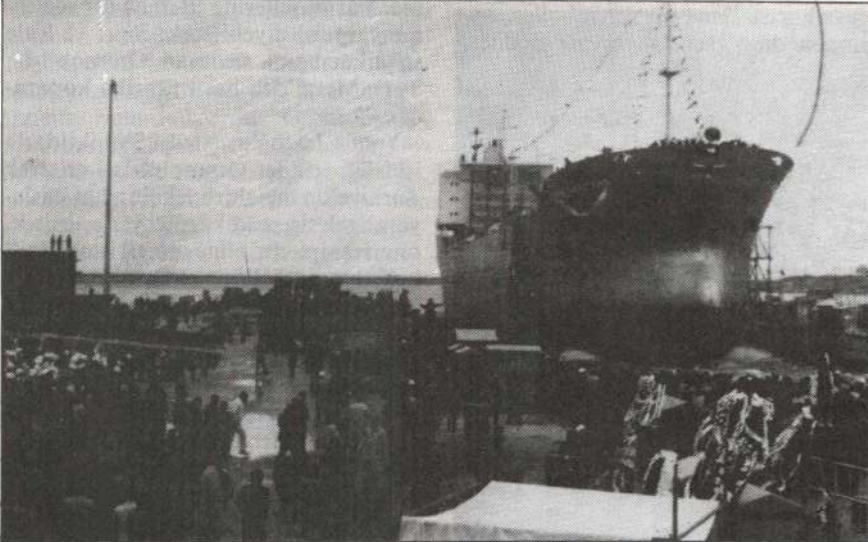
İş Yasası'nın 85. maddesine göre “işçilere iş ve işlere işçi bulmak amacıyla büro açmak, işçilerden herhangi bir ücret almak yasaktır.” 105. maddede ise “85. maddede belirtilen hükümlere aykırı davranışların büroları kapatılır ve bir yıldan az olmamak kaydıyla haklarında hapis cezası uygulanır” deniliyor.

Dok Gemi-İş Sendikası Genel Başkanı Nazım Tur, bu uygulamaları İş ve İşçi Bulma Kurumu, Bölge Çalışma Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı'na bildirmiş. Bir sonuç alamamış. Tur'a göre “Türkiye'de kanun yönetimi varsa derhal bu uygulamaya son verilmelidir. Yapılan köle ticaretidir. Resmi daireler bu uygulamalara göz yummakla kalmıyor, teşvik de ediyor”

Pendik, Camialtı, Haliç tersanelerinde kiralık çalışan işçiler durumlarını

PENDİK TERSANESİ:

Nisan ayında 'Gornoslaska' gemisinin denize indirme töreni. Başbakan Turgut Özal törende yaptığı konuşmada “Taşeron çalıştırın” diyordu. İşçiler Turgut Özal'ı alkışlamayarak protesto etti.

şöyle anlatıyorlar: "Aylık ortalama ücretimiz 80 bin lira. Haftada 53 saat çalışıyoruz. Mesai ücretimiz 1000 lira. O da verilirse. Bordrolara imza attırıyorlar. Kıdem tazminatı hakkımız yok. Çoğumuz sigortasız çalışıyoruz. Sigortalı olanların da primleri doğru dürüst ödenmez. İş güvenliğimiz yok. İşten atılma korkusuyla sendikaya üye olmuyoruz. Tersanede kadrolu olarak çalışanların yapmak istemediği işler bize yaptırılıyor. Çoğumuz vasıflı işçiyiz, ama mesleğimizle ilgisi olmayan işlerde çalıştırılıyor... Sorunlarımız saymakla bitmez. Anlayamadığımız tersane müdürlüğünün yaşadıklarını bilmesine rağmen seyirci kalması. Daha önceleri genel müdürlük, şirketten SSK başvurusu ve bordroyu almadan ödeme yapmıyormuş. Şu anda bu denetim yok. Şirket de müdürlükten aldığı destekle keyfi uygulamalarını sürdürüyor."

Oysa şirketle tersane arasında yapılan sözleşmede işçilerin tüm sorumluluğu işveren şirkete verilmiş. İşçilerin her türlü hakkı sözleşmeyle hüküm altına alınmış. Firma işçilerin işyerinde kullanacağı iş elbisesi, eldiven, gözlük ve benzerlerini temin eder. İşbaşı yapan işçinin SSK kayıt bildiğini 10 gün içinde ibraz eder. Bu sözleşmeyle çalışan işçilerin SSK primleri ve kıdem, ihbar tazminatları, her türlü vergileri ile kanunlardan doğan ve işçiye talep hakkı veren bütün işveren ödemelerinden firma şahsen sorumludur.... gibi. Ancak bunların hiçbirisi işveren şirketler tarafından uygulanmıyor. Genel müdürlük ise sözleşmenin ihlal edilmesine göz yummakta. İşçiler bu noktada işverenlerinin müdürlükle olan ilişkisine dikkat çekiyor. Deniz taşımacılığı ile ilgili bir kamu kuruluşunda Ticaret Daire Başkanlığı görevini sürdüren Harun Şişmanyazıcı ile Pendik Tersanesi ihalelerini tekeline almış olan Haluk Şişmanyazıcı'nın akrabalığı bir raslantı olmasa gerek.

Haliç Tersanesi'nde meydana gelen ve ölümle sonuçlanan bir iş kazasında işçinin tersanede çalıştığı kanıtlanamamış. İşçiler, "Sabah akşam kart basıyoruz. Ama çalıştığımızı gösteren hiçbir belge yok. Kartlar yırtılıp atılıyor. İşverene ne kadar ödeme yapılacağını gösteriyor o kadar ." diyorlar.

Tersanelere işçi kiralayan kişiler ya da şirket değişse de çalışanlarda önemli bir değişiklik olmuyor. "Yalnız sahibimizin adı değişiyor." Camialtı Tersanesi'nde elektrikli olarak çalışan genç işçi, "İlerde kamuya ait bir iş girerim düşüncesiyle, emeğimizi yok pahasına satıyoruz. Üstelik bu emeğin üzerinden aracı kişi ya da firma milyarlar kazanıyor" diyor. □

SEVİL BAŞTÜRK

KISA KISA...KISA KISA...KISA KISA...KISA

Tekel ve maden işçileri SEKA'da

İzmit SEKA tesisleri önünde, grevin 34. gününde bir araya gelen Tekel ve SEKA işçileri alkışlarla coşkuyla kucaklaştılar. Grevci işçiler, "Grevimizi her gün yüzlerce işçi ziyaret ediyor. Esnaf para toplayıp banka hesabımıza (300/787203, Ziraat Bankası İzmit Merkez Şubesi) yatırıyor. Halk otobüsleri yüzde 50 indirim yaptı..." Tekel işçileri de aralarında 2500 paket sigara ve 86 bin 500 lira toplamışlardı.

SEKA işçileriyle dayanışma için 3 milyon 142 bin lira toplayan Zonguldak maden işçileri beş yüz kişilik grup halinde Çaycuma SEKA iş-

çilerini ziyaret ettiler. Çaycuma SEKA işletmesinin önü halkın da katılımıyla bayram yerine döndü.

Ya atılırsın ya satılırsın

Fotoğraf: ALİ HASDEMİR

Bakırköy Sümerbank fabrikasında 2 yıllık işçi Nuray Kaya kendisine sarkıntılık eden Muhasebe Müdürü Mehmet Fiskeci'den şikâyetçi olunca işten atıldı. İşyerinde disiplini bozduğu gerekçesiyle tazminatsız işine son verilen Kaya fabrikanın önünde açlık grevine başladı. 1700 Sümerbank işçisi,

"Nuray'ın onuru hepimizin onurudur, Haksız yere işten çıkarmalara son!" sloganlarıyla olayı protesto ettiler.

Sümerbank fabrikalarında örgütlü olan TEKSİF Sendikası olaya sahip çıkmamış. Olaya tanıklık etmek isteyen işçiler işten atılma tehdidiyle karşılaşmış. Aylık ücretlerinden üçer dönder yevmiye kesilmiş.

Örgütlenmeye engel

Deri-İş Sendikası'na üye oldukları gerekçesiyle Çorlu Yeşiller Deri'de 35 işçinin işine son verildi.

Kazlıçeşme'den taşınan bazı fab-

rikaların oluşturduğu Çorlu Deri Sanayi Sitesi işverenleri buraya sendika sokmamak için ortak tavır almışlar. Çorlu'nun nabızı Yeşiller Deri'de atıyor.

ŞEYİR DEFTERİ

Bu yollar sana helal olsun

Mersin'in ANAP'lı belediye başkanı Okan Merzeci, ildeki bütün caddelere birer levha asarak bunların kendisi tarafından yaptırıldığını halka duyurmaya başladı: "Bu yolları Okan

Merzeci yaptırdı".. Pes doğrusu! Vatandaşın vergi topla, yol yaptır. Sonra da, ben yaptırdım diye tabelalar diktir. Üstelik caddelerin altyapısını da kendi şirketine ihale et. Sanki sahibül hayrat!

FİS-KOS

"Battı batıyor, kaçtı kaçıyor"

Onun adı bir zamanlar efsaneleşmişti. Milli kahramandı. Şatosunun kulesinden bol keseden attığı vaatleri halkı inandırmaya yetmişti. Üniversitelerde bilginler kürsülerini ona bırakmışlardı. Parası olanın doğrusu da olurdu. Adı söylendiğinde akla ya para, ya hisse senedi, ya da tonlarca altın gelir, mert bilinir, dobra dobra konuşurdu. Yeni finansman modeli çok tutulmuştu. Herkese kazık atmıştı, ama şimdi hakkın rahmetine kavuşan, karadan ve denizden komşu bir ülkemizin yeraltı dışişleri bakanının 5 milyar liralık kazığını nedense sineye çekmişti. Filmin ilk yarısında, karısı kolunda "Haftaya

yine ben buradayım" der gibi güle oynaya tüymüştü. O'nun gitmesi iktidarı sallamaya yetmişti...

Vatandaş şimdi O'nun işlerinin tıkırında olduğunu sanıyor. Oysa bir süredir pek ortalarda görünmüyor. Vadesi dolan senetlerini de tahsil edemediği söyleniyor. İştirakçiler birer birer çekiliyor. İşler yarım. Gazetelere ilan borçları var. Yakından tanıyanlar, "Az kaldı yine kaçacak" diyorlar. Binlerce zedelenmişler de peşine düşecek. Viyana'dan öte bir yerlerde kendisini bekleyenler var. 112 ay da vadesi.

Belki döner!

Kelâma selam

Ama, hayır... Karamsar değil, umutluyum. Turgut Özal bilek güreşini sever... Bu biliniyor artık.

Bu kez seçtiği rakip enflasyon... O'nun iç dünyasını sezinler gibiyim...

İktidardan gitmek, iktidarda kalmak gibi kaygıların O'nda giderek önemini kaybettiğini söyleyebilirim. O bilinen kaderciliği ile "kısmet buraya kadarmış" demeye hazır bir havada...

GÜNERİ CİVAOĞLU

NAİM:

"Vatani kurtarırım batanı kurtarmam"

Bir gazetede sayfa sekreteri elindeki bütün haberleri birbirine karıştırdı. Bu yanlışlığın sonucu olarak aşağıdaki haber ortaya çıktı:

"Naim: Batanı kurtarmam!

Başbakan Naim Süleymanoğlu, "Herkes oyunu dikkatli oynasın. Batan olursa kurtarmayız. Tasarruf sahipleri de aklını iyi kullansın, parasını riske atmasın ve dünya bir yana, Hülya bir yana" dedi. Turgut Özal ayrıca KDV'ye de müdahale ederek, KDV'nin ekonomide "maalesef" fiyat artışlarına neden olduğunu ve diskoteklere mersedeslerle gidenlerin, havaya onbinlikler atan geçce yarısı milyarderlerinin peşinde olduklarını söyledi. Dünya ve olimpiyat şampiyonumuz Merkez Bankası Başkanı Rüşdü Saraçoğlu 60 milyon kazandı ve madalyası da sorun yarattı. Annesi, babası iki kardeşi ve yengesi için Bulgarlarla yürütülen temaslara olumlu bir şekilde sonuçlanırken saraçoğlu, "Bankalar hesaplarını iyi yapsın. Madalya alan sporculara maaş vererek amatör-lük ruhu zedelenir" dedi. Mevduat faiz oranlarının serbest bırakılması kararının tamamen hükümetin tasarrufunda olduğunu belirten Rüşdü Saraçoğlu'da küçük bir sandık içinde kaldırdığı kilo kadar(342.5 Cumhuriyet Altını) veren İş Bankası Genel Müdürü şampiyonu ödüllendirmenin zevkli bir görev olduğunu belirtti.

ÇETİN ALTAN'DAN

Babiali konağının odaları

Çetin Altan, 60'ından sonra "İki satırlık yazısı" yayımlandığı için istifa ederek Güneş'ten Hürriyet'e geçti 14 Ekim'den bu yana da yazılarını burada yazıyor. Güneş'te son "İki satıra kadar" çok mutlu ve özgür beş sene yaşadığını söylüyor. Çetin Altan, Babiali'yi asırlık bir konağa benzetiyor. Hürriyet'in de bu konağın salonu olduğunu söylüyor.

Çetin Altan'a açıp sorduk. "Konakta başka hangi odalar var" diye: "Babiali konağında salondan başka sandık odası var, misafir odası var, gelin odası var, müstemilatı var. Gazeteler tirajlarına, yaşlarına, saygınlıklarına ve niteliklerine göre bu konağın bir parçasıdır. Konakta odaların kendilerine has bir havası, bir gösterişi vardır. Şimdi ben bu konağın salonuna geldim."

Babiali konağının yatak odası olup olmadığını da sorduk. Yanıtı şöyle oldu: "Elbette var. Ama gazeteciler yatak odalarında çalışmazlar!"

Adanalı mebusun TRT'den isteği

ANAP eski genel başkan yardımcılarında Adana milletvekili Ledin Barlas'la muhabirimiz Soner Yalçın arasında TRT konusunda ilginç bir görüşme oldu.

—TRT programlarını nasıl buluyorsunuz?

—Daha göreve yeni başlamış ve yepyeni bir kadroyu eleştirmek hem de yıpratıcı biçimde eleştirmek yanlıştır. Ben genelde televizyon programlarını beğeniyorum. Ancak bu arada beğenmediğim bir konuyu da vurgulamak isterim. Biz Adana milletvekilleri ilimizin baş harfi A olduğu için Meclis'te giriş kapısının hemen yanına otururuz. İşte hep arkada olduğumuzdan TV kameraları bizi hiç çekmiyor. Ön tarafı gösteriyorlar. TRT bu eksikliğini gidermeli ve bizi de çekmelidir. □

Bu maç için ölünür

Sezon başında bir Fenerbahçe-Beşiktaş maçı. Bu heyecana kalp mi dayanır? Kalp krizi geçiren bir taraftar eller üzerinde saha kenarına indirildi. Stad kapısında bekleyen ambulans atletizm pistinde tribün kenarına geldi. Hasta taraftar ambulansa konurken "bırakın beni burada öleyim!" diyordu. Bu hafta Fenerbahçe-Beşiktaş maçını kalbi olanlar izlemesin.

BAŞÖĞRETMEN KENAN EVREN!

DOLAR VE MARK FIRLADI, FAİZLER SERBEST

TL'ye ne oluyor?

Borç ödemeleri sıkıştırıyor, ithalat beklenenin üstünde arttı, hayali ihracatçıya döviz gerek. Olan Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısındaki değerine oldu. 10 ayda dolar karşısında yüzde 120, mark karşısında yüzde 150 düştü.

Çok değil, bir hafta öncesine kadar en çok tartışılan ekonomik sorunlar enflasyon ve borçlardı. Son on iki aylık enflasyon oranı yüzde 81.8 olarak açıklanmış, öte yandan ortalıkta iç borçların ödenmesinin erteleneceği söylentisi dolaşmaya başlamıştı.

Derken, Türk Lirası'nın bir süredir giderek hızlanan değer kaybı ivme kazandı, dolar ve markın Merkez Bankası ve serbest piyasa fiyatları gazetelerin birinci sayfa manşetlerine sıçradı. Merkez Bankası, döviz fiyatının artışını durdurmak için piyasaya 85 milyon dolar sürdü. Ancak, önlem işe yaramadı. Sonunda mevduat faizlerinin serbest bırakıldığı açıklandı.

TL DÜŞÜYOR MU, DÜŞÜRÜLÜYOR MU?

"Türk Lirası'na ne oluyor?" sorusunun tek ve basit bir yanıtının olmadığı anlaşılıyor. Tuncay Artun, Türk Lirası'na 1.5 yıldır aynı şeylerin olduğu kanısında. 1988'in ilk 9.5 ayı boyunca emisyon 3 trilyona yakın bir düzeyde. 5 trilyona yakın bir düzeye çıkmış, ekonomideki yüzde 70'e yakın bu artış para arzı ve mevduata yansımıştı. Bu bolluğun, Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısındaki değerinin düşmesine neden olması doğaldı.

Öte yandan yorumcular, döviz talebinde bir süredir hızlı bir yükseliş yaşandığı noktasında birleşti. Erdoğan Alkin, enflasyon daha "boynunu bükmeden", inişe geçmeden, yaz sonunda faizlerin düşmesinin, eylül başından itibaren ağır ağır önce halkı, sonra kurumları döviz piyasasına yönelttiğini belirtti. Aslan Başer Kafaoglu ve *Dünya* gazetesi Genel Yayın Müdürü Alp Orçun, hayali ihracatçıların Türkiye'ye döviz getirmekte kullandıkları kanalların bilinmeyen bir nedenle iyi çalışmama başladığını ve bu kişilerin de iç piyasaya alıcı olarak girdiği kanısında. Kafaoglu, ithalatın da beklenenin üstünde bir hızla geliştiği ve hükümetin bunu finanse edecek döviz bulamadığını ekledi. O vakit, ithalatı finanse et-

mek için anormal yollara başvuruluyordu. Bir diğer sorun, kasım ve aralık aylarında yapılacak yüklü borç ödemeleri. Yılın son aylarında Merkez Bankası'nın döviz ödemeleri açısından sıkışacağını da bilen bankalar ve başka mali

Merkez Bankası, ilk kez döviz piyasasına, dolar satarak müdahale etmiş, başarılı olamamıştır. Neden, döviz miktarının çok düşük olmasıydı.

kurumlar, döviz ucuzken depolarını doldurmak istediler. Alkin ekliyor, "Bu arada da tabii bütün kurumlar spekülasyonu öğrendiği için, spekülatif güdü ön plana çıktı."

Doçent Çelik Kurdoğlu'nun ise farklı

ERDOĞAN ALKİN "Spekülasyon amacı ağır bastığında, istikrarlı denge güç."

bir yorumu var, "Türk Lirası, hiçbir objektif nedeni olmaksızın değer yitiriyor. Bilinçli bir değer yitirme olayı var. Bunun amacı, 1988'i ticaret dengesini mümkün mertebe pozitif tutarak kapatmak olabilir. Bunun için de ithalatı daraltmak amaçlanmış olabilir." Kurdoğlu, bankaların özellikle de kulislerde adı dolaşan bir bankanın spekülatif amaçla piyasadan döviz topladığı savı konusunda kuşkuludur, "Bunun dedikodudan öteye gidecek hali yok."

MERKEZ BANKASI'NIN İLK AÇIK PİYASA İŞLEMİ

Merkez Bankası, ilk kez döviz piyasasına, dolar satarak müdahale etmiş, ancak başarılı olamamıştı. Başarısızlığın bir nedeni, sürülen döviz miktarının çok düşük olmasıydı kuşkusuz. "Çekingen bir müdahaleydi" diyor Orçun, "Döviz rezervinin daha önemli bir kısmı kullanılabılırdi belki bu iş için ama, onu istemediler. Çünkü ihracatta olumsuz sinyaller görülüyor. Döviz

fiyatının birden bire çok düşmesinin ihracatı engelleyeceğinden korkuyorlar." Alkin, Merkez Bankası'nın döviz piyasasındaki bu ilk "açık piyasa işlemi"nin işe yaramamasını, spekülatif amaçlı alımların egemen olmasına bağlıyor: "Spekülatif güdü çok güçlü olduğu zaman istikrarlı dengeyi tutturmak çok güçtür." Kurdoğlu, özellikle son bir-

ASLAN BAŞER KAFAOĞLU "Özal, Türkiye'de faizin önemli olduğunu sanıyor."

ALP ORÇUN "Hep bir şeyler olmasın diye son anda müdahale ediyor devlet. Sonra aynı şeyler bir daha, bir daha oluyor."

kaç gündür alınan tedbirleri açıklama-
nın mümkün olmadığı kanısında:
"Merkez Bankası ilk defa, döviz piya-
sasına müdahale etmek için dolar sat-
tı. Sattığı günün akşamına da Türk Li-
rası'nı yeniden düşürdü; iki akşam üst
üste yüzde 3-4 kadar değer yitirtti. Bun-
ları birbiriyle telif etmek mümkün de-
ğil."

Uzmanların birleştiği bir nokta, do-
lar satmaya başlayınca, bunun arkası-
nın getirilebilecek güçte olma gereği.
Bir diğer nokta, ithalat ve yolculuk dı-
şındaki döviz talebini, yani dövizin bir
tasarruf aracı olarak kullanılmasını ya-
ratan koşullar giderilmediği sürece, bu
tür işlemlerin sonuçsuz kalacağı. Bu ta-
lep olduğu sürece, Merkez Bankası ol-
sa olsa, piyasaya devamlı olarak, tale-
be eşit miktarda döviz sürerek fiyatı dü-
şük tutabilir. Çözüm, "Alternatif tasar-
ruf araçları" yaratılmasıdır.

FAİZLERE NE OLDU? NEDEN OLDU?

Mevduat faizlerinin serbest bırakıl-
ması bu yönde bir önlem olarak yorum-
lanabilir mi? Tasarruf sahibini döviz al-
maktan vazgeçirip bankaya Türk Lirası
yatırmaya çekebilir mi? Bu sorunların
yanıtları fazla iyimserlik taşımıyor. Ka-
faoglu, Kurdoğlu ve Orçun, faiz oran-
larındaki bir değişimin mevduatı ne
ölçüde etkilediğinin bilinmediğine dik-
kat çekiyorlar. Kafaoglu, Türkiye'de
faizin önemli bir faktör olmadığı kana-
sında: "Türkiye'de teşkilatlanmamış
kredi piyasası var, döviz hesapları var,
döviz ve altın ticareti var. Bunların içi-
deki adam, 'faiz yükseldi, paramı çe-
kip bankaya yatırayım' demez."

Kurdoğlu, mevduatın faiz esnekliği
bilinmeden, faiz yükseltmenin açıkla-
namaz bir olay olduğu kanısında: "İn-
san ne kadar mevduat toplayacağını bi-
lir, ona göre faiz yükseltir. Ne kadar
para geleceğini bilmeden rakamla oy-
namak, benim aklımın alacağı bir şey
değil." Orçun, mevduat ve kredi oran-
larının serbest bırakılmasının, ekono-
minin kendi dengelerini bulması açısin-
dan her zaman doğru bir politika oldu-
ğunu altını çizerek söylüyor. Ancak,
bunun beklenen etkiyi sağlayamayacağı
kanısında.

**"Yöneticiler, kredi
maliyetlerinden yakınan
sanayicilere cevap olarak
topu bankalara attılar.
Faizleri, Ziraat Bankası ve İş
Bankası gibi kamu kökenli
bankalar belirleyecek."**

O halde bu önlemin amacı ne? Nasıl
gelişmeler beklenebilir? Artun, yöneti-
min aslında faizlerin çok yüksek düzey-
de belirlenmesini istediğini belirtiyor.
"İki-üç ay önce kredi maliyetlerinden
yakınan sanayicilere cevap olarak bazı
önlemlere yönelmek zorunda kalan yön-
eticiler, bu kez topu bankalara attılar.
Faizleri, Ziraat Bankası ve İş Bankası
gibi kamu kökenli bankalar belirleye-
cek. Kamu yöneticileri de, sanayiciye
'sizin muhatabınız bankalardır' diye-
cek."

NE OLACAK ŞİMDİ?

Faiz politikası, 1980'den bu yana en
fazla değiştirilen politikalardan biri.
Akla hemen 1980-83 dönemi geliyor:
Faizlerin serbest bırakılması, bankala-
rın centilmenlik anlaşması, anlaşmanın
delinmesi, yeni anlaşma, bankerlerde
rekabet, sonunda faizlerde serbestliğin
terk edilmesi ve bu arada batan banka-
lar... Bu daire yinelenebilir mi?

Artun, yinelenebileceği kanısında.
Bu defa bankerler yok ama, Hazine-
banka rekabeti var. Alkin, önce bu ön-
lemin kalıcı olmasının ön koşullarını sa-
yıyor: Birincisi, döviz piyasasını sakin-
leştirmeli, ikincisi, kredi faizlerinin çok
yukarı çıkmasına neden olmamalı.
Bundan sonra da, "Büyük bankaların,
kendi oligopol güçlerine dayanarak pi-
yasayı tanzim etmeleri lazım. Küçükler
onların ilkelerine uymasa bile, soğuk-
kanlılıklarını bozmamaları lazım."

Orçun'a göre, "Her şey olabilir.
Ama her şey olmalı. Hep birtakım şey-
ler olmasın diye, son anda bir şeyler ya-
pılıyor. Devlet ve vergi mükellefi bunun
maliyetini yükleniyor. Bu şeylerin ol-
masına izin verilmediği için, aynı şey-
ler bir daha, bir daha oluyor. Hadi ye-
niden aynı maliyetler. Ne olacaksa bir
kere olsun da iş seyrine girsin."

Üzerinde hemen herkesin birleştiği
bir nokta da, geleceğe ilişkin öngörü ya-
pılamayacağı. Kurdoğlu, Türkiye'de
alınan bütün önlemlerin çok kısa dö-
nemli olmasını eleştirirken, ortak bir
kanıyı dile getiriyor: "Bir süredir, kap-
samlı ve uzun vadeli, hatta orta vadeli
bile önlem düşünülmüyor. Orta vadeli
sayılabilecek tek şey bütçe. Derli toplu
bir politikanın ilk adımı bile yok." □

CEZAYİR:

Önce kurşun konuştu sonra başkan...

Ekonomik ve toplumsal sıkıntılar nedeniyle başlayan olaylar, kısa zamanda ülkenin tüm kentlerine yayılarak genel bir başkaldırıya dönüştü. Bir hafta içinde ölenlerin sayısı 500'ü buldu. Olaylardan sonra Başkan Şadli, ekonomik ve siyasi reformların gerçekleştirileceği konusunda söz verdi. İslamcı akım ve siyasi sürgünler tarafından başlatılan isyanın geleceği belli değil.

Başkent Cezayir'in Bab el Wed semtindeki El Sunne Camii imamı, kalabalığa dönerek, "Ey din kardeşlerim! Allah aşkına şu gösteriye son verin ve Allah'a güvenin!" dedi. Halk, devletle kendisi arasına arabuluculuk amacıyla giren imamın sözünü dinledi. Gösterilere son verirken, "Yeter artık! 1962'den beri boyun eğiyoruz. Katil Şadli!" demeyi de ihmal etmedi.

Aynı saatlerde başkentin kenar semtlerinden Belkurt'un camisinde kılınan cuma namazından çıkan 8000 kadar sakallı genç kaftan giymiş imamın önderliğinde "Allahü Ekber... Lailahe illallah Muhammeden resulüllah", "İslam Cumhuriyeti isteriz!", "Katil Şadli!" sloganlarını atarak merkeze doğru ilerledi. Ancak yol kavşağında bekleyen askerlerin yayılım ateşine tutuldular: Onlarca ölü, yüzlerce yaralı ve binlerce tutukluymuş gösterinin bilançosu.

Geçen pazartesi akşamı başkentin Bab el Wed semtinde patlak veren olaylar yakından izleyen Fransız basını, gelişmelere göre değişik başlıklar kullandı: Ekmek isyanı, irimik ayaklanması, başkaldırı, devrim... Ancak başlıklardan hemen sonra gelen haberler ortak: Kan, kan kan...

Bunca sakin görünen ve kendine özgü bir "Arap sosyalizmi" yolunda başarılar kazandığı ileri sürülen Üçüncü Dünya'nın bu ünlü ülkesinde patlak veren olaylar herkesi şaşkına çevirmişti. Sorun neydi? Cezayir'e ne olmuştu?

BİR KONUŞMA

Eski Başkan Havari Bumedyen'in ölümünden sonra Ocak 1984'te ikinci kez seçilen Şadli Bin Cedid, aralık ayında yapılacak parti merkez komitesi ve siyasi büro kongresinden önce ilginç bir konuşma yaptı. Ülke iletişim araçlarından naklen verilen konuşmada, "geçen

Halk, Fransız işgalinden beri ilk kez çok güvendiği ordu tarafından kurşunlandı.

dört yılın bir değerlendirmesi" yer alıyordu. Şadli, ülkenin karşılaştığı büyük ekonomik ve toplumsal sorunlara değindi. Kamu yatırımlarının durgunluktan yakındı, KİT'lerdeki adam sendecilik, ihmal, yolsuzluk ve rüşvetten söz etti. Buna karşılık özel kesimin hızla büyüdüğüne ve kısa zamanda nereden çıktığı belli olmayan milyonerlerin türediğine dikkati çekti. Daha da önemlisi, yönetimdeki tek parti olan Ulusal Kurtuluş Cephesi (UKC) başkanı sıfatıyla "Parti içi kanatlardan ve parti safalarına sızmış karanlık unsurlardan" söz ederek şöyle dedi: "Bu zararlı unsurlar başlangıçta parti siyasetini onayladılar. Şimdi ise kendi çaresizlik ve başarısızlıklarını örtmek için siyasi çizgimizi eleştiriyorlar. Bu fırsatçı sorumlular hükümet, parti ve devlet kademelelerinde adam kayırmakta, yolsuzluk yapmaktadırlar. Bu yüzden özveri kaybolmakta, bürokrasiyle gelen halka yaban-

cılaşma eğilimi genelleşmektedir.

Başkan'ın konuşmasını dikkatle izleyen halk, tam bir şaşkınlık içindeydi. Bunca yıldır inanıp güvendikleri yönetim, sonunda kendi çaresizliğini kabul etmiş ve gelecek için tek bir umut vermemişti. Oysa kitleler, gittikçe ağırlaşan yaşam koşullarına dayanabilmek için birilerinin yardımına muhtaçtı. DİNAZORLAR, REFORMCULAR ÇATIŞMASI

Başkan'ın konuşmasının bir de siyasi yönü vardı. Fransız gözlemcilerine göre UKC içinde "eskiler-yeniler", diğer adıyla "eski ulusal kurtuluşçu, bağımsızlıkçı ve devletçi unsurlarla", liberal, dışa açılmayı isteyen özel kesimciler arasında 1984'ten beri süregelen bir mücadele söz konusuydu. Birinciler "dinazorlar", ikinciler de "reformcular" adıyla anılmakta.

Şadli'nin seçilmesiyle "devletçilik" ten az çok ödün verilmiş ve belli oran-

EKMEK VE ÖZGÜRLÜK Olayların ana nedeni ekonomik bunalım ve demokrasi yokluğu

YANLIŞ YAPTIK Şadli konuşmasında yönetimin yanlışlarını kabul etti.

larda "dış açılma" programı izlenmişti. Ancak bu siyasetin sonucunda "umulan başarılar" elde edilememiş, tersine toplumsal katmanlar arasındaki ekonomik denge giderek bozulmuştu. Fiyatlar hızla artmış, para birimi dinarın değeri düşmüş; işsizlik oranı yüzde 20'yi geçmiş; 21-25 milyar dolar arasında tahmin edilen dış borçların faizi 5 milyar doları bulmuştu. 1981'de 40 dolardan satılan bir varil petrol şimdi 12 dolar olmuştu. Yüzde 3 gibi büyük bir hızla çoğalan 24 milyonluk nüfusun yüzde 60'ı gençlerden oluşmakta; bunların çoğu işsiz-güçsüz. Temel gıda maddelerini bulmak bir mucize sayılıyor ülkede. Kamu kuruluşları önünde biriken uzun kuyruklara Cezayirliler "pranga" adını takmışlar.

"Dinazorların" başını UKC'nin ikinci adamı Muhammed Şerif Mesadya çekiyor. Fransız *Le Monde* gazetesi, Mesadya'yı, "Ortodoks sosyalist" ve hükümetin yorulmak bilmeyen resmi sözcüsü olarak niteliyor. Gerçekten de dinazor önder, ülkenin işçi sendikaları, kadın ve mücahit dernekleri gibi kitle kuruluşlarını elinin altında tutmasını biliyor. Buna karşılık eski Emniyet Genel Müdürü, şimdiki İçişleri Bakanı Hıdırî ile Albay Larbi Belhayr reformcuların başını çekiyorlar. Dış açılma siyasetinin yaratıcıları olarak bilinen bu

ikili, aynı zamanda Başkan Şadli'nin en yakın danışmanları.

Tüm bunlara ek olarak Batı Sahra konusunda Cezayir ile Fas arasındaki uzlaşmaya karşı çıkan "Bumedyenciler" denen kesim, Genelkurmay Başkanlığı'nda önemli yer tutuyor ve reformculara karşı çıkıyor. Yurtdışındaki muhalefet kaynakları ve Batılı gözlemcilerle bakılırsa, özellikle Sovyetler Birliği'nde eğitilen subaylar, Batı'dan nefret ediyorlar. Dolayısıyla dış açılma siyasetine de karşı çıkıyorlar.

AFRİKA'NIN PRUSYA'SI

Cezayir gibi "kapalı kutu" tanımına büyük ölçüde uyan bir ülkede, tartışmaların boyutunu ve kanatların gücünü tahmin etmek çok zor. Buna karşın gerek UKC'nin sivil ve gerekse Halk Kurtuluş Ordusu (HKO) asker bürokrasisinin her taraftaki ağırlığını ve egemenliğini görmek için büyük çabaya gerek yok. 1979'da Bumedyen'in ölümünden sonra yapılan ilk parti kongresinde bulunan 3 bin delegeden 600'ü askerlerden oluşuyordu. Asker delegelerin seçiminde özellikle de üst rütbeli eski subayların alınmasına dikkat ediliyor.

İşin en ağır yanı da askerci zihniyetin hayatın her alanına egemen olması. Örneğin, sivil kadroların yeterli olmadığı bu ülkede mülki amirliklerin (vali, kaymakamlık, vb.) albaylara verilmesi olağan sayılıyor. Olağan olmayan, bu tür subayların kendi konumlarını kullanarak kısa zamanda zengin olmaları. Daha düşük rütbeli subaylarda tepki uyandıran bu durum, gizli faaliyet içinde olan muhalefet tarafından karşıt propaganda için kullanılıyor. Aynı biçimde büyükelçilikler, bakanlıklar, danışmanlıklar gibi devletin kilit mevkileri de üst rütbelilerin elinde. Bu nedenle "Mağrib ya da Kuzey Afrika'nın Prusyası" olarak tanınıyor Cezayir. Bu koşullar altındaki bir ordunun "dış açılma" siyasetine karşı çıkması da son derece olağan. Nitekim ordu saflarında modernleşme başlatan General Mus-

tafa Menlusif, "sağlık nedeniyle" görevinden alınarak yerine Abdullah Belhuset atandı.

Yolsuzluk, rüşvet, adam kayırma, siyasi özgürlüklerin kısıtlanması ve baskı düzenine karşı muhalefet eden tek bir güç vardı Cezayir'de: İslamcı akım. Çeşitli gruplardan oluşan bu akımın en güçlü ögesi, Cezayir Demokratik Hareketi. Devrimin eski sivil önderliğinden devlet başkanlığına getirilen, ancak 1962'de Bumedyen tarafından devrilen Ahmed Bin Bella, 13 yıllık haptisten sonra yurtdışına çıktı. Çıkışıyla birlikte, İslamcı akım, İran Devrimi'nden ideolojik yönden etkilenecek ülkede bir ivme kazandı. Özellikle İran'ın İtalya'daki büyükelçiliği tarafından maddi ve manevi yönden desteklenen İslamcı hareket, sosyalist olduğunu ileri süren Cezayir gibi bir ülkede benzersiz bir seçenek oluşturdu. Tüm aksaklık, kusur ve sorunların faturası sosyalizme yüklenince, kurtuluş için tek yol "İslam" olarak sunuldu.

Buna Cezayir Devrimi'nin "kendi evlatlarını" yemesi ve binlerce siyasinin yurtdışında sürgün olarak yaşamaya mecbur edilmesi de eklenince, sıkıştırılan tencere birden patladı. Bin Bella'nın deyimiyse, "Boğazına kadar rüşvete batan Cezayir düzeni karşısında halkın yapacak başka bir şeyi yoktu. Dinciliğiyle ünlü Blida kentindeki sıradan bir öğrenciye göre ise "Bu patlama 17 yılın birikimiydi. mutlaka da gerçekleşmesi gerekiyordu."

Dolayısıyla, 4 Ekim Pazartesi akşamı genç ve yaşlıların başlattıkları olaylar bir hafta boyunca geniş bir isyan ve başkaldırıya dönüşerek ülkenin her tarafına yayıldı. Başkaldırıyla birlikte Şadli, yönetimi güvenlik güçlerinden alarak askerlere verdiğini açıkladı. Kanatlar arası çatışmanın bir sonucu mu? Kimine göre, evet. Hatta "olayların" Şadli ya da ordu tarafından başlatıldığını ileri sürenler var. Amaç ordunun konumunun güçlendirilmesi ve Cezayir halkı Fransız işgalinden sonra ilk kez bedeninde kendi ordusunun kurşununu görerek çılgına döndü. Henüz arası kesilmeyen gösterilerin bilançosu çok ağır: Yaklaşık 500 ölü, binlerce yaralı ve tutuklu.

Kurşundan sonra Başkan Şadli Bin Cedid'in "ekonomik ve siyasi reform" konuşması gelince, gösteriler büyük ölçüde durdu. Başkan, hükümet olarak hatalarını kabul edip, ölenler için üzüntü duyduğunu belirtti. Ama iş işten geçmişti.

Sürgündeki muhaliflere göre, ülkedeki kötü durum mutlaka yeni düzenlemelerle çözülmeli. Eski UKC önderi Aid Ahmed, "çoğulculuk ve katılım" üzerinde ısrar ediyor. Gelecek iki ay merakla bekleniyor, şimdi... □

ŞİLİ/SEÇİM SONRASI CUNTA

Pinochet'nin mahşeri şimdi başlıyor

Yüzde 55 "hayır"dan sonra iktidar çevresinde çözülme başladı. Cunta liderleri, Pinochet'nin yerine aday arayışında. Muhalefet, demokrasi için anayasanın değiştirilmesini istiyor. Sürekli kitle gösterileri, Pinochet'nin istifasını amaçlıyor.

Oy verme süresi dolmuştu başkent Santiago'da. Her şey son derece olağan ve sessizdi. Halk, ertesi gün çıkacak gazetelerin ilk baskılarını sabırsızlıkla bekliyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde sessizlik bozulmaya başladı. Çünkü gazete haberleri, Pinochet'ye karşı verilen "hayır" oylarının önde gittiğini bildiriyordu. Başkent, 15 yıl süren derin uykusundan uyanıyordu sanki. İnsanlar belli yerlerde kümeler halinde geziyor; daha kalabalık topluluklara katılıyordu. Kalabalığı yakından izle-

yen bir başkentli, "İşte, Pinochet'nin ölesiye korktuğu mahşer şimdi başlıyor" demekten kendini alamadı. Bir başkası "Pinochet düştü artık.." diye haykırdı.

SEVİNÇ MARŞI

Santiago'nun ana caddelerinden biri olan Alameda'da gösteriler başlamak üzere. Bayraklar, flamalar, üzerinde "Non" (Hayır) yazılı kokartlar, düğmeler ve fularların haddi hesabı yok. Slogan atılmasıyla birlikte polisten "ilk şok tedavi" de geliyor: Tazyikli su

ve gözyaşartıcı bomba. Yine de koca cadde, 15 yıldan bu yana ilk kez "muhalefetin siyasi egemenliğine" tanık oluyor..

Bir başka semtteki Mapocho parkında, diktatör Pinochet, "Zavallı Pinokyo"ya benzetiliyor ve yargılanarak Mapocho sularının ebedi derinliğinde boğulmaya mahkum ediliyor. Sol yuruklar havada, ulusal marş eşliğinde.

Askeri Cunta'nın karargâhı Diego Portales önünde "Tüm siyasi mahkumlara özgürlük...Hapishaneler boşalsın" sloganları atılıyor. Sonra da "Ne oldu da ne oldu... Başkan düştü kel oldu!" tekerlemesi söyleniyor. Aynı anda "Halkın Sevinç Marşı" adıyla derlenen bir kitapçık kapışılmakta. Coordination semtinde siyasi kitlelerin yanısıra hatırı sayılır bir "lumpen" takımı da var. Her an provokasyon olabilir. Ama hayır...çoşkulu olmasına rağmen halk kendine hâkim.

ÇELİŞKİLER YUMAĞI

Fransız *Liberation* gazetesine göre ülke, Pinochet'nin bu yenilgisinden sonra bir "çelişkiler yumağının" içine yuvarlandı: Kitleler sokaktaydı, ama siyasi muhalif önderleri bunu istemiyorlardı. Yine, Pinochet yenilgiden sonra çekilmek istemiş fakat bazı generaller buna karşı çıkmıştı. Muhalefet önderleri "demokrasi ve uzlaşma" için başkentte gösteri yaparlarken, zorba General "Kaybettim ancak yenilmedim" diyerek 1990 yılına kadar başta kalacağını açıkladı. Bu arada Pinochet, halkoylaması için özel olarak yaptırılan sivil kostümü çıkarmış, yerine televizyonda gösterilen şaşalı askeri üniformayı giymişti. Bir gözdağı mı? A...evet! Sonuç: Gösterilere müdahale eden polis onlarca ölü yüzlerce yaralı bıraktı geride.Tutuklular da cabası.

PARTİLER TARTIŞIYOR

Gösteriler süredursun, diktatörlüğün 15 yıl boyunca dayattığı "Askeri şerefi", "11 Eylül (darbe) ilkeleri" "Demokrasiye (kanlı) doğru yürüyüş" ve "Anayasa'nın (askeri) sürekliliği" tartışma konusu oldu siyasi çevrelerde. Çoğunluk, bu kavramların da diktatör gibi yenilgiye uğradığına ve terkedilmesi gerektiğine inanıyor. İktidar çevreleri

HAYIR KAZANINCA Halk sokaklara dökülüp "özgürlük" istedi.

SEVİNÇ MARŞI Gösteriler sırasında "Sevinç Marşı" kitabı kapışıldı.

ÖZEL KOSTÜM Halkoylaması öncesi giyilen "sivil kostüm" çıktı yerine "şaşalı üniforma" giyildi.

ise mırıldanıyor: "Unutmayın, biz de yüzde 43 oranında evet oyu aldık. Reddedildik, ama yenilmedik. Bu yüzden halkla başlayan mahşere tanık olmaya hiç niyetimiz yok.." Halkın gücünden mahşer kadar korkanlar, gözdağı veremeyi de ihmal etmiyorlardı.

Anlaşılan hem muhalefet hem de iktidar, bu çelişkiler yumağı karşısında şaşkınlıkla bocalıyor. Muhalefet cephesinde, inisiyatif şimdilik halkın elinde. İktidar cephesinde çözülmenin ilk belirtileri geliyor. Örneğin Milli Parti yöneticisi Patricio Phillips, evet için çok çalışmış, başarılı olamamıştı. Bu nedenle "asker kökenli başkan adayı desteklemeye bir daha tövbe" ettiğini açıkladı basın toplantısında. Aynı biçimde Hava Kuvvetleri Komutanı Fernando Matthei'nin de "siviller lehine" bir değişiklikten yana olduğu biliniyor. Bu nedenle Pinochet'nin istifa ettiği söylentileri dolaştı başkentte. Ne ki, sonucu belirleyecek olan Kara

MAHŞERİN DÖRT ATLISI

"Mahşerin Dört Atlısı'nda roller ölüm, açlık, savaş ve hastalık arasında paylaşılır. Diktatör Pinochet açısından "halkoylaması"ndan çıkacak "hayır"lar, mahşerin başlangıcı olacaktı. Nitekim korktuğu başına geldi. Ancak bu oylamada "hayır" kampanyasının başını çeken dört "siyasi" önder vardı ki, Şilililer, biz mahşersek bunlar da bizim dört öncü atımız" tanımını kullandılar, kendileri hakkında. Kimdi Pinochet'nin dört belalısı?

PATRICIO AYLWIN Yaklaşık 70 yaşında ve geleneksel politikacının tipik örneği. Avukatlık mesleğinin yanında, Santiago'daki Katolik Üniversitesi'nde profesör. Bu yüzden de liberal sağ eğilimli Demokratik Hristiyan Partisi'nin (DHP) 1958'den beri başkanı. Devrik önder Salvador Allende döneminde meclis başkanı oldu. 1977-82 arasında uzun bir "suskunluk dönemine" girdi. 1987'de yoğun iç tartışmalardan sonra yeniden Parti başkanı seçilince, Pinochet'ye karşı açık cephede yer aldı ve televizyonda tartışmak için ona meydan okudu.

GENARO ARRIAGADA Demokratik Hristiyan Partisi'nde (DHP) Patricio Aylwin'in 45 yaşındaki enerjik rakibi. Cooperativa radyosu müdürü ve iletişim alanında geniş deneyimli politikacı. Bu arada siyasi bilimlerde uzman profesör ve son derece verimli bir yazar. Bu yüzden de ileride kurulabilecek herhangi bir hükümette İçişleri ya da Savunma Bakanlığı görevi veri-

lebilir kendisine. Pinochet'nin 1987'deki halkoylaması "tuzağını", diktatöre karşı tuzağa çeviren adam olarak bakılıyor kendisine. Amacı, diktatörü devreden çıkarıp, halk inisiyatifini sahneye koymak.

RÍCARDO LAGOS Allende döneminin Halkçı Birlik zamanından kalma siyasi önder. Bağımsız solcu, 51 yaşındaki yargıç. Devrik başkan Allende tarafından çok beğenilen ve ülkesinin Sovyetler Birliği nezdinde büyükelçi olarak atanmayı bekleyen Lagos, ne yazık ki, atanacağı sabah askeri darbeyle tanık oldu. Darbe sonrası Birleşmiş Milletler'de çalıştı. 1979'da bölünen ve Şili Sosyalist Partisi adını alan harekette yer aldı.

1978 demokrasi oyununda, Demokrasi İçin Parti'yi (DİP) kurdu ve kısa zamanda ülke solunu kucaklamayı başardı. Gözlemciler göre Lagos'un partisi gelecekte yıldızı parlayacak hareketlerden.

CLODOMİRA ALMEYDA 64 yaşındaki bu siyasi önder, Pinochet'in gazabına uğradığı için "illegal örgüt" kurmak ve "terörizme bulaşmak" iddiasıyla 541 gününü Capucion hapisanesinde geçirmek zorunda kaldı. Ülkenin ünlü aydınlarından, Şili sosyalizminin bunaltımında başrolü oynayan Almeyda, kendi adını taşıyan sosyalist partinin başkanlığını yapıyor. Köktenci sol ile ilimhilar arasında bir köprü. Güçlü bir kişiliği olan Almeyda, Pinochet'i azarlamasıyla da ünlenmiş biri. Geleceğin başkan adaylarından.

Kuvvetleri'nden bir ses çıkmadı. Hatta diktatörün bu kuvvetlere dayanarak "yeni bir darbe" yapacağı da yeni beklentiler arasında.

Bu arada bazı Pinochet yanlıları, "Başkan Baba"nın yerinde daha direyetli "milli yenge" ya da başkanın eşi Maria Lucia'nın sivil cumhurbaşkanı olmasını önerdiler.

Hayır kampanyasında tam 16 parti birleşmişti.

Partilerin çokluğu, ülkenin yakın geleceği hakkında çeşitli konuların tartışılmasına da yol açtı. Örneğin Hristiyan Demokrat önderi Ramon Elizalde "gösterileri" istemiyor. Elizalde'ye göre bu iş, Komünist Partisi'nin oyunu ve Cunta'yı daha çok kızdıracak. Dolayısıyla Pinochet'nin istifasını istemek

de yanlış.

Buna karşılık komünistlerin de içinde bulunduğu "Birleşik Sol" ittifakının önderi ve Demokrasi İçin Parti (DİP) Başkanı Paula Hunt şöyle diyor: Ülkenin çoğunluğu, bu düzene, Pinochet'ye ve şiddete karşı oy kullanmıştır. O halde diktatör gitmelidir?"

Siyasi gözlemciler "hayır"la gelen yenilgiden sonra askerlerle siviller arasında ilk kez kurulan temaslara dikkati çekiyorlar. Siyasilerin tek koşulu, Pinochet Anayasası'nın değiştirilmesi ve daha fazla demokrasi.

ABD, Sovyetler Birliği, Çin, Türkiye ve Fransa gibi ülkelerden gelen kutlama telgraflarına bakılırsa, ülkenin yönü demokrasiye doğru. Yine de Cunta'dan her şey beklenebilir. □

“Aslında hepimiz çok yalnızız”

Gençlik çizilen resmi çerçeveyi beğenmiyor. Büyükleri ikiyüzlülükle suçluyor. Aşkı bilmiyor, ama savaşı iyi öğrenmiş. “Genç olmak kolay mı?” diye soruyor filmin yapımcısı Podnieks. Gelen yanıt: “Hayır!”

“**P**oliteknik Enstitüsü’nde okumak, çok para kazanmak ve sakın bir yaşam sürdürmek istiyorum. Ne için yaşamak isterim? Uğrunda savaşacağım bir şey olabilir mi, bilmiyorum. Açık söyleyeyim, hiçbir idealim yok. Kavgası verilecek hiçbir şey yok. Bir amaç yok.”

17-18 yaşlarında. Sovyetler Birliği’nde yaşıyor, Letonyalı. J. Podnieks’in *Genç Olmak Kolay mı?* adlı belgesel filmde kameranın karşısında içini böyle döküyor. Film gençlerle söyleşiden oluşuyor. “Hayattan ne bekliyorsun, ne istiyorsun, en çok neye değer veriyorsun?” gibi sorulara gelen yanıt: “Para!” Nedir önemli olan bu gençler için? Biri, uzun uzun düşündükten sonra önce “hiç” diyor ve sonra ekliyor: “Aaa, evet bir kadın. Bir kadına ihtiyacım var elbette. Sonra düzgün bir aile, ilginç bir iş, çok para,

refah. Otomobil, ev, elbiseler. Bir de tatil evi.”

Podnieks bu filmi 1986’da yapmış. Sovyetler Birliği’nde işlerin çok yolunda gittiği propagandasının bırakılıp sorunların yeni yeni dile getirildiği sıra. Glasnost’un ilk ürünlerinden. O dönem için bile yürekli bir girişim. Uyuşturucu, punklar, kuşaklararası çatışma, gençlerin ilgisizliği, toplumun gençliğe karşı tavrı ve Afganistan gibi bir dizi çok önemli sorunun üzerine gidiyor.

Podnieks, gerçek bir olaydan esinlenmiş. 16 Temmuz 1985 günü Letonya’da Riga Sandale kentinde bir rock konserinden sonra olay çıkar. Gençler bir banliyö trenini savaş alanına çevirirler. Trendeki her şeyi kırar, parçalar, pencerelerden dışarı savururlar. Yargılanır, hapis ve para cezasına çarptırılırlar.

Film, rock konserinden görüntülerle başlıyor. Bildiğimiz türden bir konser.

Elleri, ayakları, başları, bütün bedenleri ile müziğe eşlik eden, bazen kendilerinden geçip yerlere yatan gençler ve arkalarda daha sakın bir izleyici topluluğu. Büyüklerin belirlediği sınırı aşıp sahneye fazlaca yaklaşmış olmaları ki, bir ara polisler gelip sahneden uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Ufak çapta bir itiş-kakış. “Hayatı aslında çok sıkıcı bulan” gençler eğleniyorlar. Bu eğlenceyi daha sonra trende sürdürmek isterken, devletin sert, acımasız yüzü ile tanışıyorlar. Neden saldırmışlar trene? “Hiiç, öylesine işte”...

Ve duruşma sahneleri. Kürsüde asık yüzlü savcılar, yargıçlar. Başka bir dünyadan konuşuyor, bir yığın yasa maddesi sıralıyor, zarar-ziyan listesi okuyorlar. Ana babalar da bu “cephe”de yerlerini alıyor. Toplumun gençlere karşı tavrı daha sonra bir başka görüntüyle tekrar geliyor

“Hayattan ne bekliyorsun, ne istiyorsun” gibi sorulara yanıt: Para

Savaş, onu yaşayan gençler için İsa'nın doğumu gibi. Savaşın önce, savaşın sonra.

önünüze. Değişen yalnızca mekân ve kostümler. Bu kez bir görevli, intihara kalkışan bir genç kıza öğüt veriyor. Kupkuru bir ses: O henüz çok gençtir, hayatı ve ölümü bilmemektedir. Bilmediği konularda karar vermeye hakkı yoktur. Bir daha intihara falan kalkışmamalıdır. Yoksa sonu çok kötü olur.

“Bence bütün sorunlar büyüklerden kaynaklanmakta. Söyledikleri öyle

anlamsız ki! Üstelik söyledikleri ile yaptıkları hep çelişir. Yalan söylerler, dürüst değiller. Tiyatro oynar gibi yaşıyorlar. Oysa ben tiyatro oynamak istemiyorum.” Bir gencin “büyükler”le ilgili değerlendirmesi.

“Bazen kente gidiyorum. Güneş parlıyor, her şey çok iyi gibi. İnsanlar işlerinin peşinde koşuyorlar. Şimdi fenalık gelse, yere düşsem, herkes üzerimden atlayıp geçer; kimse dönüp

bakmaz diye düşünüyorum. Çevrem kapkaranlıkmış gibi bir duyguya kapılıyorum. O zaman ne yapacağımı, nereye gideceğimi hiç bilmiyorum.” Bir başkası durumu dört sözcükle özetliyor: “Aslında hepimiz çok yalnızız”.

Henüz hiç âşık olmamış. Bütün zayıf ve güçlü yanlarıyla ona ihtiyaç duyan olmamış hiç. Aşk böyle tanımıyor. En çok değer verdiği şey, biriyle yalnız kendileri için bir dünya yaratmak. “Oysa bu bakımdan ne kadar da yoksulum! Her seferinde dehşetli bir kaos içinde sarılıyorum duygulara ve kendi içimde bir şeye çarpıyorum.”

Aşk bilmiyorlar, ama Afganistan’da savaşmayı öğrenmişler. Savaş, onu yaşayan gençler için İsa’nın doğumu gibi. Savaşın önce, savaşın sonra. Kendileri dahil, her şey ikiye bölünmüş. Savaşın dönüş, aslında başka bir dünyaya dönüş olmuş. O dünya savaşa giderken arkada bırakılana hiç mi hiç benzemiyor. Kahraman? Hayır, hayır. Kahraman falan olmamışlardır kesinlikle. “Anlamsız bir savaşta anlamsızca ölmüş, anlamsızca kötürüm kalmış ya da hayatı, işte öylesine, sonuna kadar sürüklemek zorunda” bırakılmışlardır.

“Genç olmak kolay mı?”

“Hayır!”

İŞIK SONER

KONFERANSLAR

İKİBİN'E DOĞRU GENEL YAYIN YÖNETMENİ

DOĞU PERİNÇEK

2000'lere Doğru Kriz Korkusuna Hayır

Türkiye’de Durum ve Dünyada Sosyalizmin Sorunları

17 Ekim Pazartesi 19.00

BERLİN
Schlesisches Tor
U-Bahn altı
(KATOV)

19 Ekim Çarşamba 19.00

HAMBURG
Haus für Alle
Amandastr. 58
(Sternschanze)

22 Ekim Cumartesi 18.00

STUTTGART
Jugendhaus “Mitte”
Hohestr. 9

23 Ekim Pazar 13.30

8152 GLATTBURGG
(ZÜRİCH)
Restaurant Glatthof
Schaffhauserstr. 126

29 Ekim Cumartesi 15.00

69400 VILLEFRANCHE
Bours de Travail
Rue Georges Cagnepain
PARİS

30 Ekim Pazar

4 Kasım Cuma 18.00

6 Kasım Pazar

AMSTERDAM

LONDRA

Tottenham -Town- Hall
(Seven - Sister metrosuna
yakın)

11 Kasım Cuma 20.00

HANNOVER

Üniversite (Almanca)

12 Kasım Cumartesi 15.00

HANNOVER

Pavillon am RASCHPLATZ
Listermeile 4

Yeni Çıkan Kitaplar ODA YAYINLARI

Adres: Babıali Caddesi No: 19 Sıhhiye Apt. D. 3, Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel: 527 39 53 - 511 61 41

BAYAR Müzik Üretim Sunar...

İHSAN GÜVERCİN "TOMUR İÇİNDE"

1-ÖZLEM
Söz-Müzik: İhsan Güvercin
2-TOMUR İÇİNDE
Söz-Müzik: İhsan Güvercin
3-DOSTLAR İFLAH OLMAM
Söz: Aşık Nuri-Müzik: İhsan Güvercin
4-AĞLAR
Söz: Seyranlı-Müzik: İhsan Güvercin
5-NURA ÇEVİRİLİR
Söz:P.Sultan Abdal-
Müzik: İhsan Güvercin

1-GÜNEŞ
Söz:Kusurlı-Müzik: İhsan Güvercin
2-HU DİYELİM
Söz: Şah Hayati-Müzik: İhsan Güvercin
3-YARIM SEN GURBETE GİTME
Söz-Müzik: Fıganlı (A.Şimşek)
4-GÖNÜL
Söz-Müzik: İhsan Güvercin
5-ÇOŞTU KUL HİMMET
Söz: Kul Himmət:
Müzik: İhsan Güvercin

FRANCOİSE ve MAHMUT DEMİR KASETİ

1-AŞIKLAR YANIMDA OTURUR SÖYLER
Söz-Müzik: Francoise Demir
2-GUZEL DOSTA GİDEN YOLLAR
Söz:P.Sultan Abdal-Der: M.Eroğlu
3-GARİP İLE SENEM
Söz: Aşık Garip-Der: S.Yıldız
4-UMMANA DALMAYA GELDİM
Söz:Hayati-Müzik: Mahmut Demir
5-SEHER YELİ
Söz-Müzik: Kul Ahmet
6-HAYDARI GÖRDÜM
Söz-Müzik: Aşık Dalmi
● 1-USLANMADI BENİM DİVANE GÖNLÜM
Söz-Müzik: Ozan Rehberi
2-YOLUMUZ GURBETE DÜŞTÜ
Söz-Müzik: Aşık Beyhani
3-HAKİKAT BİR GİZLİ SİRDİR
Söz: P.Sultan Abdal-Müzik: F.Demir
4-SÖYLE GARİP BENCİLEYİN
Söz: Yunus Emre-Müzik: F.Demir
5-BU NASIL GURBETTİR (U.Hava)
Kaynak Kişi: Feyzullah Çınar
6-KOROĞLU'NUN ATI
Kaynak Kişi: Aşık Veysel

BAYAR
MÜZİK ÜRETİM
Burhan Bayar

Merkez
Bayer Müzik Üretim
İMÇ 6 Blok No 6322
Unkapanı İstanbul
Tel: 511 94 87
Fax: 512 40 21

Güney Bölgesi
Bayer Müzik Dağıtım
Pazarlama
İnönü Cad. Özekici Apt
No 9 ADANA
Tel: 1711 11 67 20

Marmara Bölgesi
Bayer Müzik Dağıtım
Tantakale, Celebiler Çarşısı
Kurşunlu Sok
Sevimli İşhanı No 2 kat 1 BURSA
Tel: (24) 21 68 93 Fax: 20 24 89

Güney Doğu Bölgesi
Bayer Müzik Dağıtım
Pazarlama
İncibada Cad
Ok Paşası No 12
DİYARBAKIR

Yurt dışı
Bayer Music
Production GmbH
Hansaring
82 5000 Köln 1
Tel: (221) 12 00 00 12 00 00
Fax: (221) 12 00 09

BES KİTADAN

SRI LANKA/HİNDİSTAN Her şey çok karışık

İstikrar ve mutluluktan başka her şey var bu büyük adada: Açlık, ölüm, soykırım, özgürlük, tutsaklık, ekonomik bunalım ve Hint askerleriyle bağımsızlıkçı Tamil örgütlerinin karşılıklı terörü.

Nitekim ülkedeki başkanlık seçimleri için yedi muhalif parti ittifak yaptı. Arkasından yerel seçimler için hiçbir parti aday göstermedi. Çok geçmeden öğrenci olayları başladı; çok sayıda ölüm ve yaralanma olayının meydana gelmesiyle sonuçlandı. Hükümet olağanüstü durum ilan etti.

Bu arada Tamil Eelam Kaplanları Örgütü önderi Francis, barış umudunu yitirdiklerini, Hindistan ve Sri Lanka

hükümetinin vaatlerine inanmadıklarını açıkladı. Hindistan Barış Gücü ise bir uzlaşma zemini yaratmak için 157 Tamil gerillasını serbest bıraktı. Olaydan bir gün sonra Tamil Kaplanları 45 Sinhal köylüsünü öldürdü. Ertesi gün 12 gerilla Hint kuvvetlerince öldürüldü. Sri Lanka Başbakanı R. Premadasa, Hint Barış Gücü'nün ülkesinden çekil-

mesini istedi.

Bir başka gelişme de Hindistan'ın Batı Bengal Eyaleti'nde meydana geldi. 1.4 milyon Nepalli'nin yaşadığı Gorkhaland bölgesinin bağımsızlığı için mücadele eden 3.200 kişi silahlarını teslim ettiler. Gurka Ulusal Kurtuluş Cephesi adındaki hareket, eyalet hükümetiyle anlaştıktan sonra bu kararı aldı.

SOVYETLER BİRLİĞİ

Hükümet ve partiye yeni gazete

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) Merkez Komitesi adına yeni bir gazete çıkarmaya karar verildi. *Izvestiya Tseka KPSS* (SBKP Merkez Komitesi'nden Bilgiler) adını alan gazete, parti kararları ve etkinlikleriyle halkın bunlara tepkileri yer alacak. Böylece MK'si *Komünist, Parti Hayatı* ve *Agitatör*'ün yanında dördüncü gazetesini çıkarmış olacak.

Resmi TASS Haber Ajansı'na göre Sovyet Bakanlar Kurulu da *Pravitelstvenny Vestnik* (Hükümet Haberleri) adlı bir gazete yayımlamaya karar verdi. Gazete, hükümetin ekonomik, toplumsal ve siyasi alandaki etkinliklerine ilişkin bilgiler verecek. Her iki gazetenin de daha fazla demokrasi ve açıklık politikası çerçevesinde çıkarılmasına karar verildiği belirtildi. □

BATI ALMANYA'DAKİ BULUŞMA

Kürt-İsrail görüşmesi

28 Eylül tarihli İsrail gazeteleri, Başbakan İzak Şamir ile Irak Kürdistan Demokratik Partisi (IKDP) Sekreteri Hemo Hüseyini ve üç arkadaşı arasında bir toplantı yapıldığını yazdı. Batı Almanya'da gerçekleştiği öne sürülen toplantıda Irak'taki son gelişmeler ve Kürtlere karşı kimyasal silah kullanılmasına ilişkin konuların ele alındığı belirtildi. Gazetelere göre, Şamir, Kürt heyetinde kimyasal silah konusunda uluslararası alanda çaba göstereceğine söz verdi. Bu bağlamda Şamir'in ABD, Sovyetler Birliği dışişleri bakanlarıyla görüştüğü de kaydedildi. □

HONDURAS:

Bize de barış gücü

Birleşmiş Milletler Örgütü'ne başvuran Honduras, kendi topraklarının bütünlüğü için sınırlarını koruyacak Barış Gücü isteminde bulundu.

Nikaragua, El Salvador ve Guatemala ile komşu olan Honduras bu ülkelerden gelen 45 bin göçmene evsahipliği yapıyor ve 20 bin kadar Nikaragua kar-

sıtı silahlı kişiyi (Contralar) barındırıyor. Gözlemciler, Nikaragua ile Contralar arasında geçen ay Guetamala'da yapılan görüşmelerin görece olumlu geçtiğine değiniyorlar. Bu yüzden Honduras'ın, olası bir saldırıdan korkarak "Barış Gücü" isteğinde bulunduğunu belirtiyorlar. Ancak Perez de Cuellar, böyle bir gücü oluşturup verme yetkisinin Güvenlik Kurulu'na ait olduğunu söyledi.

ARNAVUTLUK

Doğu Avrupa'yla ilişkiler

Arnautluk, yaklaşık 30 yıl önce Doğu Avrupa ülkeleriyle kopardığı diplomatik ilişkilerini yeniden kurmaya hazırlanıyor. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 43. Genel Kurul çalışmalarına katılan Arnavutluk Dışişleri Bakanı Reiz Malile, Macar meslektaşları Peter Varkonyi, Polonyalı Tadeusz Olechowski ve Çekoslovak Bohuslav Chnopek ile birer görüşme yaptı. Haberi veren Çin Sinhua Ajansı, görüşmelerde diplomatik ilişkilerin yeniden kurulması konusunun ele alındığını belirtti. Arnavutluk, geçen yıl DoğuAlmanya, bu yıl da Bulgaristan'la ilişkilerini yenilemişti. □

KISA KISA..KISA KISA

- Suudi Arabistan Kralı Fahd, Çin Halk Cumhuriyeti'ne özel temsilci gönderdi. Ziyaretin iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasıyla yakından ilgili olduğu belirtildi.

- Burma'da iki yeni siyasi parti daha kuruldu. Darbe sonrası kurulan bu partilerin adları "Birlik ve Kalkınma Partisi" ve "Anti-faşist Halk Özgürlük Birliği".

- Arap Birliği Örgütü, Lübnan sorununu görüşmek üzere bakanlar düzeyinde Tunus'ta bir toplantı yaptı. Toplantıda Lübnan başkanlık seçimleriyle İran-İrak barışı görüşüldü.

- Etiyopya Devlet Başkanı Mengisto Haile Meryem, Suriye'ye ilk ziyaretini yaptı. Sovyetler Birliği aracılığıyla gerçekleştirilen bu ziyaret sırasında Orta-doğu ve Afrika Boynuzu'ndaki gelişmeler ele alınacak.

VE GALLERIA AÇILDI

Bakması bedava!

"Gördün mü gördün mü?"... "150 milyona saat varmış"... "Buz pateni pisti bile var, hem de bedava"... "Dükkânlar çok şıkışmış"... "Dolarla alışveriş ediliyormuş"... "Bu pazar eş-dost toplanıp bir gidelim diyoruz." Eh, zenginin malı züğürdün çenesini yorarmış.

Açılacak, açılmak üzere, açılıyor... Ve açıldı. Galleria Ataköy açıldı. İstanbul'u ne kadar değiştirdi bilinmez ama, İstanbulluların yaşamını bayağı etkiledi. "Gördün mü gördün mü?"... "150 milyona saat varmış"... "Buz pateni pisti bile var, hem de bedava"... "Dükkânlar çok şıkışmış"... "Dolarla alışveriş ediliyormuş"... "Bu pazar eş-dost toplanıp bir gidelim diyoruz."...

Galleria'ya, hani şu Ataköy'de, sahil yolu üzerinde kurulu toplam 77 bin metrekarelik modern kapalıçarşıya gitme fikri insanı bir hoş ediyor doğrusu. Önce dolabın önünde "Ne giysen acaba?" diye düşünmek, sonra bakkaldan Maltepe yerine farkında olmadan Camel istemek... Evet, Galleria yaşamı değiştiriyor. O hızla ve kuşkusuz görev aşkıyla, muhasebiden 2-3 milyonluk bir iş avansı talebi kahkahayla karşılanıyorsa da, en azından taksi parasını koparıp keyifle gidiliyor.

Çekinmeyin, girin.

BUZ GİBİ PARLAK

Dışardan görünüş elhak çok etkileyici. Önümüze ilk çıkan kapıdan giriyoruz. Sağda danışma. Halkla ilişkiler Asistanı Serra Görpe, hem gezdiriyor, hem bilgi veriyor. Galleria pazar günleri ve her gece 22'ye kadar açık, otopark 2 bin araba alabilecek kapasitede, temizlik ve güvenlik hizmetlerini bir İşveç firması üstlenmiş. Eğlence merkezi Fame City yakında açılacak... Bir uzay araştırma merkezini geziyor gibiyiz. Büyük, parlak, etkileyici, modern, ama biraz, nasıl desek... Daha sıcak, daha sempatik olabilirdi sanki.

Biraz da kendimiz dolaşalım deyip Serra Hanım'dan ayrılıyor. Doğru alt kattaki buz pateni pistine. Pist boş, masalarda birkaç öğrenci oturmuş, konuşuyor. Çevredeki yiyecek satış yerleri sakın. Pizza Hut, Mc Donald's ve birkaçı daha henüz açılmamış. Şimdilik, dönerli sandviç ve lokma isterseniz Tokana Express'e, börek ve baklava ister-

Siz çarşısı gezin rahat rahat. Galleria'da çocuklarınızı bırakabileceğiniz oyuncak dolu kreşler var.

seniz Hacıbozanoğulları'na, el ürünü mantı, börek, baklava için Kayserili'ye, el değmemiş kızarmış tavuk içinse Jimmy's Fried Chicken'a gidebilirsiniz.

TURİSTİN DE KALİTELİSİ...

Biz önce Tokana'ya yaklaştık. Cıvıl cıvıl bir sürü kız. Lafı birbirlerinin ağzından kapıyorlar. Burası çok eğlenceli. Hiç sıkılmıyorlar. Kimler mi geliyor? En çok öğrenciler. Bir de üst tabaka. Turist de çok. Amerikalı, Alman, Fransız. Araplar da geliyor, ama kalitelileri. Ne demek kaliteli? Yani bayağı güzel giyimli, ceket-gömlek-kravatlı. Yalnız bu üst tabaka, açken nasıl sabırsız oluyor, nasıl kabalaşıyor, bilemezsiniz. Tabii kızım, beklemeye alışmamış onlar. Kızların en küçüğü 15 buçuk (buçuk özellikle belirtiliyor), en büyüğü 25 yaşında. Dil biliyorlar. İşe alınırken, fiziklerine, güleryüzlü olmalarına, bir de iş deneyimlerine bakılmış. "Buyrun, size bir şeyler ikram edelim" diyorlar. Teşekkür ediyoruz, daha dolaşacağız. Kâmil derinden iç çekiyor; "yeseydik".

Kayserili, aile işletmesi. Sessiz sakın çalışıyorlar, işler fena gitmiyormuş. Jimmy's'de 10 kişi çalışıyor. "Avrupa'nın ve Avrupa görenlerin özlemini gideriyor burası, tavuk alerjisini kaldırıyor, el değmemiş, hijyenik." Müşteriler? Sabahları öğrenciler, öğleden sonra ve akşam orta yaşın üstü. Genellikle gezmeye geliyor insanlar. Hele

cumartesi-pazar adım atılmıyor. Aynı öne-ri: "Buyrun bir tadın tavuğumuzu." Kamil'den bir inilti daha...

Hacıbozanoğulları'na girip "biz gazeteciyiz" dediğimizde, önce müşteri Ankara tüccarlarından İsmet Tiryaki beyanat veriyor: "Burası çok güzel, büyük. Özlem duyulan bir yer. Her şey var, insanlar güler yüzlü. Doğrusu büyük organize. Tebrik ederim." İsmet Bey, gelmişken bir şeyler almış tabii, elinde ko- ca bir paket var.

Kayserilinin ya- nındaki şarküterinin adı Elite. Hepsı birbi- rini tanıyorlar. Me- ral ve Birsen hanımlar ev hanımıymış. Çocuklar büyümüş, arkadaşları da bu- rayı açınca, gelmişler çalışmaya. Meze- lerin bir kısmını da evde iki arkadaşla- rı yapıyor. Hallerinden memnunar, iş- leri iyi gidiyor, müşteriler nazik.

"KALABALIK, ASIL MÜŞTERİYİ ÖNLÜYOR"
Bu noktadan başlayarak, Kamil, ara- da bir karşılaşp tatlı tatlı tartıştığı bir arkadaş kazanıyor. Küçük hanım endi- şeli, resmini çekmiş miymiş yanlışlıkla acaba? "N'olur basmayın. Ben lise öğ- rencisiyim. Yok yanlış anlamayın, okuldan kaçmadım ama..." 20 dakika sonra: "Basmayacaksınız değil mi? Ba- kın ben de okulu bitirince gazeteci ola- cağım." Sonra bir daha ve bir daha...

Dükkânları geziyoruz. İkisi dolu: Drugstore ve Printemps. Drugstore, kırtasiye, oyuncak, tek el maddeleriyle spor, fotoğraf ve parfümeri malzeme- si satıyor. Çoğu ithal malı. Üç ortağı var, ikisi, Reklamevi'nin sahipleri Atıl- la Aksoy ve Ahmet Yolalan. Erdem Taçkın'ın da Bankalar Caddesi'nde iki dükkânı var. Satışları iyi. Müşterileri arasında her kesimden insan var, çün- kü her keseye uygun mal var. Dolaştık- ça, bunun Galleria dükkânları arasın- da önemli bir ayrım noktası oluşturdu- ğunu anlıyoruz. Her keseye uygun mal satanlar, Galleria'nın şu anda bir seyir- seyran yeri olmasından memnunar. Ge- len, dükkânlarını geziyor, alacak bir şey de buluyor mutlaka ve o anahtarlığı ya da oyuncakı Galleria'dan almış oluyor. Daha pahalı ürün satanlar ise bu kala- balığın asıl müşterinin gelmesini engel- lediğinden yakınıyor. Zamanla müşte-

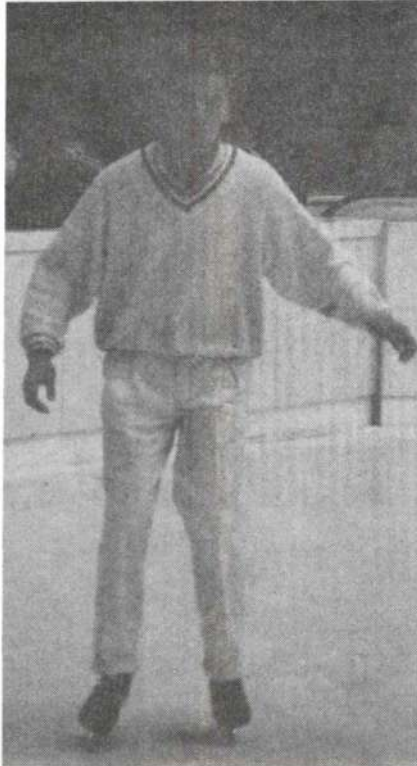

Almak şart değil canım. Şöyle bir göz gezdirin.

rinin "süzüleceğini" umuyor.

Bir müşteri kesimi de paralı ve mar- ka düşkünü, özellikle de ithal malına anlaşılan. Deri eşya mağazası Desa'da- ki görevliden en çok satılan mallar açısın- dan burasıyla diğer şubeleri karşıla- ştırmasını istiyoruz. Burada en çok ithal malı bavul satılıyorymuş, Samsonite marka. Printemps'in erkek ayakkabısı reyonunda da gülüşerek anlatıyorlar,

Boş bir yer bulup kırık-çıkıkcı mı açsak?

ayakkabıların Türkiye'de yapıldığını öğrenince reyondan çıkıverenleri. Mo- del dışardan geliyor, malzemenin bir kısmı da öyle. Fiyatlar 48 binle 132 bin arasında. Burun kıvrıyormuş bazıları, "ben hep Bally'den alırım ayakkabıla- rımı, sizde yok mu?" diye.

YÜZ BOYAYAN RESSAM

Printemps mi? 4 katlı, toplam 10 bin küsur metrekare. Her katta bir sürü ay- rı tezgâh, hepsinde üretici firmanın adı yazılı. Bir de kendi ürünleri var. En çok kırtasiye ve oyuncak satılıyorymuş, bir de erkek giyimi. Dolaşırken gözler ön- ce doyuyor, sonra yoruluyor ve insanın bacakları ağrımaya başlıyor yavaş ya- vaş. En altta kozmetik ve çamaşır böl- lümünden başlayıp en üst katta "antiquarium" ve kreşte bitiriyorsu- nuz. Sonra yeniden aşağı. Christian Di- or'un bölümünde bir hareket var, genç bir hanıma makyaj yapılacak, uzmanı tarafından. Yaklaşp hanımdan izin is- tiyoruz, resmini çekebilir miyiz? O sı- rada sağ kulağımızın üstünden doğru Fransızca sözcükler yağmuru başlıyor. Makyaj uzmanı Fransızmış. İşine, daha doğrusu sanatına başlıyor. Önce yüze bir bakış ve teşhis. Gözler ve dudaklar üzerinde durmak gerek. Teşhis, anın- da Türkçeye çevriliyor. Aynı anda, olay, kapalı devre televizyon sistemin- den de izlenebiliyor. Bir kalem dokunu- şu, yarım adım geri çekilip sonucu sey- retme ve yeni hamlenin planlanışı. Son- ra bir dokunuş daha...

...VE MUTLU SON

Printemps'ten sonra başladığımız ye- re dönüyoruz, yiyecek merkezine. Bu

kez karnımızı doyurmak için. Saat 13.30. Masalar dopdolu, pistte 2-3 kişi kayıyor. Paten alanından sorumlu güvenlik görevlisiyle konuşuyoruz, daha önce kumarhanede çalışıyormuş, yine güvenlik işinde, burasını daha sakın buluyor. Masalardan tepsiler, plastik bardaklar anında toplanıyor. Toplayanlardan birine laf atıyoruz. Matbaacıymış aslında, macera olsun diye girmiş buraya. Pek memnun görünmüyor halinden, "ne macera ya" diye söylenerek uzaklaşıyor. Bu gıcır gıcır modern, güler yüzlü Galleria'nın bir de diğer yüzü olduğu kuşkusuz. 12-13 saat çalışanlar var, ayakta ve aralıksız.

Öğrenciler ya okullarına gitmiş, ya da hanım kalabalığında kaybolmuş. 2-3 kişilik, 5-6 kişilik hanım grupları var masalarda. Gerçekten çok değişik kesimlerden, ama hepsi giyimine özen göstermiş, belli. Sağlarına, sollarına bakıyoruz farkettirmeden. Hemen hiçbir alışveriş yapmamış. Gezmeye gelmişler.

Tokana'nın kızlarının, değil gezelelik edecek, başlarını kaldıracak bile halleri yok. Sandviçimizi alıp oturuyoruz. Kâmil sonunda mutlu, "Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin" diyor.

MERAKLISINA NOTLAR:

Aslında Galleria, Türkiye'nin hiçbir yerinde olmadığı kadar pahalı değil. Bu izlenimi yaratan, şehirde dağınık bir şekilde olan, daha pahalı dükkânların burada bir arada olması. Beymen, Benetton, Desa, Divarese... Başka şubelerin-

Makyaj sanatır efeem...

de kaçta satıyorlarsa, burada da aynı fiyata satıyorlar.

Printemps'te farklı alım güçlerine seslenme çabası da var. Kendi ürünü kışlık takım elbise 260 bin, yanında Yves Saint Laurent takım 1 milyon.

Dükkân kiralari, metrekafe başına yılda 400 dolar. Yani 30 metrekafe bir dükkânın aylık kirası 2 milyon TL. şu anda. Kira süresi 10 yıl, yılda dolar üzerinden yüzde 6 kira artışı. Dükkân-

ların cirolarını ise kimse bilmiyor, kimse söylemiyor.

Dükkânların bir kısmı, kalabalığın çekilip asıl müşterilerinin gelmesini bekliyor, bir kısmı da Ataköy Turizm Merkezi'nin diğer birimlerinin, özellikle de iki otelle yat limanının tamamlanacağı 1991 yılını. O yıla kadar ayakta kalan rahata erişecek.

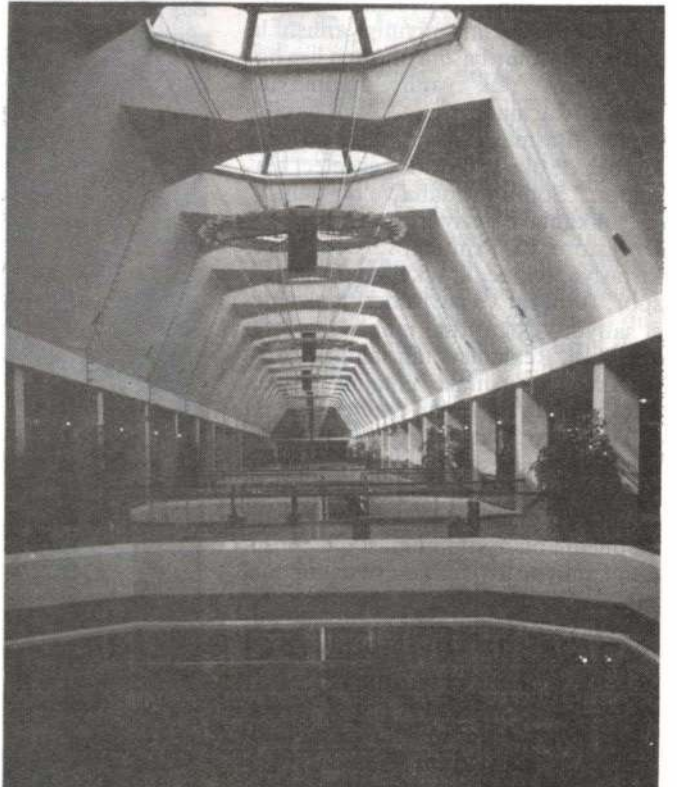
Kâmil mi? O bizim 100 küsur kiloluk spor muhabirimiz. □

NEYYİR KALAYCIOĞLU

Efendim? Yok canım, hediyelik eşya satan bir mağaza adı bu.

Nedense, karşınıza yeşil adamlar çıkacak sanıyorsunuz dolaşırken

cem yayınevi

Yayımlandığı her ülkede olaylar yaratan ve bestseller listelerini altüst eden roman şimdi Türkçede

ARBAT ÇOCUKLARI

Anatoli Rıbakov

Türkçesi: Uğur Büke

NURUOSMANIYE CAD. KARDEŞLER HAN 1/3 CAĞALOĞLU - İSTANBUL

- **KADIN SORUNU ÜZERİNE**
Marx-Engels-Lenin-Stalin-Komintern ve Clara Zetkin
- **ÖRGÜTLENME ÜZERİNE**
Lenin-Stalin ve Rsdip Tüzükleri
- **POLEMİK (1963)**
Dokuz Yorum

Genel Dağıtım: Tüm-DA, SAY, CEM-MAY
ARKADAŞ, KAYNAK, FIRAT, ÖZGÜR, ADAŞ (Ankara)
TÜM-DA (İzmir) ve CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ

GÜNER PLAK VE KASETÇİLİK

İ.M.Ç. 6.Blok 6427 Unkapanı/İstanbul TLF: 527 55 93-526 10 49

SİVASLI **CEVAHİR GÜZEL**
BU YOLUN SAHİBİ
ALİ DEĞİL Mİ?
(DEYİŞLER)

KASETİ ÇIKTI

Evvela özünü, hakkı bir eyle
Kendini insanlığa sadık yar egle
Her zaman gerçeği doğruyu söyle
Gerçek aydınlığa çıkta öyle gel

Biz çekeriz imamların yasını
İşit gerçek erenlerin sesini
İmam Hasan içti ağı tasını
Allah bir Muhammet Ali diyerek

arif kemal
red türküleri-3 asıl adalet
KASETİ ÇIKTI

işimiz;

35 yıldır
Bütün Türk Basınıni
sizin adınıza izlemek ●

İLGİNİZİ bildirin DOSYANIZI açalım●

AJANS PRESS

Basın Takip ve Küpür Arşiv Merkezi

Tel: 526 37 55 P. K. 1039 Sirkeci

YENİ TÜRKÜ

Sürgünler bizim, turnalar da...

"Ancak, var olabilen bir hareketi yansıtabilir müzik. Her çıkan bir fetva, bir mesaj verip hemen etkilemeyi bekleseydi, herhalde bambaşka olurdu işler. Gerçekten toplumsal bir dinamik varsa, onu ortaya koyabilirsiniz."

“Yeşilmişik”, Yeni Türkü’nün son kasetine adını veren parça. Can Yücel’in şiirinden Derya Köroğlu’nun bestelediği bu şarkıyı, grubun geçen mayıs ayında Ankara’da verdiği konserde ilk kez dinlemiştik. Yeni Türkü konserlerinin özelliği, dinleyici ile grup arasında kurulan olağanüstü iletişim ve yapılan müziğin salonda neredeyse elle tutulur bir kardeşlik duygusu ve coşku uyandırmasıdır. Farkında olmaksızın yüzünüze bir gülümseme yayılır; yanınızdakini, tanıyın, tanımayın, onunla birlikte şarkılara katılmaya başlarsınız. İçinizdeki aydınlık, hayatı paylaşma sevincidir.

YENİ TÜRKÜ’NÜN SIRRI NE?

Yeni Türkü, geçmişten geleceğe kalacak olanı bugün de yakalayabiliyor; dinleyicilerine, bütün insanlıkla birlikte “tek bir dünya”yı paylaştıklarını ve zamanın akışı içinde her dem taze kalan şeylerin var olduğunu duyumsatıyor. Yeni Türkü ve onun müziği aracılığıyla bizler, dünyanın burgacına Doğulu ve Batılı özelliklerimizin birbirine geçtiği Akdenizli kimliğimizle karıştığımızı hissediyoruz. Acının, zulmün, yoksulluğun kol gezdiği, ama sıcaklığın, kardeşliğin, direnme gücünün ve yarın umudunun hiç solmadığı bir ülkenin çocukları olarak, bizi biz yapan bütün çelişkilerimizle birlikte, insanlık ailesinin bir parçası olmanın kıvancını tadıyoruz. Geçmişte değerli olan her şey geleceğe aktarılıyor; ama ancak biz onu *bugün* yakalayabilirsek! İşte Yeni Türkü bizi bunu yakalamaya çağırıyor, hayatı eritememeye...

Bizim hayat anlayışımızda, özellikle de solculuğumuzda, Doğu duyarlığı, melankolisi ve köylü değerleri ile devrimci değerlerin çoğu zaman birbirine karışması sonucunda, masun bir “asık suratlılık”, yaşama sevincini küçük görme ağır bastı. Çektiğimiz acılarla ve acıya katlanma gücümüzle

övendük, hep. Bunun, çile çekmeyi Tanrı’ya götüren esas yol, varoluşun erdemi olarak gören tasavvuf geleneğinin toplumsal psikolojimizi büyük ölçüde etkilemesiyle de bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Kanlı gözyaşları ve idam sehpalarıyla

gençliyiiz. Bin yıllar önce onun gençliğiydik, bin yıllar sonra da onun gençliği olacağız. Değil mi ki sevmesini biliyoruz, değil mi ki direnmesini biliyoruz ve değil mi ki her şeye rağmen gülmesini, dans etmesini, hep birlikte türkü söylemesini biliyoruz... Öyleyse yarınları bizden başka kim kurabilir?

“Yeşilmişik”, ülkemizi ve tek tek bireyler olarak bizleri saran çelişkileri sanki grubun bütün önceki kasetlerinden (Buğdayın Türküsü, Akdeniz

Akdeniz, Günebakan, Dünyanın Kapıları) daha belirgin bir şekilde yansıtıyor. Bir yandan “Mamak’a sonbahar geliyor”, “kar yağıyor bahar dallarına” ; bir yandan da “yıllardan sonra, yollardan sonra”, “yine yükseliyor dalgalar, yaklaşıyor

YENİ TÜRKÜ (Soldan sağa) Murat Buket, Derya Köroğlu, Tuğrul Bayrak, Selim Atakan, Fuat Oburoğlu.

bezenmiş kaset ilanlarıyla birlikte “ağlama anne” ağıtları, böyle bir hayat anlayışını yansıtıyor. Devrimcilikle çile ve ölüm özdeşleşirken, yaşama sevinci ve neşe, neredeyse kendi içinde, bir “karşı-devrimci” mesaja dönüşüyor. İnançları uğruna zulme ve ölüme meydan okuyanlar, elbette insanlık onurunu bugünden yarına taşıyorlar. Ama onurla yaşayan, paylaşmanın sıcaklığını, hayatın coşkusunu bilenler de öyle yapıyor. Bu dünyada acılar, gözyaşları, sürgünler bizim olduğu gibi, gökkuşakları, telli turnalar, sevdalar ve dostluklar da bizim.

Üstelik biz hiç yaşlanmıyoruz; hep “yeşilmişik” gibi, her dem taze kalıyoruz. Çünkü biz bu yaşlı dünyanın

fırtına.” Ve “Haydi Gel” diyerek Yeni Türkü bizi hayata ve mücadeleye çağırıyor: “Öyle mahsun durma / Sen de katıl coşkuya / Haydi el ele, dalga dalga yürüyelim yollarda.”

Yeni Türkü’yü dinlerken, dünyayı yeniden avuçlarınızda hissediyorsunuz. Tıpkı ‘68’lerde olduğu gibi, o “bir şeyleri değiştirebilirim” duygusu geri geliyor ve her şeyin mümkün olduğuna dair bu benzersiz duyguyla yüreğinizden bir şiir yazmak, sokağa çıkıp insanların arasına karışmak, bir kavganın ucundan tutmak, birisine âşık olmak geçiyor. Çünkü dünyada seveda oldukça, sevmesini bilenler hep “yeşil” kalıyor.

FATMAGÜL BERKTAY

“Bozmayın moralinizi!”

Yeni Türkü grubunun üç üyesi Derya Köroğlu, Selim Atakan ve Murat Buket’le 2000’e Doğru adına Orhan Kâhyaoğlu görüştü.

—1980 öncesinde müzikte birtakım arayışlar vardı. Siz de o arayışlar içinde kendinize yer bulmaya çalıştınız. İlk ürün Buğdayın Türküsü oldu. Bu daha sonraki Akdeniz Akdeniz kadar yaygınlaşamadı. Bunun nedenleri konusunda ne düşünüyorsunuz?

Derya Köroğlu — Yaygınlaşamadığı doğru. Bunun birçok nedeni var. Biri, bu çalışmayı sadece plak olarak yayımlamamızı. Dağıtım aksaklıkları vardı ve ilkti, duyulmamıştı. Ardından da 12 Eylül geldi. Ankara’da yaşamamızın da dezavantajları vardı; örneğin İstanbul’da doğru düzgün konser veremedik o dönemde. Akdeniz Akdeniz daha değişik bir çizgiydi. Buğdayın Türküsü iddiasızdı.

MÜZİK FETVA VERMEZ

— Sizi bir araya getiren neydi? O yıllarda önce şiirde ‘Yeni Türkü’ diye bir akım ortaya çıkmıştı. Daha sonra müziğe yansdı bu akım. Sizin seçiminizi ne etkiledi?

Derya Köroğlu — Gruba Yeni Türkü adını koyan Yaşar Miraç oldu. Yaşar o yıllarda Yeni Türkü diye küçük bir dergiyi Ankara’da tek başına çıkarıyordu. Yazdığı şiirlerin kendiliğinden ezgileri olduğuna inandığı için şiirine Yeni Türkü adını vermişti. Çağdaş ve güncel konuları, şiirlerinde halk şiiri biçiminde anlatmaya çalışıyordu.

Selim Atakan — Biz Derya ile lise çağlarından beri beraberdik. Birlikte Batı müziği çalışıyorduk. Çeşitli yarışmalara katılıp ödüller aldık. O yıllarda pek beste yapılmıyordu. Daha çok halk müzikleri aranje ediliyordu. Sonra beste çalışmalarına başladık. Yaşar Miraç’ın etkisiyle de şiir dünyasına yaklaştık. Bu arada ‘İnti İllimani’den çok etkilendik. Şilili halk müziği topluluğu Avrupa turnesindeyken ülkelerinde darbe olur ve dönemezler geriye. Avrupa’da kalıp müziklerini daha da geliştirirler. Kendi halk müziklerini ve aletlerini çok değişik bir biçimde kullanıyorlardı. Çok hoşumuza gitti bu çalışma. Sonra Yunan müziğini dinlemeye başladık, Manos Laizos’u ve Theodorakis’i. Baktık ki

aynı yaklaşım onlarda da var. Türkiye’de de bunu yapabilir miyiz dedik. Daha önceleri de Modern Folk Üçlüsü, Fikret Kızılok ve Moğollar vardı bu tür müziğe yakın olarak.

— 60’lardan, 70’lerden sonra burjuvazinin bir kültür hegemonyası var. İletişim araçları ile insanlara nüfuz ettiler. Müziğe sözle çok şey yüklemenin, etki alanı açısından önemli bir rolü olduğuna inanıyor musunuz?

Derya Köroğlu — Verilen mesajlar yerine ulaşamayacaktır diyorsunuz sanıyorum. Her şeyden önce sadece müziğin sözleriyle yapılabilecek şeylerin sınırı var elbette. Ne kadar etkili olunabilir ki? Ahmet Kaya’nın büyük iddiasını hatırladım. O devrim yaratacağını da söyleyecek kadar abuk-sabuk bir çizgiye vardırdı müziğini. Bence olsa olsa var olabilen bir hareketi yansıtabilir müzik. Her çıkan bir fetva verip, hemen etkilemesini bekleydi herhalde bambaşka olurdu işler. Yani gerçekten toplumsal bir dinamik varsa, onu ortaya koyabilirsiniz. Bu çok önemli; küçümsenmemesi gerekir. Yani insanların bilinçlerinde nesnel olayların aydınlanması. Müziğin insanın yeniden düşünmesine, duygusal ve düşünsel yönden bir katkısı olabilir. Bundan öte bir rolü olabileceğini sanmıyorum. Birçok zaman sözü çıplak biçimde söylemekten, ima etmek daha etkili olabiliyor. Buğdayın Türküsü’nde

seçtiğimiz şiirler bile, yalınkat, doğrudan şeyler değildi. Zamanla daha sembolik, daha gündelik yaşama ait imgelere döndük. Sadece şiir değil, şarkı sözleri de işin içine girdi.

— Yazılmış bir şiiri müzikle birleştirmek, angaje etmek bir sorun olarak gündeminize gelmiyor mu?

Derya Köroğlu — Biz şiirle başladık işe. Yaptığımız müziğin sözlerini ille biz yazalım demiyoruz. Biz çağımızın tanıkları olan insanlarla birlikteyiz. Yeni Türkü grubu yalnızca burada gördüğünüz müzisyenlerden oluşmuyor. O şairler de var grubun içinde. Bazıları şiirleriyle çağlarını temsil ediyorlarsa biz de müziğimizle temsil edebiliriz. Müziğimizi güçlü bir şiirin ardına saklamadan kuşkusuz. Bu bir bileşimdir. Şarkı sözlerinin şiirsel yanlarını da her zaman için koruduk. Ne kadar şarkı sözü olsa da bizim sözlerimiz Türk Hafif Müziği şarkı sözü değil.

“GELENEKSELİ GÜNLE BİRLEŞTİRDİK”

— Başlangıçta sözünü ettiğiniz İnti İllimani müziğinin içinde görüyor musunuz kendinizi? Yoksa ‘kendimize özgü bir şeyler yarattık’ mı diyorsunuz?

Derya Köroğlu — Az önce unuttuğum bir şey var. Yaşar Miraç Yeni Türkü derken aklında İnti İllimani yoktu. O bir rastlantıydı. Biz geleneksel olanı reddetmiyoruz. İşin can alıcı noktası bu. Evrensel diye

“Birçok zaman, sözü çıplak biçimde söylemekten, ima etmek daha etkili olabiliyor.”

nitelenen ve daha çok anglo-sakson müziğin içine dalmadık biz. Geleneksel olana saygı duyduk ve ondan esinlenerek, onu yeniden yaratarak, belki de sürdürmeyi düşündük. Bunu yaparken de güncel bir ses getirmek istedik. Dolayısıyla koşulların benzerliğinden doğan bir paralellik oldu. Zaten bu bir müzik türü olmaktan çok bir fikir akımı.

Murat Buket — Belli kuralları olan, her ülkede aynı reçeteyle uygulanan bir şey değil kesinlikle. Geleneksel müzik ve enstrümanlardan yararlanılarak güncel anlatımların yaratıldığı bir müzik bu. Her yerde de farklı biçimde ortaya çıkabilir.

Derya Köroğlu — Türkiye’de yaşıyan insanların kulakları makamlara alışık. Doğduğumuzdan beri radyoda yurttan sesler dinleriz. Dolayısıyla, yelpaze olarak her yaştan ve her kesimden insanlara hitap edebilmek için bir kalıba saplanıp kalmamak gerek. O makamlar üzerinde çalışarak, onları değerlendiren, hatta o enstrümanları kullanarak bir şeyler yapmayı düşünüyoruz.

Katı bir çizgimiz olduğu kanısında değiliz. Her kasetimizden sonra dinleyenler değişik bir şey olduğunu söylüyor. Kendimizi sınırlandırmıyoruz derken, bir üslubumuz da yok demiyoruz. Sonuçta bir grubuz çünkü. Bizim müziğimizin entelektüel yapısı yine de ortalama dinleyici düzeyinin yukarısında kalıyor her zaman. Bir yandan TRT, bir yandan da ağlayan müzik, ortamı zehirliyor.

DİNLEDİKÇE GÜZEL

— *Şarkılarınız birbirinden bağımsız gibi görünse de bir tema bütünlüğü var.*

Selim Atakan — Şu anda Türkiye’de kabul edilmiş bir şarkı formu var. Çok basit bir form ve insanı çabuk sıkıyor. Bunu Türk hafif müziği için söylüyorum. Biz onları tekrarlamak istemiyoruz. TRT bizi bu yüzden kabullenemiyor. Bizi dinleyenler, “Şarkılarınızı ilk dinlediğimizde bir şey anlamıyoruz ama, dinledikçe daha çok hoşumuza gidiyor” diyorlar. Bu da Türkiye’deki alışılmış şarkı formunun dışında olduğumuzu gösteriyor.

Derya Köroğlu — Alışılmayan bir yönümüz de kasetlerimizde enstrümantal parçalara yer vermemiz. Bizim plak yapımıcısına sorsanız, “Bunların burada ne işi var?” yanıtını verir.

— *Son zamanlarda tartışılan ko-*

“Her yaştan ve her kesimden insanlara hitap edebilmek için bir kalıba saplanıp kalmamak gerek.”

nulardan biri de “özgün müzik” olayı. 40’a yakın sanatçı var “ben özgün müzik yapıyorum” diyen. Siz bu harekete nasıl bakıyorsunuz?

Derya Köroğlu — 12 Eylül’ün yarattığı bir ortam bu. Yaklaşık 4-5 milyon insan bu dönemden korkunç bir biçimde öyle ya da böyle etkilendi. Onlara hizmet eden bir müzik olarak çıktı “özgün müzik”. Daha önceleri film müziğine bu ad veriliyordu. Unkapanı kafası, mantalitesi bir ad bulmak zorundaydı ve bunu buldu.

“ARABESK MÜZİĞİN OLUMLU YANLARI VAR”

— *Arabesk olayını müzik bağlamında nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Derya Köroğlu — Arabesk müzik kendi kendini yaratmıştır. Toplumsal bir kendiliğindencilik içinde oluştu. Bu da tek başına tutarlılık anlamına geliyor. Çünkü var olan bir durumu bir soyutlamayla, sembolik anlatımla yansıtıyor. Hiçbiri-miz arabeske her an saldıran insanlar değil. Ölümü bir yanı Türkiye’deki makamsal özellikleri içinde taşıyor olması. Biraz kabalaştırılmış, dönüştürülmüş ya da zenginliği biraz kırılmış da olsa, arabeskin Türkiye’de yayılması, makamsal müziğin halk tarafından dinlendiğini ortaya koyuyor.

Murat Buket — Halkın kulağında kolaylıkla yer edebilecek çeşnileri içinde taşıyor. Makamsal müziğin halkta yer etmesi bakımından önemli işler üstleniyor bence arabesk.

UMUDUN RENGİ GRİ DEĞİL

— *Son çalışmanız Yeşilmişik’e geçelim derseniz. Nasıl oluştu bu çalışma?*

Selim Atakan — Aslında Akdeniz Akdeniz ve Yeşilmişik arasında

bir benzerlik var. Şarkı sözlerinin aranmasından kasetin çıkmasına kadar her aşamada birlikteydik iki çalışmada da. *Günebakan* ve *Dünyanın Kapıları*’nda bu birliktelik daha azdı. Bütünlüğümüzün asıl nedeni bu. Müziğimizdeki değişimler, deneyimlerimizden ve birlikteliğimizden kaynaklanıyor.

Derya Köroğlu — *Yeşilmişik*’te stüdyoya girmeden harcadığımız entelektüel faaliyet hepsinden daha fazla. Ama yine de bazı şeylere yetişemedik. Yetişememişlik duygusu da iyi bir şey tabii. Belki de lafı tam gedğine oturtamadık. Ama kasetteki ana fikir sözlerle belirgin. Bu fikir bütün grup olarak benimsediğimiz bir fikir. İleriye doğru güzel günler vaadeden bir hareketin, bugünden kendini böyle gri olarak tanıtmaya bize çok ters geliyor. Geleceğe ilişkin güzel umutlarınız varsa, siz de yüksek moralli insanlar olmalısınız. İşte söylemek istediklerimiz, belki biraz basit ama bu kasette var.

“NASIL ANLATABİLİYORSAN ÖYLE ANLAT”

— *Nostalji var. Bazı yerlerde romantizme de kayıyor. Bir boyutuyla toplumsal çıkarımlar gündeme geliyor, diğer yandan da romantizmin ağırlığı...*

Derya Köroğlu — *Günebakan*’ın sözlerinde var bu. Bizimki “ah nerede o eski güzel günler!” demek değil. Ama her zaman eski günlerden bir çağrışım da var kafamızda. Belki de bu kaçınılmaz, yaşadığımız günler böyle gerektiriyor. Canlı bir dönemden çıktık. Bugün içinde bulunduğumuz ortam da belli. Elbet hiçbir zaman bir nostalji olarak köşeye koymadık. Hep bir umut ışığı oldu. □

ORHAN KÂHYAOĞLU

GÜLE GÜLE TUNCAY BETİL

Çocukların dostunu yitirdik

Tuncay Betil, bir kadeh rakıya yapılmış yüzlerce resim bıraktı arkasında. Çocuklarla, çiçeklerle bezeli. Oğlu Utku'yla sokakları dolaşır görüp de evlerinin bahçesinde konuk olmasına izin verenler nasıl da hüznüydüler TV ekranında!...

Çocukların ve çocukların can dostu ressam Tuncay Betil dünyamızdan göçüverdi. Ardında yüzlerce resim bıraktı. Her biri "bir kadeh rakı" karşılığında verilmiş nice güzelim resimler. Önümüzdeki günlerde Tuncay Betil sergileri görürsek şaşmayalım. Dostlarının son merhabaları olacak ona... "Seven", "can" ve "karagün dostları"nın. Sağlığında ilgilenmeyenler ve onu ancak evlerinin bahçelerinde konuk edenler, öldüğü gün çok hüznüydüler TV ekranlarında. Şimdi Tuncay Betil adına söz sırası onlarda mı? Yazık...

Okuyacağınız yazı, Ankara'nın bir güz akşamında sofrabaşında yapılmış bir söyleşidir. Ne konuşulmuşsa, öyle — Rahat bu. Otopüste, takside, dolmuşta, trende anlamıyor kimse. Herkes su içtiğini sanıyor.

— Ateş suyu mübarek. Yanlışlıkla bir içtimdi...Park dönmeye başladı. Kendimi o Abdi İpekçi Parkı'nın gölüne attım... Bekçi geldi... Düüüüü!.. Düüüüüü!.. Adam kızıp duruyor... Ben gülüyorum. Sonra da uykum geldi.

— Tamam...Sus bi sus!

— Niye, yalan mı?

— Bu hep böyle işte!..Hep karışır benim işlerime... Biz konuşurken bir ke-re olsun sus be!..Çocuk kafamı kızdırma benim, bırak o çantamı.

— Bana iki bin lira lazım.

— Yok param.

— Yok ya, yokmuş... Bana iki bin lira lazım, dedim.

— Harcadık hepsini...Kaç tane döner yedin, mısır yedin, oyuncak aldın.

— Var biliyorum ben, var. İçerde o zaman. Görürsün sen. O kadar resim yaptın bugün para aldın...

— Deli edecek bu çocuk beni allahım... Ulan gel buraya gel... Katıp karıştırır şimdi her yeri... Gel buraya al. Çabuk gel kaybolma bir yere akşam çöktü dışarda. Yeter bundan çektiğim be!

— Resimlerinde hep çocuklar var Tuncay...Çoğu da Utku'ya benziyor...

— Kedileri de seviyorum ben... Kuşları...Çiçekleri de... O şey gibi bir, içimdeki çocuk gibi... Utku o

TUNCAY BETİL: "Benim için çiçekler de, çocuklar da hem dağlara hem kentlere merhabadır. Grevdeki işçi kulağına taksın benim çiçeğimi...ya da gelinler duvak yapınlar."

işte...İçimdeki çocuk...Bak kayboldu birden...Resim yaparken, yataarken, içerken, gezerken hep yanımda o var. Şimdi gecikir bak, parayı aldı ya uff!.. Şu ayağım parkta yattık ya o' gecedan beri böyle kütük gibi oldu, şişti baksana.

— Bak bir önerim var Tuncay, bolca resim yap burda malzeme alalım sonra bir sergi açalım, geliriyle bir ev turalım. Bitsin bu sefalet dediğin yaşam hem Utku için de...

— Bak, gelmedi görüyor musun? Kayıp. Kim bilir nerededir? Bana kimse bir şey vermez kardeşim.

— Biz de aracı oluruz.Çözeriz, bakar-sın. Bu kadar dostumuz, arkadaşımız var. Yardımcı olurlar bize.

— Şimdiye kadar neredelirdi kardeşim?...Ben dostlarımdan çok çektim.

— Bir de bizim dostlarımızı sınarız. Ben inanıyorum.

— Bak, Orhan Bey kardeşim, benim umutlarla işim yok. Karın tokluğuna

resim yapıyorum. Belki başka ülkede olsam, böyle olmazdı...İşte Kültür Bakanlığı şurda, burnumun dibinde, ne yaptı şimdiye kadar benim için resim satmayı ben de bilirim. Sen onları 'yapacak bir yer, yatacak bir yer göster, koskoca devletsin, devletin sanatçısı diye neler yapıyorsun neler. Biz neyiz peki? Burda olmuyor işte. Ama başka yerde, belki ...Utku! Yok işte, yok...Allahım, hep böyle arattırır kendini, hoşlanıyor bundan, babası gibi.. Ayağım ağrımasa...Eskiden böylemiydik a gülüm... Şuna bak bir pantolon, bir tişört...Şık kadındım ben, giydiğim yakıştırdı. Her şeyimiz o otelede kaldı...Menekşe Sokak'ta resim malzemeleri de öyle, borç çok baktım ödeyemiyorum, kaçtım aldığım gibi Utku'yu ver elini sokaklar...

— Ödesek onları?

— Ödeyemezsin kardeşim, çok para.

— Bir doktora gitsek, hem ayağın-zı...Hem de şöyle bir genel...

— Acı patlıcandan imambayıldı bile olmaz kardeşim... İçer misin?

— Şu zarların rengi nasıl canlı değil mi? Müthiş bir şey! Akıyorlar sanki yıldız gibi... Maviyi görüyor musun? Boncuk boncuk mavi...Çiçekler gibi. Şunlara bak, vay be!..

— Senin resimlerindeki çiçeklerin mavis-i gibi...

— Çiçeksiz hayat var mı ki? Benim resimlerimde olmasınlar. Çocuklar gibi gülüyorlar hepsi inadına yaşıyorlar ve de her mevsimde... Bakıyorsunuz her yerde varlar; çöplüklerde, kırlarda,dağlarda, seralarda, pencereler önünde. Dünya hep çiçek olsa! Çocuk gibi bir şey bu çiçek...

— Hiç grevdeki işçiyi, tarlasında çalışan köylüyü, ya da ağlayan gülen bir genci, uçsuz bucaksız bir ovayı, dağları resim olarak düşündün mü?..

— Benim için çiçekler de çocuklar da hem dağlara hem kentlere bir merhabadır...Grevdeki işçi kulağına taksın benim çiçeğimi ya da gelinler duvak yapınlar...İçer misin?..

ORHAN AYDIN

Anısını yaşatmak, anılarda yaşatmak

Ibrahim Kaypakkaya'nın 18 Mayıs 1973'te işkencede sona eren 24 yıllık yaşamı, yer yer babası Ali Kaypakkaya'nın tanıklıklarıyla anlatılıyor Nihat Behram'ın *İşkencede Ölümün Güncesi* kitabında.

Yeni bir kitap değil bu. Son olarak 1979 yılında dördüncü baskısı yapılmış olan *Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit*'in adı değiştirilmiş. Tek fark, bazı isimlerin çıkarılması ve Kaypakkaya'nın babasına yazdığı 9 Mayıs Tarihli mektubun kısaltılarak konulması. İlk kitabın geliri İb-

rahim Kaypakkaya ve onun yaralı olarak kurtulduğu Vartınik'teki Köm baskınında ölen arkadaşı Ali Haydar'ın mezarının yapımına cezaevlerinde yatan devrimcilere bağışlanmış, Behram tarafından. Yeni baskısının geliri de ölüm orucunda sağlığını yitiren Aysel Zeliir'e.

Behram, özellikle Ali Kaypakkaya'nın, oğlu için çirpimlerini öyle bir üslupla aktarmış ki, olayın doğal anlatımında insanı zaten saraçak olan duyarlıktan bir melodramla uzaklaşıyor. Bu edebi yönün bir de siyasal

boyutu var: Mistifike edilmiş devrimci önder tipinin sorgulanamaz hale gelişi başka bir deyişle "kişiye tapma" eğiliminin doğuşu. Sonuç, henüz 24'ünde yaşamdan ayrılmış bir gencin o zamana kadar edinebildiği birikimle yazdıklarının, dünyayı değiştirmeye eyleminde kılavuz kabul edilebilmesi.

Düşünceleri uğrunda yaşamını veren kişilerin anıları ancak özledikleri dünyayı yaratarak yaşatılabilir. Bu da salt duygu ve coşku ile değil, bilinç ve hatalardan öğrenme tutumuyla mümkün.

İşkencede Ölümün Güncesi (Nihat Behram, Yurt yay. 112 s.)

Günlerin beşiğinde bir şair

"Hatıra Foturafl" adlı ilk yapıtında Turgay Nar kendi imgeleriyle destansı, soluklu bir şiiri yazıyor.

Bu yapıta Hilmi Yavuz bir sunuş yazmış. "Turgay Nar, şiirini neredeyse bir Rönesans doğabilimcisi gibi, onun söylemiyle kurmaktadır. Onun şiirini büyü ve yabancı bir bütünsellik olarak alımlamam da, sanırım bundan dolayıdır. Doğa'ya ve insana ilişkin ne giriyorsa şiirine, ayrışmamış bir bütünsellik içindedir" diyor ve ekliyor: "Sanki çok eski çağlarda belirsiz bir ayın sırasında mırıldanılmış bir tılsım şiiridir onunkisi..."

Erciş, Muradiye ve Çaldıran depremlerinden, Süphan dağı, Şahmaran ve Harçık boylarından söz ediyor şiirlerinde; bir tür kendi kültürünü, köklerini arıyor. Yerel-geleneksel motifler de serpiştiriyor dizelerine. Bunu da sığ bir yöreselliğe, basit bir şematikliğe düşmeden yapıyor. Farklı bir estetik arayışın da içinde Nar. Yeni ve kendine ait imgelerle kuruyor, kendi sözcükleriyle yazı-

yor şiirlerini.

"*Karanlık kuytulardan kör/Yılan ısıltığından serin/Yıl on iki ay canımda/Bir kelepçeydi gözlerin.*" diyor Turgay Nar ve Hilmi Yavuz'un saptamalarını da doğruluyor şiirleriyle... "Ölüm gelir sivrulur" adlı şiirinde: "*Sırat mı keskindir ayaz mı/Kan vurmuş karlar üstüne/kefenlerden beyaz mı (...)* Süphan dağı dayımdır benim, O yirmi kurşun yemiş de gecelerden/Bir hâlâ durur içinde erimeden." gibi büyü ve yalın dizeler. Titiz bir şiir işçisi olarak bir savrukluğa düşmeden üretiyor. Doğa betimlemeleri de oldukça ge-

Hatıra Foturafl. (Turgay Nar, Cem Yay. 72 s.)

niş yer tutuyor şiirinde.

Yüreği geniş bir ülke Tur-

gay Nar'ın. Bir genç şair olarak umutla bakılabilir üretceklerine, şimdiden... Günlerin can beşiğinde o da yüreğinin geniş ülkesinden yeni şiirler damıtacak ve şiirimiz bu aşılma evrede böyle genç ve yeni çıkışlardan kan alabilecektir kanısında.

Yüreğinde kaçak özelemler taşıyan biri ve bir sözcük kaçakçısı Turgay Nar. Kısaca, bir "kaçakçı" O... Bu yüzden belki biraz gözardı edilmiş ve eleştirmenlerin üstünde pek durmadığı bir şair olarak duruyor. Oysa Nar'ın şiiri estetik dokusuyla özümsemeli ve sahiplenilmelidir.

YILMAZ ODABAŞI

Bebeklerin Ulsu Yok. (Ataoğlu Behramoğlu, Adam Yay. 57. s.)

Behramoğlu ne yazıyor?

Bebeklerin Ulsu Yok, kanımca, Behramoğlu'nun özellikle son yıllarda şiirden giderek iyice uzaklaştığının somut bir örneği. Tüm savaşa karşı barışı savunan şiirler ideolojik kertede güzel söylüyor elbet. Ama şiir bunun güzel söylendiği

yerde başlamaz mı?

Behramoğlu'nun dörtlüklerinde Brecht'in yalın söylemli, didaktik şiirlerine benzeme çabasında bir dil tutturulmuş. Ne var ki, Brecht'te tersine, yalınlık çoğu kez tekrara ve yavanlığa yol açıyor. Bir karamela naifliği

ÖLÜMÜNÜN 30. YILINDA ASAF HALET ÇELEBİ

Çiçek giyinen şair

Ülkemiz edebiyatının “vazolu şairi” Asaf Halet Çelebi’yi yitireli tam 30 yıl oluyor. 15 Ekim 1958 günü, tıpkı “Nirvana” adlı şiirinde dediği gibi “karanlığa geçti, karanlığı geçti, renkleri, şekilleri, hepi ve hiçi unuttu, sonsuz büyüdü...” Çelebi. Arkasında, bir düzineye yakın araştırma-inceleme kitabı, o zamanlar pek çok kimsenin “yabancı ve tuhaf” karşıladığı bir yığın şiir ve bol miktarda “unutkanlık” bıraktı.

Çok zengin kaynaklardan beslenen şiirleri ve çok renkli kişiliğine, şaşırtıcı davranışlarına rağmen, bugün özellikle genç kuşaklar tarafından hemen hiç tanınmıyor Asaf Halet. Bir arayışın ve ürperişin şiiridir Onunki. Bütün kültürlerden ve uygarlıklardan yararlanan, eski Mısır’dan Bizans’a, Hind mistisizmine kadar uzanan, Doğu’yu ve Batı’yı, Divan ve Halk şiirini aynı oranda kullanan öncü bir şiir de aynı zamanda. Kendi çocukluğuna ilişkin gözlemleri ya da İstanbul anıları, “müşahhas malzeme ile mücerred bir alan” formülünün içinde bir dize oluverirler hemen. Budizmin ünlü “Om Mani Padme Hum” duası, “ideal kâinatın izahını yapma sevdasında küçük bir çaba” olarak

karşımıza çıkarır. Kimi zaman da şairimizi, bilinçaltısının geniş ölçekli yansıma alanında, bir kitaptaki harflerin neler hissettikleri üzerine kafa yorarken buluveririz.

Çağdaşlarından çok ayrı bir şiirin sözcüsüydü Çelebi. Bir akım kurmadı, böyle bir çabanın içine girmedi. Bakışımızda, kimi yorumcuların dediklerinin tersine, farklı şiir dönemleri de göremiyoruz Onda. Oysa, Asaf Halet Çelebi’yi Necip Fazıl Kısakürek ile aynı kefeye koyanlar da oldu, üç-dört ayrı şiir döneminden söz edip, sonunu “İslamcı Şiir”e bağlayanlar da. “Şiirlerimin bir yerinden şüpheye düşen olursa, eski şiirlerime bakar, bulur, anlar. Çünkü bütün şairlerin gerçekte bir tek şiirleri vardır. Bize ayrı ayrı sunulanlar, o bir tek şiirin parçalarıdır” demişti Asaf Halet. Kendi uzun şiirini ise insanlığa ilişkin kıldı. Garip bir kaçış ve başkaldırı psikolojisinin bilinçaltında bıraktığı belli belirsiz etkilerde sinadı şiirini. Kimi zaman yaşamayı ve direnmeyi seçti, kimi zaman yok olmayı, karanlığı. 50 milyon yıl önce yaşayan bir trilobit gibi hissetti kendini, can sıkıntısı duydu. İçindeki mağarada gömülü duran, binlerce kitaba döndü. Önündeki ve arkasındaki dalgalarla birlikte Mariyya?

oluşuyor.

“Savaşı kim ister kim ister savaşı/Sen ister misin/ Tezgâhta alın teri döken?.../Ekinine yağmur bekleyen?.../Oğlu askerdeki ana?.../ Süt emziren yavrusuna?.../ Evlenmek, anne olmak isteyen?.../ Siperde evini özleyen?.../Dünyaya merakla bakan bebek?.../ Yaşlanan, yaşamlar üreterek?”

Kitap baştan sona benzer

ve uzun örneklerle dolu olduğundan burada yeterince alıntı yapmak olanaksız. En iyisi şiirsevenlerin bu kitabı alıp okuması ve al gülüm ver gülüm ortamının eleştirmenlerine sorması: Yıllardır özellikle cezaevindeki genç şairlere -haklı olarak- yönelttiğiniz eleştiriler, neden Behramoğlu için geçerli değil? Alın, yüzleştirin. □

A.G.A.

—Mariyya—

çin kadar uzaklardan
can kadar yakından
sen bir masal kızısın
dün

çinden gelmiştin
bugün

lizboa’dan
yüzünde tarçın kokusu
gözünde cîn
bir gün buradan gidersin

mariyya

can kadar yakın
çin kadar uzak
lizboa boyalı haritalarda kapanır
bir gün buradan gidersin

mariyya

aynalarda seni ararım
bu şehirde seni ararım
bu dünyada seni ararım

mariyyaaa

ya şarkılar yazdı. Ses yankıları ve derinden gelen çağrışimlardan çok etkilendi ama bunları hiçbir zaman sayıklamalara ve karabasanlara dönüştürmedi.

“Bakanlar bana gövdemi görürler/ben başka yerdeyim” diyordu. Ancak, özellikle “gövdesi” ve davranışları ile de sürekli dikkat çekti. Tombul yanaklı, sarkık pos bıyıklı, sarı pantolonlu, beyaz iskarpinli, mavi gömleğinin üzerine ekose kumaştan bol düğmeli bir yelek giyen ve yeleğinin cebinde de en az 30 tane dolmakalem taşıyan bir insan “görülmez” mi? Üstüne üstlük sürekli yakasında taşıdığı çiçeğin kökünü alt cebine yerleştirdiği su dolu küçük bir şişenin içine uzatıyorsa... Bu yüzden zamanında “vazolu şair” olarak anıldı.

Doğrusunu söylemek gere-

kirse politikadan sürekli uzak durdu. Bu yüzden de dönemin sosyalistleri tarafından pek sevilmezdi. Ama sırf içini boşaltmak ve deşarj olmak için, 1946 seçimlerinde bağımsız aday oldu ve birkaç kere nutuk attı. Başına herhangi bir bela almadan düşündüklerini söylemenin bir yolu bu Çelebimize göre.

Edebiyat zenginliğimiz içinden bir Asaf Halet Çelebi geldi, geçti. Bugün pek anımsayanı yok. Zaten hiçbir öğrencisi, devamcısı da olmadı. Dediği gibi, onu gömenler sadece gövdesini gömdüler. Asaf Halet Çelebi ise eminim ki bir martının kanadında Nirvana için uçup duruyordur...

“Dağın içinde ne var ki/güm güm öter” diye soruyordun Çelebi. Ya senin içinde ne vardı? □

TUNCA ARSLAN

KARA SEVDALI BULUT DENETİMDEN GEÇMEDİ

Yasaklı festival, festivallik yasak

Muamer Özer'in *Kara Sevdalı Bulut* adlı filminin gösterimi yasaklandı. Antalya Altın Portakal yarışması için ön seçici kurula sunulan filmi, "başvuru süresi dolduğu için" değerlendirme dışı bırakan kurul, daha sonra bu kararı "denetimden geçmediği için" verdiğini açıkladı.

“**F**ilmin bütününde işkence olayının ön plana alınması, radyo anonsları ve bazı konuşmalarla işkenceyi polisin yaptığı ve siyasi tutuklulara genellikle uygulandığı imajı verilmektedir. 17 yaşındaki teröristin idam edilmesi gibi T.C. kanunlarına ve gerçeklere aykırı olaylara yer verilmesi ve benzer nedenlerle T.C. güvenlik güçlerinin ve adalet mekanizmasının aşırı şekilde eleştirilmesi ve küçük düşürülmesi söz konusudur. Bu haliyle, devletin milletiyle bölünmez bütünlüğü ve milli güvenlik açısından yayımlanması sakıncalı görülmüştür.”

Kültür ve Turizm Bakanlığı Fikir ve Sanat Eserleri Dairesi Başkanlığı İstanbul Müdürlüğü'nün 11 Ekim 1988 tarih ve 860.0/473 sayılı bu kararıyla, Muammer Özer'in *Kara Sevdalı Bulut* adlı filminin gösterimi yasaklandı.

Başrollerini Zuhal Olcay, Haluk Bilginer ve Şahika Tekand'ın paylaştığı filmin başına gelenler, ayrı bir film senaryosu olabilir aslında.

Önce, *Kara Sevdalı Bulut*'un laboratuvar işlemlerinin bittiğinin ertesi günü, 27 Mart'ta yapımcı Kinomozik'in yazıhanesine "ihbar sonucu" baskın yapan polis, filme el koydu. İhbar filmin yurtdışına kaçırılacağı yolundaydı. Zaten Muammer Özer de yabancı pasaport taşıyordun. İhbarın asılsızlığının anlaşılmasından sonra da aylarca süren dava, 17 Ağustos'ta beraatle sonuçlandı.

28 Eylül'de geri alınabilen filmi kurtarmaya, negatiflerin adliye koridorlarından Türk Film Arşivi'ne nakledilmesi için verilen dilekçelerin de yetmediği görüldü. Film, yüksek ısı nedeniyle kurumuş, ek yerleri kabarak bozulmuştu. Ama olsun, geri alınmıştı ya.

Kısa bir süre sonra Antalya Film Festivali'ne katılmak amacıyla, *Kara Sevdalı Bulut* ön jüriye sunuldu. Aynı sırada denetlemek üzere sansür heyetine de başvuruldu. Alt Komisyon, 7 Ekim tarihinde olumsuz rapor vererek filmi Üst Komisyon'a devretti. Bir sanat ese-

rini sansür kurulunda fazla oyalamak istemeyen iyi niyetli kurul bir gün içinde Alt Komisyon'u onaylayan bir karar alıverdi.

Sağlık olsun, devletin ve milletin bölünmezliğine bir film feda edilebilir elbet. Ama, gariplikler burada da bitmiyor. İşin bir de festival yönü var ki, tam festival yani.

25. Antalya Altın Portakal Film Yarışması Ön Seçici Kurulu, bir filmin festivale katılabilmesi için denetimden geçmesi şartı olmadığını bilmiyor değildi. Festival için başvuran filmlerden *Kara Sevdalı Bulut*'ün değerlendirme dışı bırakılmasının sebebi, "Belirtilen süre içinde ön seçici kurula teslim edilmemesi"ydi. Bunu bildiren tutanağın altında kurul üyeleri Sungu Çapan, Bülent Oran, Nejat Saydam'ın imzaları vardı. Tarih 11 Ekim.

Aynı kurulun 13 Ekim tarihli açıklamasını da okuyalım mı? 25. Antalya Altın Portakal Film Yarışması'na katılmak üzere başvuran filmleri seyreden ön jürinin değerlendirmesinde, "belirtilen süre içinde ön seçici kurula teslim edilmediği" gerekçesiyle iki film yarış-

ma dışı bırakılmıştır. Bu filmlerden Muammer Özer'in *Kara Sevdalı Bulut*'ünün yarışma dışı bırakılmasının nedeni, "belirtilen süre içinde ön seçici kurula teslim edilmediği" değildir. Çünkü ön seçici kurul *Kara Sevdalı Bulut*'ü izlemiş ve "kendi aralarındaki konuşma ve değerlendirmelerinde" olumlu bulmuştur. Asıl neden, filmin denetimden geçememiş olmasıdır. Ön seçici kurulun son seçimini yapmasından bir gün önce gelen "Film Denetim Kurulu'nun *Kara Sevdalı Bulut*'ü yasakladığı" haberi üzerine, *Kara Sevdalı Bulut* ister istemez değerlendirme dışı bırakılmıştır."

Bir gün içinde ne mi olmuştu? 12 Ekim'de "festival filmlerinin denetim dışı bırakılarak festivallerde gösterilebileceği" kararı TRT haber bültenlerinde okunmuştu. Haliyle, "iş kitabına uydurma"nın gereği kalmamıştı.

Şimdi ön seçici kurul, olumlu izlenimleri doğrultusunda filmin Antalya'da büyük seçici kurula sunulmasını öneriyor.

Buyrun festivale. □

Perdenin arkası

İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda sahnelenen Michael Frayn'ın oyununu İngiliz yönetmen Chris Harris yönetiyor.

İstanbul Devlet Tiyatrosu, 1988-89 tiyatro sezonunu bu yıl İngiliz yazar Michael Frayn'ın üç perdelik bir farsı olan *Oyunun Oyunu* ile açtı.

İlk kez 23 Şubat 1982'de Hammersmith Lirik Tiyatro'da izleyici karşısına çıkan *Oyunun Oyunu* tiyatro üstüne yazılmış bir oyun. Michael Frayn'de bu oyunu yazma düşüncesi, Lynne Redgrave ve Richard Briers için yazdığı çok canlı bir farsı izlerken uyanmış. Kendi kendine "Sahne arkası, sahneden çok daha eğlendirici. Bir gün mutlaka sahne arkası ile ilgili bir fars yazmalıyım." demiş ve fars içinde fars olan *Oyunun Oyunu* böyle doğmuş.

Michael Frayn, *Oyunun Oyunu*'nda gezici bir tiyatro grubunu ele alıp, bu topluluktaki oyuncularını hem sahnede hem de sahne gerisinde bizlere gösteriyor. Oyunun birinci perdesi *Sonuç Sıfır* adlı bir farsın kostümlü genel provası

"Tiyatronun utandırıcı cephesi" başarıyla sergileniyor.

ile başlıyor. Oyuncularıyla başı dertte olan yönetmen Lloyd Dallas'ın diktatörce çalışmasını izleyip, diğer oyuncularını tanıyor. Sardalyeler ve viski motifi ile süslenmiş olan *Sonuç Sıfır*'i

ikinci perdede, bir ay sonra Goole'daki Royal Tiyatrosu'nda bir matinede görüyoruz. Bir yandan da oyuncuların özel yaşamlarını izliyoruz. Oyuncular arasındaki gönül serüvenleri, dedikodular, yaşlı oyuncunun içkiye olan düşkünlüğü, genç kızı oynayan kadının lenslerini düşürmesi...

Üçüncü perde ise üç ay sonra Stockton-on-Tees'deki Şehir Tiyatrosu'nda geçiyor. Gene aynı oyunun aynı perdesini izliyoruz. Felakete dönüşen aksiliklerle oyun arapsaçına dönüşüyor. Çeşitli doğaçlamalarla sürdürülen *Sonuç Sıfır* sonunda kazasız belasız bitiyor.

Taksim Sahnesi'nde sahnelenen *Oyunun Oyunu* iki açıdan dikkat çekiyor. Birincisi İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda 1978'den beri oynanan ilk fars olması, ikincisi oyunu bir İngiliz yönetmen Chris Harris'in sahneye koyması.

Yaygın bir kanıya göre, fars, ciddi olmayan "sabun köpüğü" diye tanımlayabileceğimiz bir oyun türü. Ancak bu kanı tamamıyla yanlış, Çünkü fars oyun türleri arasında en güçlü olanlarından biri. Oyunculuk açısından üstün bir beceri ve deneyim gerektiriyor.

İşte Nurinisa Yıldırım, Sadrettin Kılıç, Metih Belgin, Meral Oğuz, Seray Düşenkalkar, Atilla Olgaç, İlkiz Saran, Musa Uzunlar ve Ertuğrul İlgin den oluşan *Oyunun Oyunu* ekibi üç saate yakın bir zaman sürecinde bunu başarıyla yerine getiriyor. Kuşkusuz konuk yönetmen Chris Harris'in bu başarıda payı büyük.

CENGİZ KORUCU

CHRIS HARRIS

Anılar sahnede

— Sayın Harris, yönetmiş olduğunuz *Oyunun Oyunu* hakkındaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

— Her oyuncunun, yeri değiştirilmiş aksesuarlar, açılmayan kapılar, herkesi kahkahaya boğan çıkışlar, sarhoş başrol oyuncular, kısacası oyunun akışı içinde ters giden olaylarla ilgili anlatılacak birçok anısı vardır. Buna "tiyatronun utandırıcı cephesi" de diyebiliriz. İşte bu oyun da tiyatronun kulisini yansıtıyor. Gerçi tiyatroyu sarmalayan örtüyü kaldırmak çok tehlikeli olabilir. Bu bir topluluk önünde banyo yapmak gibidir. Ancak Michael Frayn, dengeyi çok iyi sağlamış, olağanüstü bir karışım elde etmiş.

— Yoğun provalardan sonra oyun Türkiye'de sahnelendi. Aldığı tepki nasıldı?

— Türk izleyicisinin tepkisi ve oyun gösterdiği ilgi gerçekten tatmin edici, çünkü oyun fazlasıyla İngilizler'e özgü. Genelde fars için de aynı şey söylenebilir. İngiltere'de çok eskilere dayanan bir tiyatro geleneği var. Amatör

olsun, profesyonel olsun tiyatroyla ilgilenenlerin sayısı oldukça fazla, o nedenle birinci perdede biraz şaşırması olabilir izleyici. Oyunun temposundan da memnunum, önümüzdeki birkaç hafta içinde kuşkusuz daha iyi oturacaktır. Oyuncuların farsın gereklerini nasıl yerine getirdiklerini gördünüz.

— İngiltere'de oyunun ilk sahnelenişinden sonra basında çıkan eleştirilerden birinci ve ikinci perdenin çok beğenildiğini, üçüncü perdenin sıkıcı ve gereksiz bulunduğunu biliyoruz. Siz İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda özgün metni mi kullandınız yoksa yeni bir dramaturji çalışması yaptınız mı?

— Bence oyunun en can alıcı noktası ikinci perde. Tiyatronun sahne arkasını gösteriyor. İzleyiciler oyunu anımsarken hep ikinci perdeyi anımsıyorlar. Türkiye'de üçüncü perde daha çok ilgi gördü gibi geldi bana. Sorunuza dönersek, şu an İngiltere'de oyunun dört değişik metnini bulmak mümkün. Ben bunların bir sentezini oluşturdum.

DÜRRİN TUNÇ

SERGI

- AFSAD üyesi ve AFG çalışanı Tahir Ün, ikinci kişisel fotoğraf sergisini 17 Ekim'de İstanbul Refo Sanat Galerisi'nde açıyor. Bugüne kadar yurtiçinde ve dışında 60 karma sergi ve gösteriye katılan sanatçı, çeşitli kentlerde 22 kişisel saydam gösterisi gerçekleştirdi. Tahir Ün'ün doğayı fantastik ve mistik açıdan yorumlayan renk ve leke ağırlıklı 30 renkli fotoğrafının yer aldığı sergi 29 Ekim'de sona erecek.
- MEHMET Avcıdırlar'ın TRT Televizyonu'nda yayımlanan sekiz bölümlük *Suyla Gelen Kültür* adlı belgeselin çekim çalışmaları sırasında çektiği fotoğraflardan oluşan sergi Akbank Levent Sanat Galerisi'nde açıldı. Su ve sularla gelen özellikleri, çevresindeki insanları ve onların yaşamlarını yansıtan belgeselin sanat danışmanlığını üstlenen Avcıdırlar, bir yıl süren çekimler sırasında çektiği yüzlerce karenin arasından seçtiği 59 fotoğraftan oluşan sergi 28 Ekim'e kadar açık.

Fikret Mualla'nın 'İskambil Oyuncuları' adlı çalışması. (51 x 66 cm.)

- FİKRET Mualla'nın (1903-1967) Jacqueline Quilleré Koleksiyonu'na ait resimleri 26 Ekim'e kadar Kile Sanat Galerisi'nde sergileniyor. "Fikret Mualla, non-figürative inanmazdı, tıpkı Picasso gibi... Onun sanatında empresyonizm ve fovizm esprileri bir arada ve tamamen yalnız olarak ölmüş, Madam Angles o sırada seyahatte bulunduğu için onu kimsesizler mezarlığında toprağa vermişlerdir." (Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi).

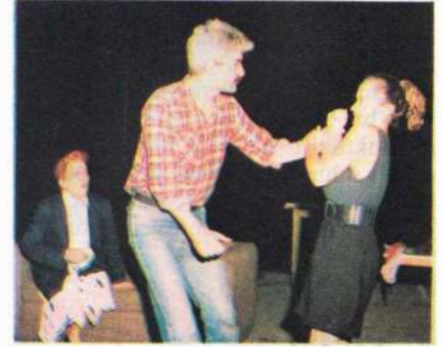
Tahir Ün'ün 'Dalyan' adlı fotoğrafı.

- İZMİR Devlet Resim ve Heykel Müzesi Salonu'nda 16 Ekim'de açılacak olan 20. Yılında Eczacıbaşı Yıllıkları Fotoğraf Sergisi 30 Ekim'e kadar görülebilir.
- ERENKÖY İş-Sanat Galerisi'ndeki Kemal Çizer ve Sitou Gnassounou resim sergileri 28 Ekim'de sona eriyor.
- FİKRET Kolverdi 22. kişisel sergisini EDPA Sanat Galerisi'nde 12 Ekim'de açtı. 1920'de İstanbul'da doğan Kolverdi, resim yapmayı Galatasaray Lisesi ve İ.Ü. Fransız Filolojisi'nde de Cemal Bingöl, Abidin Elderoğlu ve Verih Bereketoğlu ile çalışarak sürdürdü. Suna Gönen, Kolverdi'nin sanatı hakkında şunları söylüyor: "Sokaklar, yaşayan evler, yaşamaya çalışan eski evler. Kafesler, sundurmalar, alt katlardan çatıya inim inim inleyerek uzanan soba boruları, öğle sıcağında uyuklayan kaldırımlar, mor salkımlı bahçe duvarları mı dersiniz? Bu detayın hiçbirisi yok. Ama bakanda yaptırdığı çağrışımlarla, o ince nostaljik sızı yeşeriyor..." Fikret Kolverdi'nin resim sergisi 31 Ekim'e kadar görülebilir.

TIYATRO

- ÇALIŞMALARINA yeni başlayan Yeni Sahne, Nâzım Hikmet'ten uyarladıkları ilk oyunları *Taranta Babuya Mektuplar - Jakond ile Si-Ya-U'yu* 22 Ekim saat 15.00'te Ortaköy Kültür Merkezi'nde sahneliyor. Oyunu sahneye uyarlayan ve yöneten Güneş Yakın.
- BOĞAZİÇİ Üniversitesi Oyuncuları (BÜO), 1988/89 yılı çalışmalarına Moliere'in *Zoraki Hekim* adlı oyununu sahneleyerek başlıyor. Deneyel sahne çalışmalarının devamında ortaya çıkan bir öneri olarak BÜO'nun gündemine gelen *Zoraki Hekim* ortak çalışma anlayışıyla sahneleniyor. Moliere'in bu oyunuyla BÜO, bir klasiğin deneysel anlayışla çağdaş yorumuna ulaşmayı amaçlıyor.

Yalın ve süssüz bir yorumla sahnelenen oyunda Moliere'in dili bozulmadan, yapıtın eleştirel yönü ön plana çıkarılıyor. *Zoraki Hekim*, 17, 19 ve 21 Ekim saat 18.00'de, 22 ve 23 Ekim saat 15.00'te sahnelenecek.

Nihat İleri, Merih Avkırın ve Tomris Oğuzalp 'Rüzgârlı Kadın'da.

- İSTANBUL Devlet Tiyatrosu AKM Oda Tiyatrosu'nda Özel Arabul'un yazdığı *Rüzgârlı Kadın* adlı oyunu sahnelemeye başlıyor. Yönetmenliğini Sevinç A.Çetinok'un üstlendiği oyun 1953-55 yılları arasında İzmir'de geçiyor. Türk toplumundaki kadın-erkek ilişkisine bağlı olarak evliliğin, kıskançlığın ve dedikodu motiflerinin biçimlendirdiği günümüz insanını anlatan oyun 18, 19, 20, 21 ve 22 Ekim saat 20.30'da, 22 ve 23 Ekim saat 15.00'te sahnelenecek.

İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun sahnelemeyi sürdürdüğü Michael Frayn'ın üç perdelik fars oyunu *Oyunun Oyunu* da (Yön: Chris Harris) aynı gün ve saatlerde Taksim Sahnesi'nde.

OPERA—BALE

- İSTANBUL Devlet Opera ve Balesi, G.Bizet'nin *Carmen* operasını (Ork.Şefi: Alexander Schwinck, Sah. koyan: Hans Neugebauer) 18 Ekim saat 18.00'de, F.Lehar'ın *Çingene Aşkı* operetini (Ork. Şefi: Orhan Tanrıku, Sah. koyan: Ertuğrul İlgin) 22

Ekim saat 15.30'da AKM Büyük Salon'da, G.Donizetti'nin *Rita* (Ork. Şefi: Selman Ada, Sah. koyan: Sümeray Arıman) ve E.Wolf-Ferrari'nin *Susanna'nın Sırrı* adlı tek perdelik operalarını 21 Ekim saat 18.30'da, F.Josef Breuer'in Bremen Mızıkacıları (Sahneye koyan: Aytaç Manizade) adlı çocuk müzikalini 22 Ekim saat 11.00'de AKM Konser Salonu'nda sahneleniyor.

SÖYLEŞİ

- BİLSAK'ın düzenlediği *İstanbul Et-kinlikleri* kapsamında, 17 Ekim'de Metin And'ın "16. yüzyıl İstanbul" unda Yaşam", 19 Ekim'de Doğan Kuban'ın "Batılılaşan İstanbul" ve 21 Ekim'de Murat Belge'nin "Kozmopolit İstanbul" konulu söyleşileri saat 19.00'da izlenebilir.

Yine BİLSAK'ta 18 Ekim'de Doç. Ethem Gönenc'in "Su Kalitesi Yönetimi" ve Emel Kamingil'in "Kadın Dayanışması" adlı söyleşileri saat 19.00'da, *Sosyal Demokrat* dergisi yazı kuruluyla tanışma ve sohbet toplantısı 22 Ekim'de aynı saatte gerçekleştirilecek.

- İKTİSAT Fakültesi Mezunlar Cemiyeti'nde İşaya Üşür'ün 22 Ekim'de yapacağı söyleşinin konusu *Sanayi Devrimi*.

FUAR

- İSTANBUL Yıldız Sarayı Silahhane Binası'nda gerçekleştirilecek olan *IV. Uluslararası İstanbul Antika ve Sanat Fuarı* 22-29 Ekim tarihleri arasında açık kalacak.

MÜZİK

- GRUP Yorum 22 Ekim'de Ortaköy Kültür Merkezi'nde bir konser veriyor.
- CEM Karaca, 22 Ekim saat 12.00'de BİLSAK Bar'da *Türk Hafif Müziğinin Bugünü* konulu sohbet toplantısının konuşu olacak.
- BİLSAK'TA 22 Ekim saat 15.00'teki konserin konukları Özgün Kent Müzikçileri.

GÖSTERİ

- SERMET Erkin'in 22 Ekim'de çocuklar için BİLSAK'ta sunacağı *İllüzyon* gösterisinin başlama saati 11.00
- İFSAK'TA 20 Ekim'de İbrahim Demirel'in saydam gösterisi ve 21 Ekim'de Antonioni'nin *Serüven* adlı filminin video gösterimi izlenebilir.

SİNEMA

- ULUSLARARASI Film Festivali'nde üst üste ödüller alan Orhan Ögüz'un *Herşeye Rağmen* adlı filmi, pazartesi gününden itibaren Kadıköy Kültür ve Sanat Merkezi'nde gösterime giriyor.

AKDENİZ AKDENİZ'İN ARDINDAN Akdeniz, uzak deniz...

Dünyanın en görkemli anfitiyatrosunda ağır kokulu bir yanlışlıklar komedyası seyrettik geçen...

Sahneye hem içerden hem dışardan baktım...

Desteksizlikten doğan mecburiyet yüzünden sahnenin orta yerinde duran kırmızı lekenin dışında, dışardan bakınca her şey normal. .. Pırl pırl müzisyenler sahnede...

Alet-edavat...

Işıklar, kameralar.

Tesisat bilmem kaç wat...

Bu muhteşem dekorun önü aydınlık da, arkası çok karanlık...

Karanlıklarda bir adam var, önde...

Yurtdışına taşmış yedi sülalesini getirip de her yaz,

İstedğini ödüllendirip geri gönderir öyle...

Başrol böyleli adamların olur genellikle... Etrafında da, bu senaryoyu okuyup, büyük-küçük rol almayı kabullenmiş herkes...

Ben şimdi size; "Ayıptır, yapmayın, toplumumuzu daha onurlu bir açıdan temsil edin" desem... Ne yazar?.. En fazla Gönül Yazar... Zaten o da sahnede idi o akşam. (Ne alakası varsa?)

"Score-board" bozulmuşmuş...

İstanbul-Tatvan-Muş...

Her yeri kapladınız.

Sanat görgünüzün kilidi yalama olmuş...

Bilgisayar nenize gerek sizin. Bi rahle, bi falaka çok bile.

Gelecek senelerde de tezgâhlacaksanız sıralamayı Türkiye'nin birinciliği hangi yıla düşer?.. Bekleyip

de katlayım o seneyi... Ama benim katılacağım sene de getirin kontesleri, gitarı elinde anneleri...

Kıyıda köşede ne kadar eşin dostun, sanatçı tayfası varsa, getir mösyü... Ödüllendirelim onları devlet kasasından... Bir de plaket, en fiyakalısından... Ben de sana bir maddalya takacağım ardından...

Sen ve ötekiler... Yani, başımızda senin gibi cehennem bekçileri...

Hepiniz...

İyi niyetli bestecilerle, gençcecik şarkıcıları da alet edin, onlara da rol verin oyunlarınızın karanlık sahnelerinde...

Gençler neyse de, gençlerin sevgilisi olmuş şarkıcımız neresinden tutuyor acaba bu iki uçlu değneğin?..

Amaan geçin!..

Her şeye kafayı takmak... Hem de bu zamanda... Zararlıdır Türkiye'de...

Zaten hangisini sayayım?..

Konsere geç kalan bakan için baştan söylenen şarkıları mı?..

İstanbul, İzmir ve Ankara senfoni müzisyenlerinin Emel Sayın'ın sazlarının arkasına konmasını mı?.. Yoksa jüri üyelerinin önlerindeki kâğıtların bir örnek yazılarla dolduğu dedikodusunu mu?..

Az kaldı... Bu ülkede, dönüp duran oyunların uzağında, hakça yarışmalar yapılacak... Şampiyonlar, görmemişlik şovunun uzağında bir sevgiyle karşılanacak... Ama önce uzak kalmamız gereken şeyler var...

Sizler gibi...

İLHAN İREM

'Ateşli Sabır'da ünlü şair Pablo Neruda'nın yaşamından bir kesit anlatılıyor.

- KADIKÖY Moda Sineması, yönetmenliğini Antonio Skarmeta'nın yaptığı *Ateşli Sabır* adlı filmin gösterimine başlıyor. Senaryosunu aynı adlı romanından Antonio Skarmeta'nın yazdığı filmin müzikleri Roberto Lecaros'a ait. Görüntü yönetmenliğini ise Joao Abel-Aboim üstlenmiş. Katıldığı uluslararası film festivallerinde beş ödül kazanan *Ateşli Sabır*'ın başrollerini Oscar Castro, Roberto Parada ve Naldy Hernandez paylaşıyor. *Ateşli Sabır* kitabı Türkiye'de de basılan ve Batı Berlin'de sürgünde yaşayan Şilili yazar Skarmeta'nın şair Pablo Neruda'nın yaşamından güzel bir kesiti anlattığı bir film. Ünlü şair Neruda'nın ölümünün 15. yılında Neruda'yı yakından tanımak isteyenler için kaçırılmaması gereken bir fırsat.

AVRUPA FUTBOLUNUN NERESİNDEYİZ?

Futbolumuz balayında ilk dersimiz İzlanda.

Futbolumuzda bir kıpırdanma var. Ama biz övgülerimizi hücumla dönük tek yönlü futbolculara yazıyoruz. Oysa maçı asıl kazananlar oyunun her iki yönünde oynayan oyuncular.

Müthiş bir spor ayıydı geçen üç beş haftalık süre. Önce Olimpiyatlar vardı. Naim fırtınası esti, sonra milli maçlar geldi ve lig maçları da kızıverdi. Fenerbahçe Galatasaray'ı yendi, kornalı, bayraklı şöenler bu kez Kadıköy yakasında yaşandı. Yunanistan'la oynadık, farklı bir skor yakaladık ve galibiyeti göklere çıkardık! Sonra Galatasaray-Rapid, Sakaryaspor-Spartaküs engelini aştı, bayramlardan bayram beğendik ve sonra İzlanda maçı geldi. Gerçekte neresindeyiz biz bu Avrupa futbolunun?

Futbolumuzda bazı değişiklikler olduğu muhakkak. Üç puan uygulamasının gol sayısını arttırdığını, deplasmanda galibiyet için oynamayı etkilediğini, iğrenç beraberlik çabalarını azalttığını ve hücumla dönmeyi getirdiğini açıkça görebiliyoruz. Yani bir niyet değişikliği oldu. Ama niyet sonrası özlenen değişiklikler büyük çapta oluyor mu futbolumuzda?

Yunanistan milli maçı tuhaf bir karşılaşmaydı. Özel bir maçı çok ciddiye almıştık, Yunanistan ise uyurgezer görür. Fenerbahçe'nin seri sevinçlerinden biri

TANJU ÇOLAK Rapid tamam, sıra N. Xamax'ta

nürnkeydi. Yunanistan, hem kulüp düzeyinde, hem de milli takım düzeyinde aynen milli gelir istatistiklerinde olduğu gibi Avrupa klasmanında bizden yu-

karıda bir takım. Ama o gün Dolmabahçe'de biz sanki puan maçıymış gibi işi ciddiye alır, tekme tokat saldırırken, Yunanlılar sanki turistik seyahate gelmişlerdi. Gerçekçi bir göz sadece iyi bir antrenman maçı yaptığımızı söyleyebilirdi. Neyin ölçüsü olabilirdi ki özel bir maçta biraz da tekme, tokatla Yunanistan'ı sindirmek. Balayı uzun sürmedi.

Bir iki gün evvel oynadığımız resmi, hem de Dünya Kupası elemesi olan bir maçta İzlanda karşısında berbat bir oyun çıkararak, zor zar bir beraberlik elde ediyorduk. Bu takımların spor geleneği olan ülkelerin takımları olduğunu, kayalara oturtulmuş bir adada bile kişi başına spor tesisi olanağının bizden fazla olduğunu unutuvermiştik. Şimdi Tınaz Tırpan yerin dibine sokulacak, bir iki hafta evvel göklere çıkarılan futbolculara "kansızlar" diye hitap edilecek, ve bir iki spor yöneticisi birilerinden hesap soracakları yolunda beyanat verecek. Ve bütün bunlar bir iki hafta son-

ra unutulacak. Bir sonraki galibiyette yine dün, dernek.

SCHUMACHER OLMASA

Fenerbahçe bireysel yetenekleri üstün bazı oyuncularını bir araya getirdi Schumacher gibi bir kaleci ve Rıdvan gibi bir doğuştan yetenek, her takımı oynatır diye düşünüyoruz. Normalde Fenerbahçe'nin beş altı aydan önce bir sistem oturtmasına olanak yok, yedi sekiz sporcu takıma dışarıdan geldiğine göre. Ama biz o kadar sabredemeyiz, sonuçlar hemen geliyor mu? Hatırlanır mı? Yılmaz Yücedağ üç beş haftada kovulmuş, ligin dibinde morali perişan bir takım devralmış olan ünlü çalıştırıcı Csernai ise, iki haftada yerin dibine sokulmuştu. Veselinoviç geldi ve sihirli değneğini çalıştırdı, sanıyoruz. Kaledeki Schumacher'in yerinde ayakta zor duran iki senede iki Galatasaray maçı dışında hiçbir varlık göstermeyen Yugoslav Lukovcan olsa şimdi Veselinoviç çoktan kovulmuştu bile; Fenerbahçe çoktan bir hüsrana uğruyor. Fenerbahçe şu anda kaleci Schumacher'in üstün performansı ile ayakta duruyor. Takım olarak incelendiği zaman ise büyük sorunları var Fenerbahçe'nin.

İleri adamlardan Rıdvan müthiş pozisyonlara girebilen fakat gol pozisyonunda beceriksiz bir sporcu. Önemli katkısı başkalarına gol pası vermek ya da penaltı yaptırmak. Aykut da, Rıdvan da, sürat ve beceri ile oynuyorlar, kondisyonları iyi; fizikleri boyları zayıf. Klasik bir golcüsü yok Fenerbahçe'nin ilerde.

Diğer taraftan bu ikiliye orta sahadan pas atacak oyuncular da ideal kafadaki oyuncular değiller. Orta sahadaki oyuncuların bir kısmı da çok kısa, böylece Fenerbahçe'nin orta sahasından ileriye çok geç top çıkıyor. Fenerbahçe'de orta saha beyni görevini büyük ölçüde Oğuz'dan bekliyoruz. Oğuz teknik bir oyuncu, ama o da topla oynamayı sevmiyor. Bir de sevmedikleri var Oğuz'un. Oğuz oyunun sadece yarısını oynuyor. Yani topu aldıktan sonraki kısmını. Top kaybedildikten sonraki savunma görevi minimal şekilde çıkıyor Oğuz'dan. Fiziki çekişmeyi sevmiyor bu genç yetenek. Böylece Oğuz dışarıdan bakan göze hoş ve stilli gözükmeyle beraber, (Galatasaray'lı Arif gibi) net katkısı hem hücum fonksiyonu, hem de savunma fonksiyonu göze alınınca o kadar fazla değil. Fenerbahçe'nin bir orkestra şefine hala ihtiyacı var. Tabii bir de acı gerçek var. Fenerbahçe'nin gereksinimi olan bu orkestra şefi aslında ayaklarına kadar gelmişti ve almadı Fenerbahçe o delikanlıyı. Şimdi Sarıyer'de

K.SAVAŞ- Milli takımın "Almanci"si

oynayan Mustafa Yücedağ, hem oyun kuruculuğu, hem fizik çabası, hem gol şansı ile Fenerbahçe'nin aradığı adamdı. Ama Fenerbahçe ona nereden sırtını döndü. Bunun bedelini de çok ağır ödeyecek.

Futbolumuzda ilerlemenin ne ölçüde olduğunun bir göstergesi de bahsettiğimiz insanların geldikleri yerler. Oğuz ve Mustafa, yeni yükselen iki ad. İkisi de "Gastarbeiter", yani yurt dışında futbol öğrenmiş kişiler, aileleri yurt dışında çalışırken. Biz öğretmiyoruz, yetiştirmiyoruz. Dışarda öğrenip geliyorlar. Yücedağ'a sorulursa da, burada oynadıkça bitiyor futbolları. İlyas, Uğur, Erhan gibi yeteneklerin başına Türkiye'ye geldikten sonra gelenler de bunun işaretleri... Ayrıca Merinos adlı mahalli, bölgesel bir takımdan gelip Fenerbahçe takımının en istikrarlı oyuncusu durumuna geçen Ergin'in hikâyesi de söylediğimizi kanıtlar. Yerel bir doğal yetenek, biraz üstün fizik, bizim en üst düzey sandığımız takımlarda oynayabiliyor. Fenerbahçe'nin özeti şu: Süper bir kaleci ve "şeytan" Rıdvan, değişmeyen Fenerbahçe futboluna biraz ışık tuttular o kadar.

ALMANCILAR VE SİMOVIÇ

Gelelim Galatasaray'a. Galatasaray Rapid engelini aştı ve tur atladı. İsviçre takımı çıktı diye de bayram ediyor Sayın Tanrıyar, Eindhoven'i istiyormuş rakip olarak! Aslında Galatasaray camiasının şükretmesi gerek. Galatasaray son iki yılda hızlı ve hücumla dönük futbol oynadı, ama bu da aynen Fenerbahçe'ninki gibi Almancılar Erhan, İlyas, Savaş, Uğur'un, Derwall ve Denizli'nin futbol anlayışını kapabilmesi ve tempolu kolektif futbol oynayabilmesi ile gerçekleşti. Bugünün Fenerbahçesi gi-

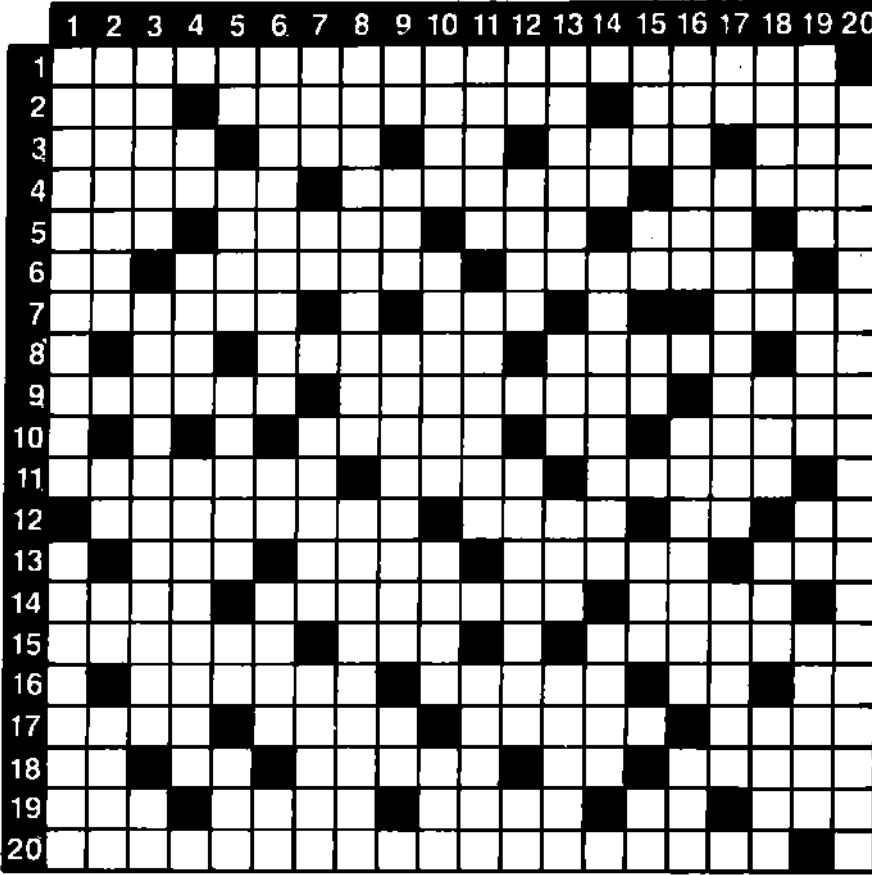
bi Almancılar artı süper bir kaleci Simoviç ve Rıdvan'ın konumuna paralel bir süper doğuştan yetenek, golcü Tanju, işin temeli.

Ben Rapid maçını dikkatle izledim. Maçın ilk yarım saatinde bizim Galatasaray rakip kaleye sadece bireysel yaklaşabildi. Bu dönemde Rapid her kontratakta gol tehlikesi yarattı; bunlardan ikisini Simoviç süper bir şekilde kurtardı. Sonra çabuk yorulan Rapid'e karşı daha diri kalan Galatasaray ilk devrenin son on beş dakikası ve ikinci devrenin başında etkili oldu. Maçın sonunda ise perişan olduk. Simoviç'in büyük bir çaba ile köşeden çıkardığı golü yesek, maç uzatmaya, sonra da penaltılara gidecek. Ve o sırada Tanju ve Prekazi oyundan çıkmış durumda. Ne olurdu dersiniz? Galatasaray'ın bir Avusturya takımını elemesi başarıdır, ama biraz da haddimizi bilelim. Tur Simoviç'in parmakları ucunda geldi, yıkık, dökük, bitik Rapid karşısında bile. Yani bu kadar çok sayıda transfer yapan en geniş kadrolardan birine sahip olan Galatasaray bile orta sahadaki savunmada önemli gedikleri olan eksikli bir takım! Aynen Fenerbahçe gibi! Ama bir iki haftadır Galatasaray kötü oynuyor diye eleştiri yapmıyoruz biz. Derwall ve Denizli ekibinin elinden bir süratli futbol geleneği başlatan Galatasaray presi bazen yapabiliyor, bazen yapamıyor. Orta saha önemli gedikler veriyor. Ama bir ekol sahibi, şöyle ya da böyle. Uzun dönemde üç dört yıllık çaba ürün verecek, ve "Bu yıl da Fenerbahçe'nin sırası!" diyenler, şaşabilecek. Çünkü sporda öyle kısa dönemde, kolay sonuç yok. İşin ilginç tarafı her iki takımın başarısının da önemli payın bir yabancı süper kaleci ile ilgili olması.

Futbolumuzda bir kıpırdanma var. Duvar pasını öğrendik, korner çizgisine yakın sığır indigimiz zaman topu geriye çıkartmayı, saçma zorlama şut atmamayı öğreniyoruz, yavaş yavaş. Ama takım oyunu yönünden, oyunun her iki yönünü de oynama yönünden büyük eksikliklerimiz var. Örneğin bu yıl herkes Rıdvan'a Oğuz'a, Tanju'ya methiye yazıyor. Bunlar hücumla dönük oyuncular. Ama asıl övgü düzelmesi gereken oyunun her iki yönünü de oynayan, örneğin basit ve kolektif futbolun ustası, her pozisyonun adamı Cüneyt, gerçek bir dinamo Mustafa Yücedağ ve üstün yetenek Ünal. Yukarıdakiler gol atabilirler ama, maçları asıl kazananlar altta saydıklarım.

Biz Avrupa futbolunun daha çok uzağındayız, eksiklik özüllü en büyüklerimiz dahil! Galatasaray N.Xamax maçı ilk dersimiz olabilir. Pardon ikincisi. İlk dersi İzlanda maçında aldık. □

DENİZ GÖKÇE

SOLDAN SAĞA:

1) (1714-1762) *Birkaç Ölümsüz Şiir Üstüne Felsefe Düşünceleri, Felsefe Etiği, Estetik* adlı yapıtlarıyla tanınan ve Estetik'in bağımsız bir öğreti olarak kurucusu kabul edilen Alman felsefeci. 2) 'Özellikle', 'zaten', 'bir de' anlamlarında kullanılan bir bağlaç - Bir Orta Amerika ülkesi - Kenar süsü. 3) Bir gezegen - Garez - Matematikte bir sayının üstüne, o sayının kaçınıcı kuvvete yükseltileceğini göstermek için yazılan sayı - Bunalım - Yankı. 4) Tutsaklık - Avrupa'nın büyük bir kısmında yaygın, kirli yeşil ya da esmer renkli, ötücü bir kuş - Dürülmüş, katlanmış olan. 5) İnce, keskin ses - Özel ritimli, ağır bir dans - Hizmet hayvanlarının tırnaklarına çakılan demir levha - Ruh - Hitler'in 'Fırtına Birlikleri' olarak anılan kahverengi gömlekli özel birliği. 6) Manganezin simgesi - Emare - Savaş, kaza, vb. nedenlerle uğranılan can kaybı. 7) Hintkerenkelesi - 'Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü' - Bir şeyin niteliklerini övme. 8) Hitler'in siyah üniformalı özel muhafız birliği - Ekleme - Söz yitimi - Matematikte bir sayı. 9) Anı - Sathi - Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu bir madde. 10) Altında küçük tekerlekleri olan ve kaymaya yarayan ayakkabı - Eski dilde su - Menderes Ovası'nda bulunan Balat'ın Yunan efsanesine göre adı. 11) Bir meze türü - Argoda yüksekten konuşma - AIDS hastalığının teşhisinde kullanılan yöntem, test. 12) Kökleşmiş inanışlara aykırı olarak ileri sürülen düşünce - Eski dilde ar-

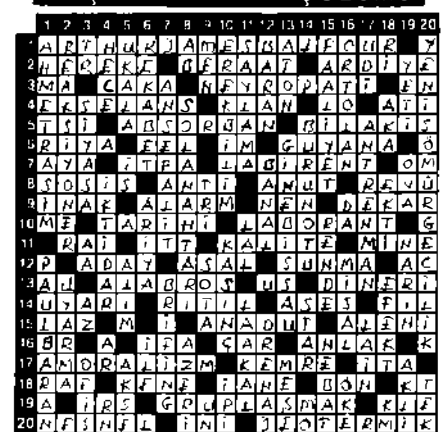
kadaş - 'Anma'nın ortası - Neptünümün simgesi. 13) Bir yağış türü - Vaaz veren kimse - Anıt - Tavuğun içine yumurta yapması için hazırlanan yer. 14) Şiirle müziğin kaynaşmış olduğu müzik türü - Nergisgillerden, baharda çok erken çiçek açan soğanlı bir bitki - Eski dilde gösterme. 15) İçinde birtakım tuzlar bulunan suyu ilaç olarak, çoğunlukla iç sürdürmek için içilen kaynak - Herhangi bir kas kümesinin istenç dışı devinmesi - Harflerin sırası değiştirilerek elde edilen yeni sözcük, bu şekilde yeni sözcük elde etme işi, çevrikleme. 16) İleri sürülerek savunulan düşüncelerin en belli başlı olanı - Olanak - Bir bölgemize has seslenme ünlemi - İterbiyumun simgesi. 17) Evlenmiş bulunan kadın ya da erkek - Telli çalgılarda telleri yüksek tutan köprücük - Yunan mitolojisinde Aitolia kralı - İstanbul'da bir semt. 18) Kuzu sesi - Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka işareti - Eski dilde zarar verme - Litrenin kısa yazılışı - Ücretle yük taşıyarak geçinen kimse. 19) İskambilde koz - 'Hiç olmazsa', 'öyle ise' anlamlarında bir bağlaç - Tütüncü - Molibdenin simgesi - Bir sayı. 20) Sendikaları ortaçağ loncalarına dönüştürme yoluyla gerçekleştireceği varsayılan toplumculuk anlayışı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:

1) (1844-1912) Çeşitli gazete ve dergilerdeki makaleleri, yirmi beş kitaplık *Letâif-i Rivayat* adlı öykü ve *Kâinat* adlı tarih dizileri, yabancı klasiklerden bir kısmının çevirileri, *Felâhun Bey ve Rakım Efendi, Paris'te Bir Türk* vb. romanlarının yanı sıra çıkardığı *Dağarcık, Kırkam-*

bar gibi dergiler ve basın tarihimize önemli bir yeri bulunan *Tercüman-ı Hakikat* adlı gazeteyle tanınan Osmanlı gazeteci ve yazar - (1867-1922) Kurtuluş Savaşı'na karşı çıkan yazılarıyla tanınan ve bu yüzden linç edilen Osmanlı yazar ve gazeteci. 2) Yatırımların finansmanında kullanılan bir yöntem - Bir uluslararası haber ajansının simgesi - 'Dış'karşıtı - Bir yetkinin, bir yasanın, bir kararın yürürlüğe girmesine karşı çıkma hakkı. 3) Eski dilde hastalıklar - Eski İstanbul'un namılı kabadaylarından biri - Öğütülmüş tahlil. 4) Stronsiyumun simgesi - Basım, baskı - Dar ve az derin boğazlarla okyanuslardan ayrılan, karaların arasına sokulmuş deniz. 5) Bir renk - Döleş - Gecikme-Kalsiyumun simgesi - Bir tür kalın kumaş. 6) Sona erdirmeye - Ateş - Kısa, kestirme yol - Aktinyumun simgesi. 7) 'Devlet Su İşleri' - Nikelin simgesi - Üstünde düzeltmeler yapılan basılı metin - Ekstrem, müfrit. 8) Budunbetim - Bir kimsenin kimliğini gösteren, kutlamalarda ya da kendini tanıtmada kullanılan, çoğunlukla beyaz, küçük, ince karton parçası. 9) Eski Mısır'da bir tanrı - Taşıtlarda direksiyonu tekerleklerle bağlayan demir çubuk - Laktik asit - Kriptonun simgesi. 10) Tam, kesintisiz - İzin, onay - Anlaklı, anlayışlı - Canlılarda enerji deposu olarak işlev gören adenozintrifosfatın kısa yazılışı. 11) Yunan mitolojisinde kardeşi tarafından önce tahtından indirilen sonra da boğa kanı içerek intihara zorlanan İolkos kralı - Beddua etme - Bir insanın ruhsal gücü, maneviyat. 12) İngiltere'nin plaka işareti - Dar ve kalınca tahta - Soyda temel olarak anayı alan toplum düzeni - Bir işaret sıfatı. 13) Açıklayıcı ya da tanıtlayıcı nitelikte gazete ve dergi yazısı - Baston - 'Oğul' anlamında Arapça sözcük - Mana. 14) Radonun simgesi - Çok konuşan, herkese laf yetiştiren kimse - Artı uç. 15) Ağabey - Bir cetvel türü - Bir renk - Fizikte güç birimi - Bir soru takısı. 16) Kızzartılmış sığır eti parçası - İçinde inorganik madde bulunan kütle - Salon. 17) Türkiye'nin plaka işareti - Fransa'da ortaya çıkan, yazarın görevinin her topluluğa özelliğini kazandırmak ve kişisel deneylerin yer aldığı bir doku olan ortak bilinci dile getirmek olduğunu savunan edebiyat ve felsefe akımı - Eski Yunanistan'da pazar yeri, meclis. 18) Fiyat - Uzaklık anlatan sözcük - Bir bağlaç - Parlaklık, aydınlık - Güney Anadolu'da bir ova. 19) Depreme, tepme - İrin - Numaranın kısa yazılışı - Kendine gelmek, ayrılmak. 20) 19. yüzyılın ortalarında İngiltere ve Almanya'da ortaya çıkan ve aryanların en üstün ırk olduğunu ileri süreren ırkçı toplumbilim.

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

SATRANÇ

Ümit Birkan

Tilburg'da Slav savunması

Hollanda'nın Tilburg kentinde düzenlenen 12. Interpolis Turnuvası'nı Karpov kazandı. Interpolis Turnuvasına yedi kez katılan Karpov 1977, 1979, 1980, 1982 ve 1983 turnuvalarını kazanmış, 1986 yılında üçüncülükle yetinmişti. Aday maçlarının çeyrek finalinde yurttası Speelman'a yenilerek elenen İngiliz büyük usta Short ikinci oldu.

Bir sigorta şirketinin adını taşıyan iki turlu turnuvaların sonuçları şöyle: Karpov (SSCB-2725) 10,5 puan, Short (İng-2665) 8,5 puan, Timman (Hol-2660), Hjartarson (İzlanda-2610) ve Nikolic (Yug-2585) 7 puan, Hübner (F.Alm-2600) ve Van der Wiel (Hol-2540) 5,5 puan, Portisch (Mac-2630) 5 puan.

Turnuvayı yedi kazanç ve yedi beraberlikle yenilgisiz bitiren Karpov 20 bin florin ödül kazandı.

Hollanda televizyonunun turnuva hakkında hazırladığı altı programın birinde büyük usta Hort gazetecilere karşı oynadı.

Turnuvada sekiz büyük usta yedi rakibi ile bir kez beyaz taşlarla, bir kez siyah taşlarla oynadı. Az oyunculu ve iki turlu turnuvalar rakiplere göre önceden hazırlık yapılmasını kolaylaştırıyor.

Karpov üç oyunda Slav savunmasına karşı rakibini üç erle bir aleti değiştirmeye kıstırtan devam yolunu izledi. 8. Turda Hjartarson'u, 10. turda Timman'ı yendi, 4. turda Hübner beraberliği sağladı. Aşağıda izleyeceğiniz gibi, son birkaç ayın turnuvalarında oynanan 7 oyunda, Beyaz 3 kazanç ve 4 beraberlik elde ettiğine göre, Karpov bu devam yolunu 1987 Dünya Birinciliği maçı için hazırlamışsa yerinde bir seçim yapmış olmalı.

Karpov-Hjartarson Vezir gambiti

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Af3 Af6 4. Ac3 dxc4 5. a4 Ff5 6. Ae5 e6 7. f3 Fb4 8. e4 (Üç ere karşı bir alet değişmesini göze alamayanlar için: 8. Axc4 c5 9. dxc5 Vxd1 + 10. Şxd1 0-0 11. e4 Fg6 12. Ad6 Kd8 13. Şc2 Ac6 14. Fe3 b6 15. Fb5 Aa5 Beyaz biraz daha iyi) 8. .. Fxe4 9. fxe4 Axe4 10. Fd2 Vxd4 11.

Axe4 Vxe4 + 12. Ve2 Fxd2 + (Timman 10. turda yeni bir yol denedi: 12. .. Vh4 + 13. g3 Fxd2 + 14. Şxd2 Ve7 15. Ve3 Aa6 16. Fxc4 Ab4 17. Kad1 Ad5 18. Fxd5 cxd5 19. Ad3 0-0 20. Kc1 Kfc8 21. Khel b6 22. Ve5 Vd7 23. b3 h6 24. h4 Ve7 25. Vxd5 Kd8 26. Vf3 Vb4 + 27. Şe2 Vxb3 28. Kc7 Kf8 29. Kxf7 Vxa4 30. Kf1 Va3 31. Vb7 Kxf7 32. Kxf7 Val 33. Kxg7 + Vxg7 34. Vxa8 + Şh7 35. Ve4 + Vg6 36. Vf4 a5 37. g4 e5 38. Axe5 Vc2 + 39. Şe3 Vcl + 40. Şe4 Vxf4 + 41. Şxf4 1-0. Karpov-Timman, Tilburg 1988) 13. Şxd2

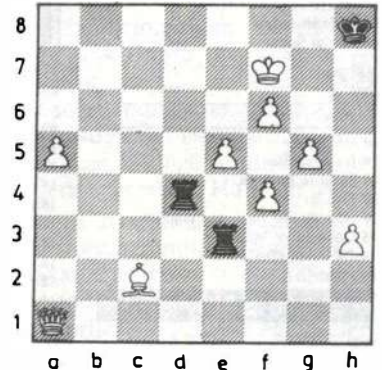
13. .. Vd5 + (13. .. Vd4 14. Şc2 Aa6 15. Axc4 0-0-0 16. Ve3 Ab4 + 17. Şb3 Vxe3 + 18. Axe3 Kd4 19. Ac4 Ad3 20. Fxd3 Kxd3 + durum eşit. Hjartarson-Hübner, Belfort 1988. Eylül ayında yapılan bir turnuvada: 13. .. Vh4 14. Ve3 Ad7 15. Axd7 0-0-0 16. g3 Kxd7 + 17. Şc2 Vg4 18. Fe2 Vf5 + 19. Şcl Khd8 20. Ka3 Kd4 21. Kdl Vc5 + 1/2. Franke-J. Horvath, Budapeşte 1988) 14. Şc2 Aa6 15. Axc4 0-0-0 (15. .. Vf5 + 16. Şc3! 0-0 17. Ve5! Vf2 18. Fd3 Kad8 19. Khf1 Beyaz iyi. Karpov-Tukmakov, Gijon 1988, 30 dakikalık hızlı satranç) 16. Ve5 f6 (16. .. Khe8 17. Fe2 f6 18. Ve3 Vf5 + 19. Şb3 Ac5 + 20. Şa2 Axa4 21. Khdl Durum karışık. Malaniuk-Kalifman, SSCB Br. 1988) 17. Ve3 c5 18. Şb3 (Karpov 4. turda 18. Fe2 oynadı, ama asıl ev hazırlığı 18. Şb3 olmalı: 18. Fe2 Ab4 + 19. Şb3 Ac6 20. Şc3 Ad4 21. Ff3 Axf3 22. gxf3 Vd4 + 23. Vxd4 Kxd4 24. b4 Kd5 25. bxc5 Kxc5 26. Şb4 Kd5 27. f4 Kd4 28. Khel Şb8 29. Kxe6 Kc8 30. Kcl Kxf4 31. Kc3 h5 32. Şb3 b6 33. Kee3 Kd4 34. Ke6 h4 35. h3 Kf4 36. Kee3 Kd4 37. Ke6 Kf4 1/2. Karpov-Hübner, Tilburg

1988) 18. .. Ab4 19. Kcl Ac6 20. Şa3 Ad4 21. Aa5 e5 22. Vc3 b6 23. Ab3 Vxb3 + 24. Vxb3 Axb3 25. Şxb3 Kd4 26. h4 Khd8 27. Fc4 Şc7 28. h5 Kg4 29. h6 Kxg2 30. hxg7 Kxg7 31. Kcf1 Kd6 32. Kh6 e4 33. Khexf6 h5 34. K6f4 Kd4 35. Kf7 + Kd7 36. Kxg7 Kxg7 37. Kf4 Kg3 + 38. Şc2 Kg2 + 39. Şc3 Kg3 + 40. Şd2 Kg4 41. Kf7 + Şd6 42. Şe3 a6 43. Fxa6 1-0.

Genç satranççıların unvan rekorları birbirini izliyor. Macar kız kardeşlerin küçüğü 12 yaşındaki Judit Polgar ve 13 yaşındaki İngiliz Sadler üçüncü uluslararası usta normlarını elde ettiler. Bu iki unvan kasım ayında FIDE kongresinde onaylanınca en genç uluslararası usta unvanının bugünkü sahibi 16 yaşındaki İngiliz Adams tahtından iniyor. Londra'da ilk büyük usta normunu kazanan Adams şimdi bu rekorun peşinde. İtalya'da bir turnuvada uluslararası usta normu elde eden 13 yaşındaki Bulgar Topalov da harika çocuklardan biri.

Düzeltilme: Geçen haftaki yazının ilk paragrafının son cümlesi şöyle olacaktı: 1986 Dubai Olimpiyatında uluslararası usta normu elde eden 1987 ve 1988 Türkiye Birincisi Atalık, 12-30 Kasım 1988 tarihlerinde Selanik'te yapılacak olan olimpiyatta bu başarısını tekrarlarca uluslararası usta unvanını kazanacak.

PROBLEM O. Wurzburg American Chess Bul. 1936

Beyaz üç hamlede mat yapar

Çözüm: 1. g6 (Tehdit: 2. g7 mat) 1. .. Kdd3 2. Va3 Kxa3 3. g7 mat, 1. .. Ked3 2. Vdl Kxd1 3. g7 mat, 1. .. Kde4 2. Va4 Kxa4 3. g7 mat, 1. .. Kee4 2. Vel Kxel 3. g7 mat.

16 PAZAR

- 09.10 Haberler
09.15 Çocuk Klasikleri (*Hansel ve Gretel*)
10.20 Pazar Sineması (*Hayalperest*)
12.00 Pazar Konseri (*Schostakovich'in 5. Senfonisi*)
13.00 Haberler
13.20 Tele Tatil
14.30 Spor
17.05 Mavi Ay
18.00 Türkiye'de Geçen Hafta
18.25 Trafik Yarışması (*Kim Suçlu*)
18.50 Köyümüzde Şenlik var
19.20 Merhaba Politika
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Bir Tren Yolculuğu (*Son*)
22.00 Spor Stüdyosu
23.35 TV'de Gelecek Hafta
23.45 Günün Sonu

- 14.00 Süper Filmler (*Bir Avuç Dolar*)
16.00 Kanun Kanundur
17.00 Pazar Şenliği
19.00 Dizi Film (*Dünyanın Ötesinden*)
19.30 Korolar
20.00 Klasik Batı Müziği
20.10 Belgesel (*Petrol-2*)
21.00 Basında Geçen Hafta
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 TV'de Sinema (*Excalibur*)
24.00 Haberler

17 PAZARTESİ

- 07.00 Gün Başlıyor
09.15 Haftanın Dizisi (*Unutulmayan Kadın-1*)
09.45 Hanımlar İçin
10.15 Çocuk Kuşağı
11.45 Kapanış
15.00 Haberler
15.20 Öğleden Sonra
16.25 Çocuk Kuşağı
18.00 Haberler
18.20 Köyümüzde Kasabamız
19.00 Yurttan Sesler
19.25 Uğurlugiller-3
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Keşanlı Ali Destanı-3
21.55 Stüdyo A (*TV Dergisi*)
22.55 Anıların Müziği
23.45 Günün Sonu

- 19.00 Haberler
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Sazlarla Başbaşa
21.00 Sergiler
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 Görüntü ve Müzik
22.45 TV Filmi (*Taş Yastık*)
24.00 Haberler

18 SALI

- 07.00 Gün Başlıyor
09.15 Haftanın Dizisi (*Unutulmayan Kadın-2*)
09.45 Hanımlar İçin
10.15 Çocuk Kuşağı
11.45 Kapanış
15.00 Haberler
15.20 Öğleden Sonra

- 16.25 Çocuk Kuşağı
18.00 Haberler
18.20 Önce Sağlık
18.40 Çalışanlar İçin
19.00 Yeni Besteler
19.25 Muhteşem Yabancı-3
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Babalar ve Oğullar-3
22.05 Yarışma (*Banko*)
23.00 Gecenin Konukları
23.45 Günün Sonu

- 19.00 Haberler
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Klasik Batı Müziği
20.10 Yerli Belgesel (*Bilinmeyen Anadolu-1*)
20.40 CNN-Dünya Raporu
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 Operet (*Dolar Prensesi*)
24.00 Haberler

19 ÇARŞAMBA

- 07.00 Gün Başlıyor
09.15 Haftanın Dizisi (*Unutulmayan Kadın-3*)
09.45 Hanımlar İçin
10.15 Çocuk Kuşağı
11.45 Kapanış
15.00 Haberler
15.20 Öğleden Sonra
16.25 Çocuk Kuşağı
18.00 Haberler
18.20 Köyümüzden Mektup Var
18.40 Savunma Sanayimiz
19.00 Türk Halk Müziği (*Mustafa Özcan*)
19.25 Altın Kızlar
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Göçerler-3
21.35 TV'de Sinema (*Crimes of the Heart*)
23.15 Müzik
23.45 Günün Sonu

- 19.00 Haberler
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.10 Dizi Film (*Queenie-3*)
21.00 Bir Konu İki Konuk
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 Müzikte Arayışlar
22.54 Yarışma (*Anahat*)
23.15 Festivallerden
24.00 Haberler

20 PERŞEMBE

- 07.00 Gün Başlıyor
09.15 Haftanın Dizisi (*Unutulmayan Kadın-4*)
09.45 Hanımlar İçin
10.15 Çocuk Kuşağı
11.45 Kapanış
15.00 Haberler
15.20 Öğleden Sonra
16.25 Çocuk Kuşağı
18.00 Haberler
18.20 Çalışanlar İçin
18.40 Sağlık
19.00 Beraber ve Solo Şarkılar
19.25 İnanç Dünyası
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Olacak O Kadar
22.00 Açık Oturum
23.10 Perdeler Açılıyor
23.45 Günün Sonu

- 19.00 Haberler
19.20 İyi Akşamlar

- 20.00 Klasik Batı Müziği
20.10 Dizi Film (*Yıldız Adam-3*)
21.00 Tiyatro
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 TV Oyunu (*Soruşturma*)
23.25 Perşembe Geceleri (*Melodiden Komediye*)
24.00 Haberler

21 CUMA

- 07.00 Gün Başlıyor
09.15 Haftanın Dizisi (*Unutulmayan Kadın-5*)
09.45 Hanımlar İçin
10.15 Çocuk Kuşağı
11.45 Kapanış
15.00 Haberler
15.20 Öğleden Sonra
16.25 Çocuk Kuşağı
18.00 Haberler
18.20 Gençlik
19.00 Gençlerden Gençliğe
19.25 Gümüş Kaşıklar
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Eğlence (*Beşinci Mevsim*)
21.50 Dönemeç-3
22.50 Türk Sanat Müziği Bestecileri
23.45 Günün Sonu
24.00 Gece Sineması (*Garip Av*)

- 19.00 Haberler
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.10 Dizi Film (*Şöhret-3*)
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 Oskar Kazanan Filmler (*Para Mutluluk Getirmez*)
24.00 Haberler

22 Cumartesi

- 10.00 Haberler
10.05 Cumartesi Cumartesiye
12.15 7'den 77'ye
13.00 Haberler
13.20 Hafta Sonu
15.00 Yaşama Sevinci
15.30 Türkiye
16.05 TV'de Sinema (*Laleler*)
17.30 Dolgu Program
18.00 Geçen Hafta Türkiye
18.25 Ankara Radyosu Kuruluş Yıldönümü
19.00 Uzun Zekiye-3
19.40 Bize Yazar mısınız?
20.00 Haberler ve Hava Durumu
21.00 Konser (*Meral Uğurlu*)
21.50 Mevlid Yayını
23.45 Günün Sonu
24.00 Gecenin İçinden

- 14.00 Dünya Sineması (*Kuruntular*)
16.00 Yerli Dizi (*Kartallar Yüksek Uçar*)
17.00 Serbest Saat (*GAP Projesi*)
17.35 Günümüzün Klipleri
18.30 Ekonomik Durum
19.00 NBA Basketbol
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.10 Belgesel (*Kainatın Değiştiği Gün*)
21.00 Kitaplar ve Düşünceler
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.15 Dizi Film (*Blue Bell*)
23.05 Eğlence (*Renkli Gölgeler*)
24.00 Haberler

JESSICA LANGE

Kadın Kadına

(Crimes of the Heart). Yönetmen: Bruce Beresford. Oyuncular: Diane Keaton, Jessica Lange, Sissy Spacek, Sam Shepard, Tess Harper. ABD yapımı 1986. 105 dak. Beth Henley'in Pulitzer ödülü alan oyunundan sinemaya aktarılan film üç kız-kardeşin öyküsünü anlatıyor. Kıskançlıkları, dertleri ve kendi kendileriyle hesaplaşmalarıyla üç kadın çeşitli açılardan kadın sorununu da gündeme getiriyor. Ne kadar doğru ne kadar yanlış olduğunu da filmi izleyince göreceğiz. □ (TV 1, 19 Ekim Çarşamba)

Laleler

(Tulips). Yönetmen: Stan Ferris. Oyuncular: Gabe Kaplan, Bernadette Peters, Henry Gibson, Al Waxman. Kanada yapımı 1981. 92 dak.

Kimseyle uzun süreli arkadaş olamayan Rutanya, tanıştığı Amerikalı arkadaşıyla birlikte intihar etmeye karar verir. Kiralık bir katil tutarlar. Ancak bu arada birbirlerine âşık olmuşlar ve intihardan vazgeçmişlerdir. Kiralık katili durdurmaya çalışırlar...

Stan Ferris, takma bir ad. Filmi Mark Warren, Bex Bromfield ve Al Waxman yönetmiş, ama bu kadar sıradan bir öyküyü üç kişi birlikte çekince bütünlükten yoksun sıkıcı bir film çıkmış ortaya. □ (TV 1, 22 Ekim Cumartesi)

İnsanı anlatmak

EXCALIBUR Yönetmen: John Boorman. **Senaryo:** Rospo Pallenberg, John Boorman. **Oyuncular:** Nigel Terry, Helen Mirren, Nicol Williamson, Nicholas Clay, Cherine Lunghi. ABD yapımı 1981. 140 dak.

İrlanda'da bir adada oturduğu halde, her filmi için yeni bir dünya keşfetmek üzere dünyanın dört bir yanına yolculuk eden, böylece her filmi iç-dış bir yolculuk haline getiren yönetmen John Boorman'ı İstanbul Sinema Gün-

leri'nden yakından tanıyoruz. Çoğu eleştirmene göre 'insan'ı anlatmakta usta yönetmeni, stüdyoların teknik büyü-şüne kapılan günümüz yönetmenlerinden ayıran 'destansı' bir yan var.

Görsel çekiciliği olan bu filminde de insanı anlatmak için bir efsaneyi yeniden ele alıyor. Yönetmene göre de filmin başında kullanılan koyu renkler, ormanlar ve zırlı giysiler insanın sü-rüngen doğasını ifade ediyor. Filmin sonu buna karşıt olarak evrimin son aşaması... Kral Arthur'un öyküsü John Boorman'dan izlemek isterseniz... (TV 2, 16 Ekim Pazar)

New York'un arka sokakları

TAŞ YASTIK (Stone Pillow). **Yönetmen:** George Schaefer. **Oyuncular:** Lucille Ball, Taphne Zuniga, William Converse Roberts, Susan Batson, Stephen Lang. ABD yapımı 1985. 100 dak.

Amerika'nın en başarılı kadın komedyeni sayılan Lucille Ball'ın ilk dramatik rolü. Ama sonuç korkunç bir perukla büyük bir hayal kırıklığı... New York'un arka sokaklarında yaşayan insanları anlatan film sosyal hizmetler görevlisi genç bir kızın çok yabancı olduğu bu ortamdaki gözlemlerini aktarıyor. □

(TV 2, 17 Ekim Pazartesi)

Bir özel dedektif

GARİP AV (P.J.). Yönetmen: John Guillermin. **Oyuncular:** George Peppard, Raymond Burr, Gayle Hunnicutt, Brock Peters. ABD yapımı 1968, 109 dak.

Alışılmış, sıradan bir dedektif öyküsü bizim alışılmış, sıradan Gece Sineması'nda. Bir özel dedektif çok zengin bir işadamlarının metresini koruma işini üzerine aldıktan sonra hep birlikte gittikleri bir adada birini vurur. Olay garip biçimde örtbas edilecektir. Sonra da TRT'nin tanıtma bülteninde yer alan ifadeyle "Dönen gerçek dolapları ortaya çıkarmaya" çalışılır. □

(TV 1, 21 Ekim Cuma)

LEE VAN CLEEF

Spagetti westerni

BİRKAÇ DOLAR İÇİN (For A Few Dollars More). **Yönetmen:** Sergio Leone, **Senaryo:** Sergio Leone, **Oyuncular:** Clint Eastwood, Lee Van Cleef, Gian Maria Volonte, Klaus Kinski. İtalyan, İspanyol, Batı Alman ortak yapımı 1965. 130 dak.

İtalyan westerni ya da spaghetti westerni denen türün yaratıcısı, westernin klasik öğelerini, şiddetin yanı sıra humor dolu bir anlatımla yeniden stilize eden yönetmen Sergio Leone'yi *Batıda Kan Var, İyi Kötü ve Çirkin* gibi filmlerinden çok iyi tanıyoruz. Şimdilerde yönetmenlik yapan Clint Eastwood da Sergio Leone ile yaptığı bu çalışmalarla ünlenmişti. *Bir Avuç Dolar*'ın ilgi görmesi üzerine çekilen *Birkaç Dolar İçin*, El Paso'da define avcılarının bir arada çalışmaya karar vermesi üzerine gelişer olayları anlatıyor. Ne kadar özen gösterilse de bütün devam filmlerinde olduğu gibi bir düşüş, bir eksiklik var. Western severlerin ilgi duyacakları bir film. □

(TV 2, 16 Ekim Pazar)

"Yine de en iyisi Amerika"

ONU BERABERİNDE GÖTÜREMEZSİN (You Can't Take It With You). **Yönetmen:** Frank Capra. **Senaryo:** George S. Kaufman'ın oyunundan Robert Riskin. **Oyuncular:** Jean Arthur, Lionel Barrymore, James Stewart,

Edward Arnold, Spring Byington, Mischa Auer. ABD yapımı 1938. 127 dak.

Sicilyalı bir göçmen olan Amerikalı yönetmen Frank Capra, Avrupa vodvilleriyle sessiz sinema dönemindeki Amerikan savrukluğunun birleşiminden oluştuğu söylenen 1930'lardaki yeni bir Amerikan güldürü çeşidinin çarpıcı örneklerini vermiştir. Hafif bir güldürü dozu ile Amerikan toplumunun yaşam biçimine her zaman iyimserlikle sonuçlanan eleştiriler yönelten Capra, bu filmde de aynı şeyi yapıyor.

Zekice esprilerle, sıcak ve eğlenceli bir oyun Capra'nın uzmanlığı ile büyük iş dünyasına karşı bir taşlamaya dönüşmüş. Yapımcısına 200 bin dolara mal olan ve altı haftalık bir çalışma sonucu ortaya çıkan film 1938'in en başarılı filmi olmuştur. □

(TV 2, 21 Ekim Cuma)

Üfleyelim gitsin

Oyemeğin gecesi, oğluya bir köşede uyuyup kalmış, ertesi sabah çocuğun önlüğünü de unutup giderken, girişteki antika aynaya oracıkta bulduğu bir ruja koca koca yazmıştı:

"Yaşam bir güz otu, üfledim gitti".

Yaşamın gün geçtikçe daha ağır gelen lokmasını ancak alkolle ıslatarak yutabilen kadın ressam Tuncay Betil, böyle diyerek gitti.

Aynı deyişe 7 Ekim Cuma günü *Cumhuriyet*'in köşe yazısında başlık olarak rastladım; ancak yazının Tuncay'la ilgili, bölümü sekiz satırdı. Yazar, daha sonra Ankara Üniversitesi'nin açılışını anlatmaya başlıyordu. Tören TRT'den verilmemiş, yazık olmuştu. Orkestra, Wagner'in "Usta Şarkıcılar"ını çalmıştı. Rektör Necdet Serin "bir hayli ilginç" konuşmasında "belli gerçekleri vurgulayarak çağdışı çabalara iyi bir yanıt" vermişti. "Bilimin ışığını söndürmek isteyenleri uyar"mıştı.

Köşenin sahibi, araştırmacı niteliğiyle değil, ince ruhuyla tanınmış pek zarif bir hanım yazardı. Bu yüzden, içtenlikle övdüğü Rektör Necdet Serin'in cemaziyülevvelini bilmemekte mazurdu. Prof. Serin'in SBF dekanlığı döneminde atılma ve istifalarla öğretim elemanı sayısının tam yüzde 47 azaldığını, 6 doktora programından 3'ünün kapatıldığını, lisansüstüne başvuran öğrenci sayısında yüzde 69.4 düşüş olduğunu, başarı artsın diye sınıf geçme notunun 5'e indirildiğini, buna karşılık, toplu tiyatro bileti için para toplayan öğrencilerin sıkıyönetime tutuklatıldığını, bütün bunları, "Güzel bir sonbahar gününde yaşamı güz otunun ötesinde hissetmek" isteyen bir hanımefendi bilmek zorunda değildi.

Ama, çok değil, iki satır sonra özlemle andığı, birlikte tatil geçirdiği yaşlı profesör Bahri Savcı'nın eline o dönemde tutuşturulmuş iki satırlık kovulma yazısının altında "Prof. Dr. Necdet Serin" yazdığını da, elhak, bilmek zorundaydı.

Cumhuriyet gazetesinde bugüne dek çıkan bu ilk YÖK muhibbi yazıyı önceden bilmişcesine, TRT televizyonu da bir gece önce bir "ilk" yaptı. Bu sefer-

ki YÖK açık oturumunda bütün katılanlar "hınk deyici" değildi. Bırakın bunu, Doğramacı'nın bu sefer ne duruma düşeceği, yanında getirdiği Prof. Orhan Oğuz'un performansından belliydi. Üniversite'nin öğrenciler ve asistanlar tarafından denetlenmesi gerektiğini savunan eski sözleri (1967) okununca, "Valla, o zaman denetim organı yoktu, bari öğrenciler denetlesin de üniversitelerimiz denetimsiz kalmasın diye söylemişimdir" demekten başka söz bulamayan Doğramacı'ya, en şiddetli düşmanları bile acıyacak halle geldiler. "Rabbim kimseyi bu halle düşürmesin" diye kulak memelerini çektiler.

TRT'nin bu ilk sansürsüz açık oturumunun sonunda iki çok önemli noktaya çıktı. *Birincisi*, iktidar dahil, parlamentodaki tüm partiler YÖK'ü ve ona destek veren anayasa maddesini değiştirmek gerektiğinde birleştiler. Bu açık oturum, arkasını Çankaya'ya dayayarak altı yıldır üniversiteleri ağız büzülmüş torbaya döndüren Doğramacı için sonun başlangıcı olarak akıllarda kalacaktı.

İkincisi, gecenin tartışılmaz yıldızı Cindoruk'un devlet televizyonunda 12 Eylül'ü ilk kez tartışmaya açması büyük olaydı. Diğerlerinin aksine kart politikacı YÖK sorununu, Ali Kırca'nın "saded" endişesine aldırmadan çok önemli bir genel çerçeveye oturttu. Şöyle dedi:

"12 Eylül ihtilali, yani *darbesi*, bütün patırının faturasını üç gruba ve kuruma çıkarmıştır. İşçi haklarını çiğneyip sendikaları kapatmıştır; politikacılara yasak koyup siyasal partileri kapatmıştır; öğrenci ve hocaları attığı halde üniversiteleri kapatmadığından, bunların da başına YÖK'ü getirmiştir". Cindoruk bu üçlüye bir de "Sivil toplumu dağıttı, dernekleri kapattı" diye ekleyeydi, kitaplara geçecek komple bir tahlil yapmış olacaktı ama, kitapsız Türkiye için bu kadarı bile çoktu.

Cindoruk, "12 Eylül'den önce üniversitelerde velvele vardı, şimdi vesvese var; bu durumda fikir adamı ve fikir nasıl üretilir?" diye sordu. Arkasından verdiği örnekler çarpıcıydı: "Kat malikleri apartman yöneticisini, futbol ku-

IHSAN DOĞRAMACI. Allah kimseyi bu duruma düşürmesin.

lupleri de federasyon başkanını seçiyor, ama profesörler dekanını seçemiyor. Bilim, bu ülkede futbol topundan kıymetsizdir". Tartışma biterken de, Anayasa'nın YÖK maddesini okuyarak, Doğramacı'ya son golü atıverdi: "Eğer bu anayasa ve yasaya rağmen, hâlâ merkezîyetçi davranmadım diyorsanız, görevinizi ihmal etmişsinizdir".

Ertesi gün gazeteler, açık oturumu vermekten çok, Prof. Aydın Güven Gürkan'ın TV'ye çıkmasının Deniz Baykal tarafından nasıl engellendiğini yazdılar. SHP'ye yakınlığıyla bilinen bir başka köşe yazarı da, SHP'nin klikçi yapısını unutarak, Gürkan'ı parti disiplini açısından eleştirdi. Oysa, TRT özellikle altını çizerek, parti temsilcisi istemediğini belirtmişti. Üstelik, temsilci istemiş olsa bile, parti meclisi üyeleri üzerinde bu tür görevlendirme veya engelleme yetkisi yalnızca genel başkana aitti. Genel Sekretere değil.

TRT'nin *sansürsüz* açık oturumunda DYP'li Cindoruk'un çok daha özgürlükçü ve demokratik bir izlenim bırakmasının üstüne, bir de SHP *sansürü* eklenince, ortaya "ilginç" bir tablo çıktı galiba.

BASKIN ORAN

..eğlenirken öğrenin..

“Pedagojik yeni yöntem” ile Özel Okullara,

Anadolu Liselerine ve Parasız Yatılı Okullarına hazırlayan

abcd'nin **3.** sayısı bayilerde.. Tükenmeden alın..

Akıllı Kartlarınızı mutlaka isteyin.. **Akıllı Kart** oyunları ile eğlenerek öğrenin.. 5 adet **Commodore 64** bilgisayar

ve 50 adet Temel Bilgisayar Seti sizleri bekliyor..

Sadece 4 kupon. **abcd** alın.. Kuponları biriktirin.

abcd Bilgi Kulübü'ne üye olun **Kazanın..**

abcd

İletişim Yayınları

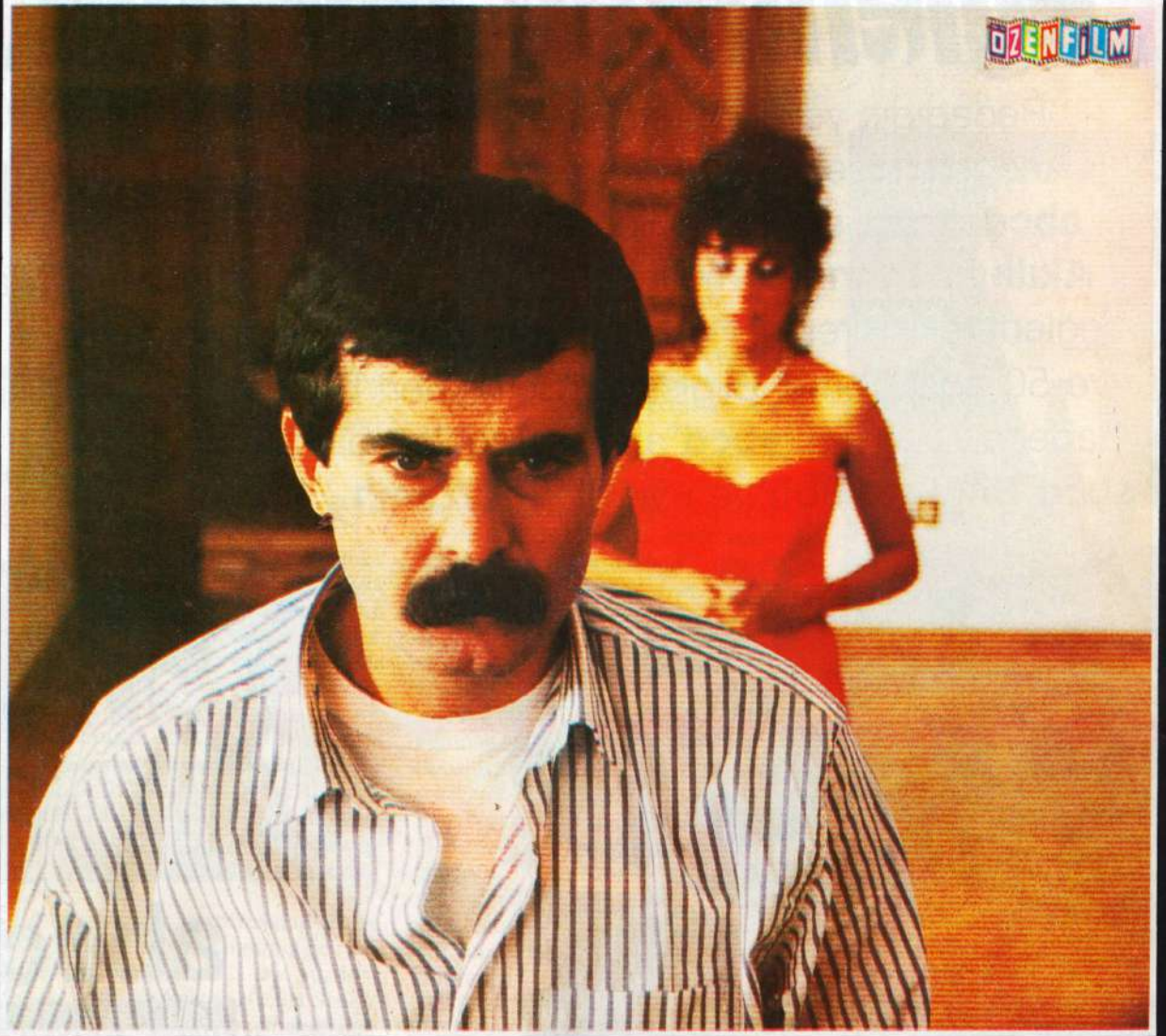
Klodfarer Cad. İletişim Han 3400
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 520 14 53-54-55

3. Sayı Bayilerde

YÖNETMEN
YAVUZ ÖZKAN

OZENFILM

TARIK AKAN

Yağmur Kacacakları

AYŞEGÜL ALDINÇ • AURELIE TOLEDANO • SELİN ŞAŞMAZ
SERAY DÜŞENKALKAR • THERİ LOOS ve ANN ZACHARIAS

SENARYO YAVUZ ÖZKAN

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ ROMAIN WINDING

MÜZİK ONNO TUNÇ

YENİ SİNEMACILIK

BİR FRANSIZ TÜRK ORTAK YAPIMI

ŞİŞLİ KENT SİNEMASI 147 77 62
12.00 14.15 16.30 18.45